

GMINA WIĘCBORK
CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH
W WIĘCBORKU

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU WSPÓLNOTY
SAMORZĄDOWEJ
W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH GMINY WIĘCBORK
NA LATA 2025 - 2029

WIĘCBORK 2024

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. GMINA WIĘCBORK.....	6
II. DOKUMENTY STRATEGICZNE PRAWA LOKALNEGO W ODNIESIENIU DO USŁUG SPOŁECZNYCH	8
III. DEMOGRAFIA	11
IV. POLITYKA PRORODZINNA, WSPARCIE RODZINY, POMOC SPOŁECZNA I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ. 14	
V. POMOC SPOŁECZNA.....	15
VI. WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I OSÓB STARSZYCH.....	30
VII. PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA	36
VIII. EDUKACJA PUBLICZNA	41
IX. KULTURA FIZYCZNA I TURYSTYKA	47
X. KULTURA	52
XI. REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU	58
XII. WZBUDZANIE AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ.....	64
XIII. OCHRONA ŚRODOWISKA	70
XIV. ANKIETA POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY WIĘCBORK W WIEKU 60 – 80+.....	71
XV. REKOMENDACJE W ZAKRESIE POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW DIAGNOSTYCZNYCH	97

WPROWADZENIE

Usługi społeczne obok polityki zabezpieczenia dochodu są najważniejszym komponentem polityk publicznych państwa w zakresie realizowanej przez niego polityki społecznej. Stanowią one odpowiedź na wyzwania społeczne i powiązane są z potrzebami wynikającymi z takich procesów jak: zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób o szczególnych potrzebach i z niepełnosprawnościami, ryzyka socjalne, kryzysy personalne i rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje. Konieczność korzystania ze wsparcia (w tym profilaktyki) w zakresie usług społecznych może dotyczyć każdego mieszkańca regionu, na każdym etapie życia.

Dokumenty krajowe wskazujące na potrzebę rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji to przede wszystkim Strategia Rozwoju Usług Społecznych. Polityka publiczna do 2030 r. (z perspektywą do 2035) oraz ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez Centrum Usług Społecznych. W niniejszym dokumencie usługi społeczne oznaczają działania podejmowane przez gminę, świadczone w formie niematerialnej w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców. Usługi społeczne obejmują działania z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej. Większość dokumentów ujmujących kwestię zabezpieczania potrzeb w kontekście deinstytucjonalizacji dokonuje podziału na grupy osób, które są odbiorcami i zazwyczaj jak w Strategii Rozwoju Usług Społecznych. Polityka publiczna do 2030 r. (z perspektywą do 2035), wygląda on następująco: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, w tym osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego i w kryzysie bezdomności oraz migranci. Pomimo proponowanego podziału należy pamiętać, że usługi społeczne powinny być dostępne dla ogółu mieszkańców, a nie tylko dla osób z grup wrażliwych, w sytuacji trudnej lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Strategia Rozwoju Usług Społecznych. Polityka publiczna do 2030 r. (z perspektywą do 2035) definiując deinstytucjonalizację odwołuje się do „Ogólnoeuropejskich wytycznych dotyczących przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności”. Z wytycznych wynika, że w miejscach, gdzie termin ten jest stosowany, odnosi się on do procesu rozwoju usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (również profilaktycznych), które mają wyeliminować konieczność opieki instytucjonalnej.

W rozumieniu niniejszego dokumentu deinstytucjonalizacja nie jest dążeniem do eliminacji instytucji, ale definiowana jest jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić osobie potrzebującej pomocy pozostawanie jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania. W praktyce oznacza to konieczność poprzedzenia radykalnych, nietatwych i wymagających czasu zmian systemowych, czyli przekształcania dużych instytucji opiekuńczych w formy środowiskowe, inwestowania w rozwój oferty wsparcia i opieki w miejscu zamieszkania oraz w formule dziennej.

Proces deinstytucjonalizacji zarówno na poziomie kraju, jak i regionu jest programowany w perspektywie wielu lat, co powoduje, że zmiany w zakresie dostępności usług i ich koordynacji będą następowały etapowo. Pierwszym krokiem i podstawą dalszego planowania jest uruchamianie nowych usług i nowych miejsc świadczenia usług w środowisku lokalnym tak, by możliwe było zapewnienie obecnie istniejącej luki pomiędzy opieką świadzoną w domu przez najbliższą rodzinę, a instytucjonalną opieką całodobową. Natomiast w przypadku usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej za podstawę wszelkich działań przyjęto profilaktykę i pracę z rodziną w jej środowisku. Należy przy tym zwrócić uwagę na konieczność projektowania wszystkich usług zgodnie z zasadą dostępności.

Deinstytucjonalizacja to również monitorowanie i podnoszenie jakości usług społecznych, zarówno tych świadczonych w domach, jak i w niewielkich ośrodkach czy placówkach będących w procesie przekształcenia/rozwoju.

Na każdym etapie wdrażania usług społecznych powinny być one świadczone w sposób:

- zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby), jak najbardziej zbliżony do warunków odpowiadających życiu w środowisku domowym i rodzinnym,
- umożliwiający odbiorcom tych usług kontrolę nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą,
- chroniący odbiorców usług przed izolacją od ogółu społeczności,
- gwarantujący prymat indywidualnych potrzeb osoby nad procedurami i wymogami organizacyjnymi.

Dla osiągnięcia powyższego celu niezbędne jest, w ramach całego procesu, zaplanowanie działań ukierunkowanych na rozwój usług obejmujących różne obszary życia człowieka, a także popularyzacja pozafinansowych form wsparcia.

Dla optymalnego projektowania usług niezbędne jest przeprowadzenie diagnozy uwzględniającej aktualny potencjał w tym zakresie oraz identyfikującej obszary problemowe, wymagające dalszej, pogłębionej analizy.

DIAGNOZA

Głównym celem diagnozy jest identyfikacja potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Więcbork w zakresie usług społecznych.

Usługami tymi - zgodnie z brzmieniem art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818) - obejmują działania z zakresu:

- **polityki prorodzinnej** (zapewnienie kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej; zapewnianie opieki nad dziećmi do lat trzech oraz w wieku przedszkolnym; doradztwo, zapewnienie dostępu do informacji oraz poradnictwo w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży),
- **wspierania rodziny** (różne formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i działania mające na celu przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania jej funkcji, profilaktyka w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny),

- **systemu pieczy zastępczej** (zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców),
- **pomocy społecznej** (działania mające na celu wspieranie osób i rodzin w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie sobie poradzić, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia),
- **promocji i ochrony zdrowia** (profilaktyka zdrowia, edukacja w zakresie ochrony i wspierania i utrzymania własnego zdrowia a także wczesnej interwencji w przypadku zaburzeń zdrowia),
- **wspierania osób z niepełnosprawnością** (wsparcie osób z niepełnosprawnością, by mogły jak najdłużej utrzymać samodzielność i niezależność w funkcjonowaniu a także wielorakie wsparcie osób zależnych i ich opiekunów),
- **edukacji publicznej** (szeroko rozumiana działalność oświatowa, szkolna i pozaszkolna, w tym remonty istniejących i tworzenie nowych obiektów, utrzymanie placówek, w tym szkół specjalnych i integracyjnych),
- **przeciwdziałania bezrobociu** (wsparcie dla osób bezrobotnych i aktywizacja lokalnego rynku pracy),
- **kultury** (szeroko rozumiana kultura, w tym prowadzenie bibliotek gminnych i innych instytucji kultury; ochrona zabytków i opieka nad zabytkami),
- **kultury fizycznej i turystyki** (działania z zakresu kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych),
- **pobudzania aktywności obywatelskiej** (wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej, organizacja społeczności lokalnej),
- **mieszkalnictwa** (działalność na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób i rodzin zamieszkujących gminę),
- **ochrony środowiska** (działania, podejmowane na rzecz zachowania środowiska naturalnego w jak najlepszym stanie; naprawianie wyrządzonych już w tym obszarze szkód, jak i zaniechanie destrukcyjnych posunięć względem wszystkich ożywionych i nieożywionych elementów przyrody),
- **reintegracji zawodowej i społecznej** (działania na rzecz integracji ze społecznością lokalną osób wykluczonych społecznie lub ekonomicznie, identyfikacja osób i ich wspieranie poprzez pomoc sąsiedzką, instytucje pomocowe i organizacje pozarządowe).

Źródła danych

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Więcbork na lata 2022-2031
- Raport o stanie Gminy Więcbork za 2023 rok
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na okres 01.04.2022-31.12.2025
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej
- Strona internetowa Gminy Więcbork
- Dane częściowe pozyskane z urzędu Gminy Więcbork i instytucji podległych

- Dane pozyskane z banku danych lokalnych GUS (www.gus.gov.pl)
- Wyniki ankiety potrzeb osób starszych zamieszkujących gminę Więcbork

Zastosowane metody i techniki badawcze

Analiza danych zastanych (desk research) stanowiła jedną z metod badawczych wykorzystanych w procesie diagnozy, mającą na celu integrację oraz syntezę dostępnych informacji związanych z przedmiotem badań. W tym zakresie dokonano analizy dostępnych źródeł informacji, w tym danych statystycznych, dokumentów strategicznych i programowych, raportów, analiz oraz innych opracowań zawierających istotne informacje dotyczące sfery społecznej.

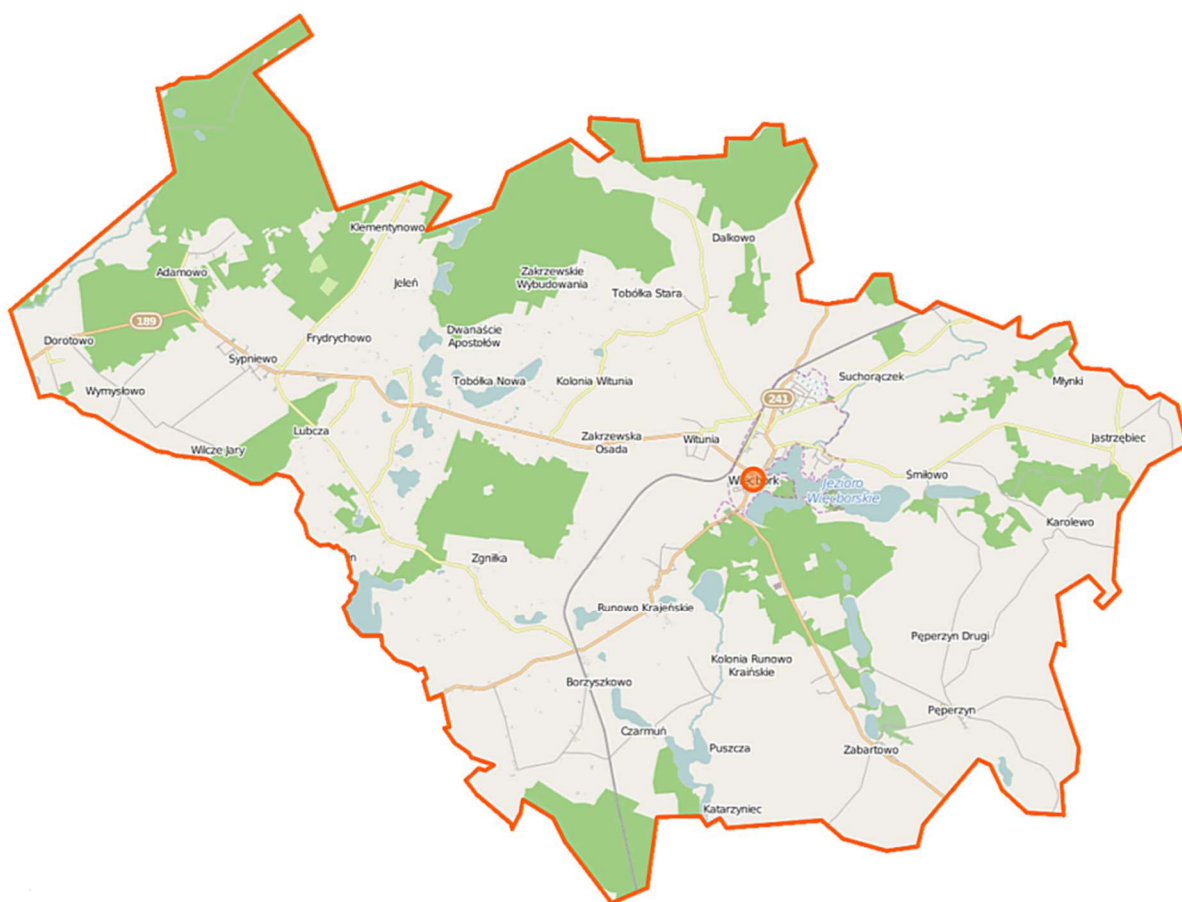
Empiryczny materiał badawczy zgromadzony na potrzeby diagnozy pochodził z ankiet przeprowadzonych wśród przedstawicieli podmiotów świadczących usługi społeczne na terenie Gminy Więcbork oraz jej mieszkańców. Zebrane dane, mimo iż grupa respondentów nie ma charakteru metodologicznie reprezentatywnego, stanowią istotne źródło informacji umożliwiające analizę mechanizmów rozwoju usług społecznych w gminie oraz kierunków ich dalszego kształtowania. Kwestionariusz ankiety został opracowany z wykorzystaniem formularzy elektronicznych i składał się z metryczki oraz zestawu pytań dostosowanych do poszczególnych grup respondentów. Większość pytań miała charakter zamknięty, ograniczający zakres odpowiedzi do podanych wariantów, przy czym uwzględniono również pytania otwarte umożliwiające respondentom swobodne sformułowanie odpowiedzi.

I. GMINA WIĘCBORK

Gmina Więcbork leży w północno-zachodniej Polsce, w województwie kujawsko-pomorskim, w zachodniej części powiatu sępoleńskiego. Powierzchnia gminy wynosi 23 602 ha, co stanowi prawie 30% ogólnej powierzchni powiatu sępoleńskiego, lokując ją tym samym na pierwszym miejscu w powiecie pod względem wielkości. Na obszar miasta przypada 431 ha. Gmina Więcbork sąsiaduje z 7 gminami tj.: od północy z gminą Sępólno Krajeńskie i Gminą Lipka, od zachodu z gminą Złotów, od południowego zachodu z gminą Łobżenica, od północnego zachodu z gminą Zakrzewo, od wschodu z gminą Sośno, od południa z gminą Mroczka.

Ośrodkiem administracyjnym gminy jest miasto Więcbork.

Mapa 1 Położenie geograficzne Gminy.

Przez obszar miasta i gminy Więcbork przebiegają trzy drogi wojewódzkie: droga wojewódzka nr 242 (Więcbork – Łobżenica – Wyrzysk), droga wojewódzka nr 189 (Jastrowie – Złotów – Więcbork) oraz droga wojewódzka nr 241 (Nakło nad Notecią – Mroczka – Więcbork – Sępólno Krajeńskie – Tuchola).

Miasto Więcbork, będące miejscowością turystyczną, położone jest nad Jeziorem Więcborskim oraz nad rzeką Orlą, która znajduje się w dorzeczu Noteci. Leży w środkowo-wschodniej części Krajny, w pasie Pojezierza Południowopomorskiego, a dokładniej Pojezierza Krajeńskiego, na terenie Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, którego siedziba znajduje się w Więcborku od 1998 roku. Wokół miasta rozciągają się wzgórza morenowe, jeziora i lasy. Najwyższym punktem miasta jest Góra Świętej Katarzyny (180 m n.p.m.), będąca drugim co do wysokości wzniesieniem w województwie kujawsko-pomorskim (najwyższym jest Czarna Góra – 189 m n.p.m.). Jest to jednocześnie najwyżej położone miasto w województwie. Gmina Więcbork i jej okolice są atrakcyjne pod względem zabytków oraz miejsc o znaczeniu historycznym.

Gmina Więcbork podzielona jest na 22 jednostki pomocnicze (sołectwa) tj.: Adamowo, Borzyszkowo, Czarmuń, Dalkowo, Frydrychowo, Górowatki, Jastrzębiec, Jeleń, Lubcza, Nowy Dwór, Pęperzyn, Puszcza, Runowo Krajeńskie, Suchorączek, Sypniewo, Śmiłowo, Witunia, Wymysłowo, Zabartowo, Zakrzewek, Zakrzewska Osada, Zgniłka oraz Samorząd Mieszkańców Miasta Więcbork.

II. DOKUMENTY STRATEGICZNE PRAWA LOKALNEGO W ODNIESIENIU DO USŁUG SPOŁECZNYCH

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Więcbork na lata 2025-2027 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Zgodność z założeniami polityki społecznej Unii Europejskiej umożliwia korzystanie z funduszy unijnych przeznaczonych na rozwiązywanie różnorodnych problemów społecznych.

Jedną z kluczowych strategii jest Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, która jako cel nadrzędny wyznacza „Jakość życia typową dla wysokorozwiniętych regionów europejskich”. Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez koncentrację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju:

1. **Obszar społeczeństwo** - w ramach którego dążyć się będzie do zasadniczej poprawy szeroko rozumianego poziomu rozwoju społecznego, zwłaszcza w aspekcie zmian postaw społecznych i rozwoju edukacji. W ramach tego obszaru zostały wskazane dwa cele główne: skuteczna edukacja i zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo.
2. **Obszar gospodarka** - w ramach którego dążyć się będzie do rozwoju i unowocześnienia gospodarki województwa jako warunku wzrostu jego konkurencyjności oraz atrakcyjności jako miejsca zamieszkania. W ramach tego obszaru wskazano jeden cel główny: konkurencyjna gospodarka.
3. **Obszar przestrzeń** - w ramach którego dążyć się będzie do zapewnienia wysokiej jakości życia oraz konkurencyjności gospodarki poprzez poprawę jakości przestrzeni województwa, wynikającej ze stanu środowiska oraz charakteru zagospodarowania. W ramach tego obszaru wskazano jeden cel główny: dostępna przestrzeń i czyste środowisko.
4. **Obszar spójność** – w ramach którego dążyć się będzie do zapewnienia wysokiej sprawności funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego, tak aby przestrzeń województwa była spójna komunikacyjnie, bezpieczna i odporna na zagrożenia. Cechą realizowanych w województwie procesów powinna być innowacyjność przy jednoczesnej nowoczesności struktur. W ramach tego obszaru wskazano jeden cel główny: spójne i bezpieczne województwo.

Najważniejszymi dokumentami strategicznymi Gminy Więcbork w zakresie realizacji usług społecznych są:

- Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2021–2027,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Więcbork na lata 2022–2031.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Więcbork na lata 2022–2031 określa kluczowe założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Dokument ten formułuje misję, cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań.

Główna misja Strategii brzmi:

„Gmina Więcbork buduje silną rodzinę, przeciwdziała różnym formom marginalizacji i wykluczenia

społecznego, podnosi jakość życia mieszkańców, stwarza im warunki do rozwoju oraz integruje społeczność lokalną.”

Cel ten jest realizowany poprzez cele strategiczne:

1. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.
2. Rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej.
3. Rozwój zintegrowanego wsparcia osób starszych.
4. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością.
5. Aktywizacja osób bezrobotnych oraz integracja osób bezdomnych.
6. Aktywizacja podmiotów lokalnych działających w obszarze pomocy społecznej oraz budowa kapitału społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Więcbork na lata 2022–2031 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

1. Gminny Program Wspierania Rodziny,
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej,
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
4. Program współpracy Gminy Więcbork z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Źródła finansowania

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Więcbork wymagają zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania. Można je podzielić na cztery główne grupy:

1. Środki finansowe pochodzące z budżetu gminy, przeznaczone na finansowanie zadań własnych gminy;
2. Środki finansowe pochodzące z budżetu państwa, przeznaczone na realizację zadań zleconych gminie przez administrację rządową;
3. Środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych;
4. Środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tabela 1 Ramy finansowe Strategii w latach 2024- 2031 (w zł)

Rok	Kwota w złotych
2024	14.345.577
2025	14.562.658
2026	14.775.595
2027	14.995.034

2028	15.253.277
2029	15.457.671
2030	15.661.879
2031	15.747.872

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Więcbork na lata 2022–2031 stanowi podstawę do podejmowania działań ukierunkowanych na poprawę negatywnie ocenianych zjawisk społecznych. Działania te będą zmierzać do poprawy warunków życia oraz zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Centralnym punktem kompleksowego systemu wsparcia stanie się nowo powstałe **Centrum Usług Społecznych (CUS)**, które będzie odgrywać kluczową rolę w koordynowaniu i integrowaniu działań na rzecz mieszkańców. Centrum zapewni spójność i efektywność realizowanych inicjatyw oraz umożliwi lepsze diagnozowanie potrzeb społecznych.

Jednym z istotnych obszarów działań będzie zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej poprzez świadczenie usług pedagogów, psychologów, logopedów oraz lekarzy psychiatrów. Rodziny borykające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi otrzymują wsparcie asystentów rodziny, co pozwala na stopniowe ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Realizacja tych działań przyczyni się do spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz do wzrostu kompetencji rodziców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich. Ważnym elementem systemu wsparcia będzie konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych, co wzmocni spójność i skuteczność wdrażanych rozwiązań.

Rozwojowi społeczności lokalnej towarzyszyć będzie dalszy **rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej**. Działania w tym zakresie obejmą **zapewnienie interdyscyplinarnego wsparcia dla rodzin** dotkniętych przemocą oraz minimalizację szkód psychicznych wśród jej ofiar. Wzrośnie świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy oraz sposobów reagowania na nie. **Skuteczniejsze oddziaływanie na osoby stosujące przemoc oraz budowanie sieci wsparcia** przyczyni się do zmniejszenia skali przemocy w rodzinach.

Ponadto działania te wspierać będą inicjatywy mające na celu nabywanie umiejętności korzystania z instytucjonalnych i własnych form wsparcia, a także przełamywanie stereotypów oraz barier związanych ze wstydem.

Kolejnym strategicznym obszarem jest **rozwój wsparcia dla osób starszych**. Celem podejmowanych działań jest **zwiększenie aktywności tej grupy społecznej oraz jej integracja ze środowiskiem lokalnym**. Planowane działania obejmują **uatrakcyjnienie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów, podniesienie jakości usług opiekuńczych oraz zwiększenie ich dostępności**. Szczególną rolę w tym zakresie odegrają **nowo powstałe Mieszkania Wspomagane**, które pozwolą ograniczyć konieczność umieszczania seniorów w domach pomocy społecznej. Jednym z kluczowych efektów realizowanych działań będzie **poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych w ich naturalnym**

środowisku, co przyczyni się do podniesienia jakości życia seniorów oraz ich większej niezależności.

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami obejmą kształtowanie właściwych postaw społecznych oraz propagowanie idei równouprawnienia. Integracja osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem lokalnym będzie wspierana poprzez likwidację barier architektonicznych oraz podnoszenie jakości usług świadczonych na rzecz tej grupy społecznej. W efekcie poprawie ulegnie komfort życia osób z niepełnosprawnościami oraz ich możliwości samodzielnego funkcjonowania.

Strategiczne działania obejmą **aktywizację osób bezrobotnych oraz integrację osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością**. Zróżnicowana oferta wsparcia dla osób bezrobotnych pozwoli zwiększyć liczbę osób zaktywizowanych zawodowo oraz ograniczyć zjawisko dziedziczenia bezrobocia. Równocześnie realizowane będą działania profilaktyczne na rzecz ograniczania bezdomności oraz inicjatywy przeciwdziałające dyskryminacji na rynku pracy.

W kontekście **budowy kapitału społecznego** szczególną rolę odegra **aktywizacja lokalnych podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej**. **Wzrost aktywności organizacji pozarządowych oraz rozwój wolontariatu** przyczynią się do większego włączenia w życie społeczne grup zagrożonych marginalizacją oraz poprawy standardu życia osób o niskim statusie ekonomicznym i społecznym. **Wszystkie inicjatywy realizowane w ramach Centrum Usług Społecznych (CUS) przyczynią się do zwiększenia spójności i efektywności działań społecznych, lepszej koordynacji wsparcia oraz pełniejszej diagnozy potrzeb mieszkańców Gminy Więcbork.**

III. DEMOGRAFIA

Na dzień 30 listopada 2024 roku w Gminie Więcbork było zameldowanych 12 630 osób na pobyt stały.

Tabela 2 Liczba mieszkańców

Rok	Liczba mieszkańców	Kobiety	Kobiety 60+	Mężczyźni	Mężczyźni 65+
2022	12846	6451	1697	946	104
2023	12706	6359	1700	993	90
2024 (do 30.11)	12630	6335	1732	1014	74

Tabela 3 Liczba urodzeń i zgonów

Rok	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny
2022	104	144	-40
2023	90	145	-55
2024 (do 30.11)	74	122	-48

Tabela 4 Liczba mieszkańców

Obszar	Liczba mieszkańców	Kobiety	Mężczyźni
Miasto Więcbork	5191	2712	2479
Obszar wiejski	7231	3501	3730
Razem	12422	6213	6209

Tabela 5 Liczba urodzeń 2023

Obszar	Liczba urodzeń	Dziewczynki	Chłopcy
Miasto Więcbork	29	15	14
Obszar wiejski	56	26	30
Razem	85	41	44

Tabela 6 - Liczba zgonów Gmina Więcbork 2022 - 2023

Obszar	Liczba urodzeń	Dziewczynki	Chłopcy
Miasto Więcbork	29	15	14
Obszar wiejski	56	26	30
Razem	85	41	44

Analiza demograficzna Gminy Więcbork (2022-2024)

Dane dotyczące struktury demograficznej Gminy Więcbork w latach 2022-2024 wskazują na systematyczny spadek liczby ludności. Zmniejszenie populacji z **12 846 osób w 2022 roku** do **12 630 osób na dzień 30.11.2024 r.** świadczy o tym, że gmina zmaga się z **procesem depopulacji**, który jest zjawiskiem typowym dla wielu gmin w Polsce, szczególnie tych położonych poza dużymi ośrodkami miejskimi.

Spadek liczby ludności

W latach 2022-2024 liczba mieszkańców Gminy Więcbork zmniejszyła się o **216 osób**. Proces ten wynika z przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń, co prowadzi do ujemnego przyrostu naturalnego. W 2022 roku liczba urodzeń wyniosła **104**, natomiast liczba zgonów była większa i wyniosła **144**, co przełożyło się na ujemny przyrost naturalny na poziomie -40 osób. Podobny trend utrzymywał się w 2023 roku, kiedy to odnotowano **90 urodzeń i 145 zgonów**, co dało **ujemny przyrost naturalny wynoszący -55 osób**. W 2024 roku (do 30 listopada) liczba urodzeń wyniosła **74**, podczas gdy zgonów było **122**, co wskazuje na dalszy spadek liczby mieszkańców o **48 osób**.

Obserwowany trend depopulacyjny wskazuje na narastające problemy demograficzne, takie jak starzenie się społeczeństwa oraz zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym. Może to negatywnie wpłynąć na lokalny rynek pracy oraz system zabezpieczenia społecznego, stwarzając wyzwania dla dalszego rozwoju gminy.

Zmiany w strukturze wiekowej ludności

Zmiany w liczbie dzieci i młodzieży

- W grupie wiekowej 0–17 lat w 2023 roku odnotowano spadek liczby dzieci i młodzieży w porównaniu do 2022 roku. Wyjątkiem jest wzrost liczby dzieci w wieku 6–7 lat oraz młodzieży w wieku 13–15 i 16–17 lat,
- Spadek liczby dzieci w grupach wiekowych 0–2 lat oraz 3 lata może wskazywać na niższy wskaźnik urodzeń lub odpływ rodzin z małymi dziećmi,
- Znaczący spadek liczby osób w wieku 8–12 lat może świadczyć o zmniejszającej się populacji szkolnej w najbliższych latach.

Liczba osób w wieku produkcyjnym (19–60/65)

- Liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym (19–65 lat) zmniejszyła się z 4029 w 2022 roku do 3979 w 2023 roku,
- Liczba kobiet w wieku 19–60 lat również spada z 3461 do 3405,
- Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym może mieć negatywne skutki dla gospodarki lokalnej, m.in. zmniejszenie liczby pracujących może prowadzić do niższych wpływów podatkowych oraz ograniczenia dostępnej siły roboczej.

Wzrost liczby osób starszych (60+ i 65+)

- W grupie osób w wieku 60+ liczba kobiet pozostaje na zbliżonym poziomie (1697 w 2022 r. i 1700 w 2023 r.), podobnie jak w grupie mężczyzn w wieku 65+ (wzrost z 946 do 993),
- Proces starzenia się społeczeństwa, widoczny w tych grupach, może prowadzić do zwiększonego zapotrzebowania na usługi medyczne, opiekę socjalną oraz infrastrukturę dostosowaną do potrzeb osób starszych.

Struktura płci

Z danych wynika, że w Gminie Więcbork liczba kobiet jest nieznacznie wyższa niż liczba mężczyzn. W 2022 r. populacja kobiet wynosiła **6451**, co stanowiło około **50,2%** ogółu mieszkańców, natomiast liczba mężczyzn wynosiła **6395**, tj. **49,8%**. W 2024 r. (stan na 30 listopada) liczba kobiet spadła do **6335**, a liczba mężczyzn do **6295**, co wskazuje na ogólny spadek liczby mieszkańców obu płci przy jednoczesnym zachowaniu stabilnych proporcji demograficznych.

Oznacza to:

- Proporcje między liczbą kobiet i mężczyzn w Gminie Więcbork pozostają wyrównane, co jest korzystne z punktu widzenia społecznego i demograficznego.
- Należy jednak zwrócić uwagę, że w grupie seniorów (kobiety 60+ i mężczyźni 65+) liczba kobiet jest znacznie wyższa niż liczba mężczyzn, co wynika z dłuższej średniej długości życia kobiet.
- Zróżnicowanie płci wśród seniorów może prowadzić do zwiększonego zapotrzebowania na opiekę nad samotnymi kobietami w starszym wieku. Może to również wiązać się z ich ograniczonymi zasobami finansowymi w porównaniu do gospodarstw dwuosobowych.

Przyrost naturalny

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów, pozostaje ujemny we wszystkich analizowanych latach.

Oznacza to:

- Ujemny przyrost naturalny stanowi jeden z kluczowych wskaźników wskazujących na zmniejszanie się populacji gminy.
- W Gminie Więcbork w każdym roku liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń, co prowadzi do stopniowego spadku liczby mieszkańców. Negatywny przyrost naturalny wymaga wdrożenia działań wspierających politykę prorodzinną, w tym wsparcia dla rodzin wielodzietnych, poprawy dostępności żłobków i przedszkoli oraz realizacji programów wspierających rodzicielstwo.

IV. POLITYKA PRORODZINNA, WSPARCIE RODZINY, POMOC SPOŁECZNA I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Jednostki powiatowe i gminne działające w powyższym obszarze:

- Biuro Obsługi Oświaty Samorządowej w Więcborku
- Centrum Administracyjne Domów Dla Dzieci w Więcborku
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku
- Dom Dla Dzieci Nr 1 w Więcborku
- Dom Dla Dzieci Nr 2 w Więcborku
- Dom Dla Dzieci Nr 3 w Małej Cerkwicy
- Dom Dla Dzieci Nr 4 w Małej Cerkwicy
- Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim
- Dom Pomocy Społecznej w Suchorączku
- Dom Seniora im. św. Franciszka z Asyżu prowadzonego przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek od Pokuty i Miłości Chrześcijańskiej w Więcbork
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Więcborku
- Liceum Ogólnokształcące w Więcborku
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku (od 1 stycznia 2025 nastąpi przekształcenie w Centrum Usług Społecznych w Więcborku)
- NZOZ PROVITA Sp. z o. o. w Więcborku, Poradnia Leczenia Uzależnień,
- Poradnia psychologiczno- pedagogiczna w Sępólnie
- Posterunek Policji w Więcborku
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku
- Prokuratura Rejonowa w Tucholi
- Punkt Interwencji Kryzysowej w Więcborku,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Sępólnie Krajeńskim, Oddział Zamiejscowy w Więcborku.
- Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie w Więcborku,
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta Razem Od Nowa
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Więcborku (wraz z Klubem Samopomocy Domek w Więcborku)

- Świetlica Środowiskowa „Uśmiech” w Więcborku
- Urząd Miejski w Więcborku
- Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sypniewie.
- Zespół Interdyscyplinarny w Więcborku
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Sądzie Rejonowym w Tucholi

V. POMOC SPOŁECZNA

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Więcbork realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, wspierając osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiając im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i zakres przyznawanych świadczeń są dostosowywane do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, a potrzeby osób i rodzin korzystających ze wsparcia są uwzględniane w ramach celów i możliwości Ośrodka.

- W 2023 r. pomocą społeczną (zarówno pieniężną, jak i niepieniężną, bez uwzględnienia pracy socjalnej) objęto **325 rodzin**, co oznacza wzrost o **11 rodzin** w porównaniu do 2022 r. (314 rodzin).
- Pomocą objęto **664 osoby** w 2023 r., co stanowi niewielki spadek w stosunku do 2022 r., kiedy liczba ta wynosiła **681 osób**.
- Wskaźnik osób korzystających z pomocy wyniósł **5,2%** w 2023 r., co stanowi minimalny spadek w porównaniu do **5,3%** w 2022 r. Spadek ten wynikał głównie ze zmniejszenia liczby mieszkańców gminy.

Analiza liczby osób i rodzin objętych pracą socjalną

- W 2023 r. pracą socjalną objęto **671 rodzin i 1 433 osoby**, co stanowi wzrost w porównaniu do 2022 r., gdzie te liczby wynosiły odpowiednio **610 rodzin i 1 357 osób**.
- Liczba rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną (bez świadczeń finansowych i rzeczowych) również wzrosła – w 2023 r. wynosiła **346 rodzin**, co oznacza wzrost o **50 rodzin**, w stosunku do roku 2022. Może to wskazywać na zmianę strategii wsparcia, polegającą na większym zaangażowaniu w formy aktywizacji i doradztwa zamiast świadczeń finansowych.

Analiza świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

- **Świadczenia pieniężne:**
  - W 2023 r. liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych wyniosła **209** (spadek o **2 rodziny** w stosunku do 2022 r., gdy świadczenia otrzymywało **211 rodzin**).

- Liczba osób otrzymujących świadczenia pieniężne zmniejszyła się z **474 w 2022 r.** do **434 w 2023 r.**
- Spadek zarówno w liczbie rodzin, jak i osób korzystających ze świadczeń pieniężnych może świadczyć o większej skuteczności działań aktywizujących lub poprawie sytuacji finansowej części rodzin.
- **Świadczenia niepieniężne:**
  - W 2023 r. ze świadczeń niepieniężnych skorzystało **175 rodzin**, co oznacza wzrost o **16 rodzin** w stosunku do 2022 r. (159 rodzin).
  - Liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych wzrosła z **369 w 2022 r.** do **404 w 2023 r.**
  - Widoczny jest wzrost liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych, co może wskazywać na większe zapotrzebowanie na tego rodzaju wsparcie.

Tabela 7 Liczba osób i rodzin objętych pomocą w ramach Ustawy o pomocy społecznej w okresie 2022-2023

Wyszczególnianie	Liczba rodzin		Liczba osób w tych rodzinach		% mieszkańców korzystających z pomocy	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Liczba osób/rodzin objętych pracą socjalną	610	671	1 357	1 433	10,5	11,2
Liczba osób/rodzin objętych tylko pracą socjalną	296	346	672	767	-	-
Liczba osób/rodzin objętych pomocą – ogółem, w tym	314	325	681	664	5,3	5,2
świadczenia pieniężne	211	209	474	434	-	-
świadczenia niepieniężne	159	175	369	404	-	-
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych gminie	30	25	95	85	-	-
Świadczenia przyznane w ramach zad. własnych gminy	296	307	672	603	-	-

Źródło: sprawozdanie z działalności MGOPS w Więcborku za 2023

Wzrost liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych wpisuje się w ogólną tendencję krajową związaną z deinstytucjonalizacją oraz zwiększaniem roli usług społecznych. Proces deinstytucjonalizacji zakłada odejście od tradycyjnych form opieki instytucjonalnej na rzecz wsparcia świadczonego w naturalnym środowisku życia osób potrzebujących pomocy. Celem tego podejścia jest zwiększenie samodzielności i aktywności osób korzystających z pomocy oraz umożliwienie im dłuższego funkcjonowania w ich własnych domach i społecznościach lokalnych.

Świadczenia niepieniężne, takie jak wsparcie rzeczowe, bony na żywność, opieka środowiskowa czy usługi asystenckie, zyskują na znaczeniu, ponieważ pozwalają na bardziej elastyczne i efektywne reagowanie na potrzeby rodzin i osób potrzebujących. Takie formy wsparcia są często trafniej dostosowane do indywidualnych potrzeb, a jednocześnie zmniejszają ryzyko uzależnienia od pomocy finansowej. W Gminie Więcbork wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych jest zgodny z tymi krajowymi trendami, co świadczy o wdrażaniu nowoczesnych i bardziej efektywnych

form wsparcia społecznego. W praktyce oznacza to również odciążenie systemu opieki instytucjonalnej oraz zwiększenie udziału lokalnych społeczności i rodzin w procesie opieki i wsparcia.

Tabela 8 Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy, w ramach Ustawy o pomocy społecznej w okresie 2022-2023

Powód trudnej sytuacji życiowej		2022	2023	Różnica liczby rodzin w stos. do roku ubiegł. (w %)
		Liczba rodzin	Liczba rodzin	
1	Długotrwała lub ciężka choroba	265	289	+9,05
2	Niepełnosprawność	177	191	+7,91
3	Ubóstwo	151	147	-2,65
4	Bezrobocie	129	116	-22,29
5	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowa.	61	58	-4,92
-	w tym: <i>Rodziny niepełne</i>	33	29	-12,12
-	<i>Rodziny wielodzietne</i>	29	32	+10,34
6	Alkoholizm	52	57	+9,62
7	Narkomania	5	6	+20
8	Przemoc domowa	14	13	-7,14
9	Potrzeba ochrona macierzyństwa	8	3	-62,5
-	w tym: <i>wielodzietności</i>	1	1	0
10	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z ZK	7	6	-14,29
11	Bezdomność	7	5	-28,57
12	Zdarzenie losowe	0	0	0
13	Sytuacja kryzysowa	1	1	0

Źródło: sprawozdanie z działalności MGOPS w Więcborku za 2023

Analiza powodów trudnej sytuacji życiowej rodzin w Gminie Więcbork (2022-2023)

Dane dotyczące powodów trudnej sytuacji życiowej rodzin wskazują na zróżnicowane zmiany w liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Więcbork. Analiza poszczególnych kategorii pokazuje zarówno wzrosty, jak i spadki liczby rodzin w danej sytuacji.

Wzrost liczby rodzin z problemami zdrowotnymi: Liczba rodzin dotkniętych długotrwałymi chorobami oraz niepełnosprawnością wzrasta. Może to wynikać z procesu starzenia się populacji oraz lepszej identyfikacji potrzeb osób wymagających szczególnego wsparcia.

Spadek problemów ekonomicznych i opiekuńczo-wychowawczych: Znaczące zmniejszenie liczby rodzin doświadczających trudności związanych z bezrobociem (-10,08%) oraz bezradnością opiekuńczo-wychowawczą (-4,92%) może świadczyć, o skuteczności działań aktywizujących, wsparcia asystentów rodziny oraz instrumentów finansowych wspierających rodziny w trudnej sytuacji życiowej.

Problemy uzależnień i przemocy domowej: Liczba rodzin borykających się z **problemem alkoholizmu wzrosła o 9,62%**, natomiast **narkomanii o 20%**. Może to wynikać z lepszej diagnozy uzależnień oraz zwiększonej liczby zgłoszeń w ramach działań interwencyjnych i profilaktycznych.

Problemy związane z ochroną macierzyństwa: Liczba rodzin wymagających wsparcia z powodu ochrony macierzyństwa spadła o 62,5%, co może świadczyć o skuteczności wsparcia socjalnego skierowanego do matek.

Zmiany w problemach związanych z bezdomnością: Zmniejszenie liczby rodzin z problemem bezdomności o 28,57% wskazuje na skuteczność działań w obszarze mieszkalnictwa wspomaganego i profilaktyki bezdomności.

Analiza wskazuje na pozytywne zmiany w obszarach takich jak bezrobocie, bezdomność czy trudności opiekuńczo-wychowawcze. Jednocześnie zauważalny jest wzrost liczby rodzin borykających się z problemami zdrowotnymi, uzależnieniami oraz wynikających z wielodzietności. Wyniki analizy sugerują, że działania profilaktyczne, wsparcie asystentów rodziny oraz dostęp do usług społecznych przynoszą efekty, choć wyzwania związane ze zdrowiem i uzależnieniami wciąż wymagają intensyfikacji działań.

Jednym z istotnych czynników wpływających na sytuację rodzin w Gminie Więcbork pozostają problemy rodzinne, zwłaszcza bezradność opiekuńczo-wychowawcza, która dotknęła 17% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej (58 rodzin).

Problemy opiekuńczo-wychowawcze stanowią jedną z najczęstszych przesłanek korzystania z pomocy społecznej w Polsce. Badania wskazują, że rodziny zmagające się z trudnościami w sprawowaniu opieki nad dziećmi często wymagają wsparcia w zakresie edukacji rodzicielskiej, asysty rodzinnej oraz pomocy finansowej i materialnej. Bezradność opiekuńczo-wychowawcza bywa najczęściej związana z niepełnymi rodzinami, rodzinami wielodzietnymi oraz rodzinami, w których występują uzależnienia lub problemy psychologiczne.

Z danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej wynika, że rodziny korzystające z pomocy społecznej ze względu na bezradność opiekuńczo-wychowawczą stanowią znaczącą część wszystkich beneficjentów. Raporty o sytuacji społecznej wskazują, że problemy wychowawcze i opiekuńcze należą do najczęstszych przyczyn zgłaszania potrzeby pomocy społecznej. Sytuacja ta jest szczególnie widoczna w środowiskach o niższym statusie ekonomicznym, gdzie ograniczony dostęp do zasobów, wsparcia edukacyjnego oraz brak umiejętności rodzicielskich sprzyjają eskalacji problemów opiekuńczo-wychowawczych.

System pomocy społecznej w odpowiedzi na ten problem rozwija różnorodne formy wsparcia, m.in.: pracę asystenta rodziny, interwencje kryzysowe, poradnictwo pedagogiczne oraz programy edukacyjne dla rodziców. W ostatnich latach podejście do wspierania rodzin ulega zmianie, zmierzając w kierunku deinstytucjonalizacji, czyli przeniesienia wsparcia z instytucji do środowisk lokalnych i naturalnych miejsc funkcjonowania rodzin. Takie działania mają na celu wzmocnienie kompetencji opiekuńczych rodziców, co pozwala na ograniczenie konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

W gminie Więcbork realizowany jest Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026, co sprzyja podejmowaniu ustrukturyzowanych działań na rzecz rodzin wymagających wsparcia.

Ważnym elementem pracy na rzecz tej grupy jest możliwość zaoferowania rodzinie pomocy ze strony „asystenta rodziny”. Wg stanu na dzień 31.12.2023 r. zatrudniano 3 asystentów.

W 2023 r. wsparciem AR zostało objętych **37 rodzin**, w których wychowywało się **69 dzieci**, z czego:

- **13 rodzin** było zobowiązanych do współpracy z AR na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Tucholi (*AR ma obowiązek przedstawiania w Sądzie sprawozdań z podjętych działań*),
- **7 rodzin** zakończyło wsparcie AR (w 2 przypadkach zrealizowano plan pracy, w 5 przypadkach zaprzestano współpracy),
- **14 rodzin (37,84% ogółu rodzin objętych wsparciem AR)** zauważyło poprawę ich funkcjonowania, co przejawiało się m.in. w: lepszych relacjach w rodzinie, nabyciu umiejętności gospodarowania budżetem, utrzymaniu czystości w mieszkaniu i zachowaniu higieny osobistej, większym zainteresowaniu ze strony rodziców edukacją dzieci oraz ich stanem zdrowia),
- **5 dzieci** podczas wakacji letnich uczestniczyło w zajęciach Świetlicy Środowiskowej „Uśmiech” w Więcborku (*w tym celu wykupiono usługi transportowe*),
- **5 rodzin** objęto pracą pod kątem powrotu dzieci do rodziny biologicznej - w takich przypadkach plan pracy AR był skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. W dwóch rodzinach zakończono współpracę z powodu jej zaprzestania.
- **5 rodzin** AR uczestniczyło w **6 spotkaniach** zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej,
- **3 rodziny** AR otrzymały wezwania do uczestnictwa w rozprawach sądowych dotyczących ograniczenia władzy rodzicielskiej,
- **3 rodziny** objęto monitoringiem po ustaniu współpracy z AR.

Asystentura rodziny odgrywa kluczową rolę w systemie wsparcia rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Głównym celem pracy asystenta rodziny jest wspieranie rodziny w rozwiązywaniu bieżących problemów, podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz motywowanie do poprawy sytuacji życiowej. Asystent rodziny działa w naturalnym środowisku rodziny, co umożliwia skuteczniejszą interwencję oraz budowanie relacji opartych na zaufaniu. Dzięki temu możliwe jest zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej oraz wspieranie rodzin w procesie wychodzenia z kryzysu.

Asystentura rodziny odgrywa również istotną rolę w pracy z rodzinami dotkniętymi problemem alkoholowym. Rodziny te często wymagają szczególnego wsparcia, ponieważ problem uzależnienia może negatywnie wpływać na relacje rodzinne, stabilność finansową oraz funkcjonowanie dzieci. Asystent rodziny pomaga w budowaniu zdrowych nawyków, wspiera proces leczenia uzależnień oraz współpracuje z innymi instytucjami, takimi jak poradnie leczenia uzależnień, szkoły czy placówki opiekuńcze. Takie kompleksowe podejście pozwala na długofalową poprawę sytuacji rodzinnej oraz minimalizuje ryzyko powrotu do dawnych schematów zachowań.

UZAŁĘŻNIENIE OD ALKOHOLU JAKO PROBLEM SPOŁECZNY

W roku 2023 uzależnienie od alkoholu zdiagnozowano wśród 57 rodzin, co niezaprzeczalnie wpłynęło na destabilizację nie tylko finansową ale również społeczną. Dodatkowo aż 88% rodzin dotkniętych problemem uzależnienia korzysta z pomocy przez okres dłuższy niż 3 lata. Wśród tych osób, 24 mężczyzn prowadzi jednoosobowe gospodarstwo domowe.

W wyniku zmiany ustawowej dotyczącej przemocy w rodzinie, termin „przemoc w rodzinie” zamieniono określeniem „przemoc domowa”. Rodziny dotknięte przemocą otrzymały interdyscyplinarne wsparcie, które w większości przypadków realizowane było w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. Problem ten, w 2023 r. uwidocznił się u 13 rodzin korzystających ze świadczeń ustawowych.

W Gminie Więcbork realizowany jest Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 oraz Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Więcbork na lata 2024-2030.

Głównym jego celem jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz ograniczenie skali zjawiska na terenie miasta i gminy Więcbork.

Jako cele szczegółowe określono:

1. Koordynacja działań lokalnych podmiotów.
2. Wzrost oddziaływań profilaktycznych i edukacja w zakresie zjawiska przemocy.
3. Zapewnienie pomocy osobom doświadczającym przemocy.
4. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy.
5. Podniesienie kompetencji służb realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Wsparcie rodzin i osób z wielorakimi trudnościami w zakresie funkcjonowania w rodzinie odbywa się także za sprawą usług społecznych kierowanych o dzieci i ich rodzin.

ŚWIETLICA ŚRODOWISKOWA „UŚMIECH” działa od 02.12.2002 r. w strukturach MGOPS. Placówka jest przeznaczona dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 16 lat, wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju. Dzieci przyjmowane są do placówki na pisemny wniosek rodzica, mogą być kierowane przez pracowników socjalnych, kuratorów, asystentów, PPP.

W 2023 r. łącznie z różnych form zajęć opiekuńczo-wychowawczych oraz pomocy oferowanej przez placówkę **skorzystało 180 osób** (każde dziecko było liczone jeden raz, niezależnie od liczby dni pobytu).

Do najczęściej powtarzających się przyczyn korzystania z pomocy placówki należą:

1. **przyczyny wynikające bezpośrednio ze środowiska rodzinnego:** trudne warunki socjalno-bytowe, niezaradność życiowa rodziców, problemy rodzinne, stosowanie nieprawidłowych metod wychowawczych;
2. **przyczyny dotyczące bezpośrednio dziecka:** trudności i zaległości szkolne, specyficzne trudności w nauce, wyzwania rozwojowe, ADHD, zaburzenia ze spektrum autyzmu, wady wymowy, nieprzestrzeganie obowiązku szkolnego, zaburzenia zachowania, agresja, zaburzenia emocjonalne.

Świetlica jest placówką wsparcia dziennego, a jej działalność obejmuje wieloaspektowe działania opiekuńczo-wychowawcze, dostosowane do indywidualnych potrzeb.

Zajęcia zrealizowane w Świetlicy w 2023 roku:

1. Zajęcia opiekuńczo- wychowawcze:

- Zajęcia artterapeutyczne,
- Zajęcia kulinarne, zajęcia sportowe,
- Kodowanie, robotyka.

2. Zajęcia profilaktyczno - terapeutyczne:

- Zajęcia profilaktyczne obejmujące zagadnienia uzależnienia od alkoholu, nikotyny, internetu, bezpiecznych zachowań, higieny osobistej;
- Wsparcie psychologa, wsparcie logopedy;
- Zajęcia z wykorzystaniem metody ruchu rozwijającego, klanzy, metody krakowskiej, terapii ręki;
- Zajęcia indywidualne w sali doświadczania świata i indywidualne zajęcia terapeutyczne;
- Terapia integracji sensorycznej, treningi umiejętności społecznych;

3. Zajęcia reedukacyjne:

- Pomoc w odrabianiu zadań domowych;
- Zajęcia korekcyjno - kompensacyjne dla dzieci z opinią lub orzeczeniem poradni pedagogiczno-psychologicznej;
- Tworzenie warunków do nauki własnej;
- Gry i zabawy rozwijające logiczne myślenie.

W celu wzbogacenia oferty Gminy, w placówce odbywają się indywidualne zajęcia terapeutyczne dla dzieci posiadających opinię lub orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej (PPP).

Od 01 stycznia 2017 r. obowiązuje ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z wyjątkiem art. 7, art. 12 i art. 18 pkt 3 i 4, które weszły w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Zgodnie z ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” przyznaje się **jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.** Z tytułu urodzenia się żywego dziecka, posiadającego zaświadczenie, przysługuje na dziecko, jednorazowe świadczenie w wysokości **4 000 zł.** Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu bez względu na dochód.

Koszty obsługi omawianego świadczenia wynoszą 3% otrzymanej dotacji na jednorazowe świadczenie.

PIECZA ZASTĘPCZA

W 2023 r. **13 dzieci** zostało umieszczonych w pieczy zastępczej w tym: 8 dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej i 5 dzieci w rodzinach zastępczych.

Gmina Więcbork była zobowiązana do partycypacji w kosztach **związanych z pobytem 43 dzieci w szeroko rozumianej pieczy zastępczej:**

- 15 dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej (troje z nich w ciągu roku przeszło do rodzin zastępczych),
- 10 dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych,
- 16 dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- 4 dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych,
- 1 dziecko w zakładzie opiekuńczo-psychiatrycznym.

W 2023 r. pieczę zastępczą opuściło:

- 2 dzieci, które jako osoby pełnoletnie opuściły Dom Dla Dzieci w Więcborku,
- 2 dzieci, które jako osoby pełnoletnie opuściły rodziny zastępcze spokrewnione,
- 2 dzieci, które powróciły do biologicznych rodzin, po pobycie w rodzinach zastępczych spokrewnionych.

Na realizację omawianych zadań w 2023 r. dysponowano kwotą w wysokości **859 850 zł**, z czego wydatkowano kwotę **784 498 zł**, co stanowi **91,24%** ogółu planu, w tym:

- **253 163 zł** - na pokrycie kosztów związanych z pobytem dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- **185 639 zł** - na pokrycie kosztów związanych z pobytem dzieci w rodzinach zastępczych,
- **26 304 zł** - na pokrycie kosztów związanych z pobytem dziecka w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym,
- **319 392 zł** na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny.

WYDOLNOŚĆ FINANSOWA RODZIN I JEJ WPŁYW NA DOSTĘP DO USŁUG SPOŁECZNYCH

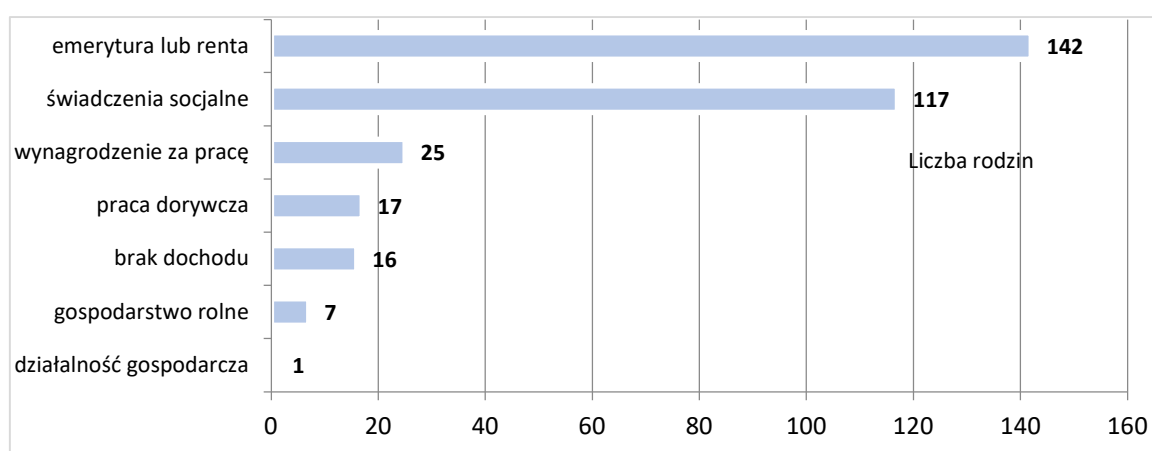
W kontekście pomocy społecznej i wydolności finansowej rodzin, kluczowe znaczenie ma stabilność oraz źródło ich dochodów. Możliwość samodzielnego opłacenia usług społecznych przez rodzinę zależy w dużej mierze od tego, skąd pochodzi ich dochód oraz na ile jest on stabilny. Rodziny, które posiadają stałe źródło dochodu z tytułu zatrudnienia, wykazują większą zdolność do samodzielnego finansowania swoich potrzeb, w tym opłacania usług społecznych. W przypadku rodzin, które utrzymują się wyłącznie z zasiłków, świadczeń socjalnych lub pracy dorywczej, ich zdolność do samodzielnego ponoszenia kosztów usług jest znacznie ograniczona. Stabilne źródła dochodu, takie jak stałe zatrudnienie, mają kluczowe znaczenie dla zmniejszenia zależności od pomocy społecznej i zwiększenia samodzielności rodzin.

Wydolność finansowa rodzin determinuje ich zdolność do opłacania usług społecznych, co ma bezpośredni wpływ na ich sytuację życiową. Rodziny posiadające stabilne dochody mogą łatwiej

skorzystać z dostępnych form wsparcia, takich jak zajęcia edukacyjne, opieka przedszkolna czy wsparcie terapeutyczne. Z kolei rodziny, które polegają na niestabilnych lub nieregularnych źródłach dochodu, są bardziej podatne na sytuacje kryzysowe i mogą być zmuszone do korzystania z pomocy społecznej. System pomocy społecznej odgrywa kluczową rolę w uzupełnianiu braków finansowych tych rodzin, co pozwala im na utrzymanie dostępu do podstawowych usług społecznych.

W 2023 r. głównym źródłem utrzymania dla 142 gospodarstw beneficjentów pomocy społecznej (tj. 44% ogółu osób/rodzin korzystających z pomocy) były różnorodne świadczenia rentowe lub emerytalne, których wysokość nie zaspokajała podstawowych potrzeb, kolejnym niepokojącym determinantem korzystania z pomocy (36% ogółu rodzin) były niewystarczające różnorodne świadczenia socjalne (np. zasiłek dla bezrobotnych, alimenty, inne zasiłki).

Wykres 1 Główne źródło dochodu rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2023 r.

Wynagrodzenie za pracę było podstawowym źródłem dochodu jedynie dla 8% rodzin (tj. 25 rodzin). Niepokojącym zjawiskiem jest pozostawanie 16 osób/rodzin bez własnego, udokumentowanego źródła dochodu – którzy to w wyniku przyznania różnorodnych świadczeń pomocy społecznej, zasilają grupę osób utrzymujących się ze świadczeń socjalnych.

Znaczenie rent i emerytur w kontekście pomocy społecznej

Renty i emerytury odgrywają istotną rolę w kontekście wydolności finansowej rodzin oraz osób wymagających szczególnego wsparcia. Osoby pobierające te świadczenia, zwłaszcza seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami, często znajdują się w grupie, która potrzebuje wsparcia w zakresie opieki, usług zdrowotnych i socjalnych. W przeciwieństwie do osób czynnych zawodowo, ich możliwości finansowe są znacznie bardziej ograniczone ze względu na stałość i często niską wysokość otrzymywanych świadczeń.

W przypadku osób wymagających opieki długoterminowej lub intensywnego wsparcia medycznego, koszt takich usług może znacznie przekraczać możliwości finansowe wynikające z ich świadczeń. Osoby te są szczególnie narażone na konieczność korzystania z pomocy społecznej w celu uzupełnienia brakujących środków finansowych.

W związku z tym, system pomocy społecznej musi uwzględniać specyficzne potrzeby osób otrzymujących renty i emerytury. Wsparcie to obejmuje nie tylko świadczenia finansowe, ale również dostęp do usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych i zdrowotnych. Wiele gmin oferuje systemy opieki domowej, wsparcie asystentów osobistych oraz różnego rodzaju zasiłki celowe, które mają na celu pokrycie kosztów usług niezbędnych dla osób niesamodzielnych.

Osoby pobierające renty i emerytury stanowią znaczną część beneficjentów pomocy społecznej, co wynika z faktu, że ich dochody są stałe i ograniczone. W sytuacjach nagłych, takich jak pogorszenie stanu zdrowia, wypadki losowe czy konieczność korzystania z opieki długoterminowej, ich możliwości finansowe okazują się niewystarczające. W takich przypadkach niezbędna jest interwencja ze strony systemu pomocy społecznej, który wspiera te osoby, zapewniając im dostęp do niezbędnych usług oraz pokrywając koszty, których nie są w stanie samodzielnie ponieść.

Udzielne wsparcie

Tabela 9 Świadczenia udzielane, w ramach Ustawy o pomocy społecznej w 2023 r.

Lp	Formy pomocy		2023			Kwota świadcz. W zł W 2022	Dynamika Wzrostu/spadku W stosunku do
			Liczba świadczeniob	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń W zł *		
1	Świadczenia pieniężne	Zasiłek stały	58	544	326 247	302 575	7,82
2		Zasiłek celowy, na zakup żywności/posiłku („Posiłek w szkole i w domu”)	159	1 143	276 500	292 500	-5,47
3		Zasiłek okresowy	70	469	181 507	210 001	-13,57
4		Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznanej przez sąd	5	61	20 199	31 049	-34,94
5		Zasiłek celowy	46	76	15 968	20 900	-23,60
6		Specjalny zasiłek celowy	36	46	19 609	15 280	28,33
1	Świadczenia niepieniężne	Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania	88	19 960	1 100 605	1 015 962	8,33
2		Odpłatność gminy za pobyt w dps	29	316	1 240 010	933 564	32,83
3		POSIŁEK ogółem, w tym:			176 989	173 394	2,07
3.1		W ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”	118	14 737	139 354	122 858	13,43
3.2		Dla osób z dochodem powyżej 200% kryterium (poza Programem)	19	2 881	37 635	50 537	-25,53
4		Specjalistyczne usługi opiekuńcze Dla osób z zaburzeniami psychicznymi	26	1 448	114 388	108 350	5,57

5		SPRAWIENIE POGRZEBU (w tym pochówek dzieci martwo urodzonych)	X	X	680	5 183	-86,88
6		Tymczasowe schronienie	1	X	3 026	4 920	-38,50

Z analizy przedstawionych powyżej danych wynika, iż najwięcej środków finansowych w zakresie świadczenia pieniężnego wydatkowano w 2023 r. na zasiłek stały, który jest świadczeniem stanowiącym bardzo istotną pomoc mieszkańcom gminy, należy do świadczeń pieniężnych, obligatoryjnych wspierających osoby niezdolne do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, pozostające w ubóstwie. Omawianą pomoc otrzymało 58 osób (odpowiednio: 2022: 52; 2021: 51, 2020: 53) na łączną kwotę 329 648 zł (w stosunku do 2022 r. wzrost wydatków o ok. 9%). Zasiłek pobrało 19% ogółu rodzin. Średniomiesięczna wysokość zasiłku wynosiła 602 zł i może być wypłacana w przedziale od 30 zł do 719 zł miesięcznie w zależności od posiadanego dochodu osoby.

Świadczenia niepieniężne stanowią istotny element wsparcia oferowanego w ramach systemu pomocy społecznej, szczególnie dla osób korzystających z rent i emerytur.

Poniżej przedstawiono szczegółową analizę poszczególnych rodzajów świadczeń oraz ich dynamikę w analizowanym okresie.

Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania

- **Liczba osób objętych wsparciem:** 88
- **Liczba godzin usług:** 19 960
- **Koszt ogółem:** 1 100 605 zł
- **Koszt pokryty przez gminę:** 1 015 962 zł
- **Udział finansowania przez gminę:** 8,33%

Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania są jednym z najważniejszych elementów wsparcia dla osób niesamodzielnych, w tym dla osób starszych i niepełnosprawnych. Usługi te obejmują pomoc w codziennych czynnościach, takich jak sprzątanie, przygotowywanie posiłków, zakupy czy wsparcie w higienie osobistej. Gmina ponosi znaczną część kosztów tych usług (1 015 962 zł), co podkreśla istotność tego typu wsparcia. Zaledwie 8,33% kosztów pokrywane jest przez samych beneficjentów, co wskazuje, że większość odbiorców to osoby o niskiej wydolności finansowej.

Posiłek ogółem (w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”)

- **Liczba osób ogółem:** 176 989
- **Koszt ogółem:** 173 394 zł
- **Dynamika kosztów:** +2,07%
- **Program „Posiłek w szkole i w domu”:**
  - **Liczba osób objętych:** 118
  - **Koszt ogółem:** 139 354 zł
  - **Koszt pokryty przez gminę:** 122 858 zł

- Dynamika kosztów: +13,43%
- Dla osób z dochodem powyżej 200% kryterium (poza Programem):
  - Liczba osób objętych: 19
  - Koszt ogółem: 37 635 zł
  - Koszt pokryty przez gminę: 50 537 zł
  - Dynamika kosztów: -25,53%

Program "Posiłek w szkole i w domu" obejmuje zarówno dzieci, jak i dorosłych, zapewniając im regularne posiłki. W 2023 roku odnotowano wzrost kosztów związanych z programem o **13,43%**, co może być wynikiem wzrostu cen żywności i większego zapotrzebowania na tego rodzaju wsparcie. Dla osób o dochodach powyżej 200% kryterium dochodowego koszty ogólne spadły o **25,53%**, co może świadczyć o zmniejszeniu liczby beneficjentów lub bardziej efektywnym zarządzaniu kosztami.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

- Liczba osób objętych: 26
- Liczba godzin usług: 1 448
- Koszt ogółem: 114 388 zł
- Koszt pokryty przez gminę: 108 350 zł
- Udział finansowania przez gminę: 5,57%

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są jedną z najważniejszych form wsparcia, ponieważ odpowiadają na potrzeby osób wymagających szczególnej opieki i wsparcia terapeutycznego. W analizowanym okresie liczba godzin usług wyniosła **1 448**, a udział finansowania przez gminę wyniósł **5,57%**. To wsparcie pozwala na zapewnienie opieki środowiskowej i unikanie umieszczania tych osób w placówkach opiekuńczych.

Wśród usług znajduje się także również umieszczanie osób w domach pomocy społecznej wraz z ponoszeniem odpłatności gminy za pobyt w Domach Pomocy Społecznej (DPS).

- Liczba osób objętych wsparciem: 29
- Liczba dni pobytu: 316
- Koszt ogółem: 1 240 010 zł
- Koszt pokryty przez gminę: 933 564 zł
- **Udział finansowania przez gminę: 32,83%**

Odpłatność gminy za pobyt osób w DPS jest znaczącym obciążeniem budżetu lokalnego. Koszt przypadający na 1 osobę w DPS jest znacznie wyższy niż w przypadku świadczeń opiekuńczych realizowanych w środowisku domowym. Z tego powodu coraz większy nacisk kładzie się na deinstytucjonalizację, profilaktykę umieszczeń w placówkach i rozwijanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

W 2023 r., z usług DPS korzystało 29 osób skierowanych przez gminę Więcbork, tylko w 6 przypadkach rodzina wносиła opłatę za pobyt mieszkańca w DPS. Obecnie najmłodsza osoba zamieszkująca w DPS ma 30 lat (mężczyzna), najstarsza 92 lat (kobieta).

Na realizację zadania gmina wydatkowała kwotę aż 1 240 010 zł, natomiast 30 268 zł zrefundowały rodziny, tj. zstępni osób które zamieszkały w DPS, (tj. 2,44% ogółu wydatków).

W ciągu 5 lat wydatki gminy wzrosły o 114%, natomiast w ciągu 9 lat podanych analizie wzrosła o 211%.

Tabela 10, Analiza średnich miesięcznych kosztów utrzymania w DPS, w których zamieszkali mieszkańcy gminy Więcbork

L.p	Nazwa i adres placówki *	L.os	Liczba miejsc	Średnie m-czne koszty w 2022 r. (w zł)	Średnie m-czne koszty w 2023 r. (w zł)	Różnica 2022-2023 (w zł)	Średnie m-czne koszty w 2024r. /Różnica 2023-2024 (w zł)
1	DPS w Bożenkowie gm. Osielsko/ pow. bydgoski (dla dorosłych osób niepeł. intelektualnie)	1	70	5 769,39	6 979,64	1 210,25	7 377,13 ↑397,49
2	DPS w Koronowie gm. Koronowo/ pow. bydgoski (dla osób dorosłych niepeł. intelektualnie.)	1	96	5 290,36	6 122,05	831,69	6 797,38 ↑675,33
3	DPS w Tarnówko gm. Chełmce / pow. inowrocławski (dla os. dorosłych niepeł. intelektualnie)	1	80	5 229,17	6 068,28	839,11	7 506,03 ↑1 437,75
4	DPS w Ludzisku, gm. Janikowo / pow. inowrocławski (dla mężczyzn niepeł. intelektualnie)	1	100	4 848,61	5 804,30	955,69	6 844,76 ↑1 040,46
5	DPS w Kurowie gm. Baruchowo/ pow. włocławski (dla os. przewlekłe psych. chorych)	1	60	5 060,51	5 799,26	738,75	6 891,44 ↑1.092,18
6	DPS w Gołuszycach gm. Gołuszyce/ pow. świecki (dla os. przewlekłe psychicznie chorych)	1	140	4 897,60	5 671,60	774,00	7 228,40 ↑1 556,80
7	DPS w Suchorączku gm. Więcbork/ pow. sępoleński (dla mężczyzn przewlekłe psych. chorych)	6	75	4 875,49	5 671,58	796,09	6 765,36 ↑1 093,78
8	DPS w Kamieniu Kr., gm. Kamień Kr./ pow. sępoleński	9	70	4 901,98	5 631,86	729,88	6 568,10 ↑936,24

	(dla os. przew. somatycznie chorych)						
9	DPS w Siemionkach gm. Jeziora Wielkie/ pow. mogileński (dla kobiet przewlekłe psychicznie chorych)	1	98	4 911,51	5 610,63	699,12	6 459,98 ↑1849,35
10	DPS w Ryjewie gm. Ryjewo /pow. kwidzyński (dla osób dorosłych przewlekłe psychicznie chorych oraz osób z niepeł. intelektualną)	1	180	4 851,00	5 573,00	722,00	6 608,47 ↑1 035,47
11	DPS w Karsznicach gm. Góra Świętej Małgorzaty/ pow. łęczycki (dla os. przewlekłe psych. chorych)	1	75	4 540,00	5 336,30	796,30	6 329,02 ↑992,72
12	DPS w Szczytnie gm. Szczytno./ pow. szczytnieński (dla os. przewlekłe psychicznie chorych)	1	171	4 488,61	5 019,12	530,51	6 416,94 ↑1 397,82

Źródło: analiza własna MGOPS w Więcborku

* placówki uszeregowano pod względem wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w DPS w 2023 r.

Różnice w powyżej wykazanych kosztach wynikają przede wszystkim z typu domu, jego wielkości jak i od poziomu standardu usług oferowanych mieszkańcom. Bez względu na specyfikę domu pomocy społecznej, obserwuje się wyraźny wzrost kosztów utrzymania mieszkańca. To zjawisko stanowi istotny argument przemawiający za poszukiwaniem alternatywnych form wsparcia osób potrzebujących opieki. W tym kontekście, zdecydowanie bardziej efektywne i ekonomiczne jest zapewnienie usług opiekuńczych oraz dodatkowych form wsparcia świadczonych w środowisku domowym. Alternatywą mogą być także mieszkania wspomagane lub mieszkania z usługami, które umożliwiają osobom potrzebującym funkcjonowanie w znanym im otoczeniu, jednocześnie zapewniając dostęp do niezbędnej opieki i wsparcia. W związku z tym, rozwój usług opiekuńczych, wsparcia środowiskowego oraz dostępności mieszkań z usługami staje się priorytetowym kierunkiem polityki społecznej.

Schronienie tymczasowe

Wypełniając obowiązek nałożony na gminę przez MRPiPS, dotyczący zapewnienia tymczasowego schronienia osobom w kryzysie bezdomności, w 2023 r. zawarto stosowne porozumienia z:

- STOWARZYSZENIEM JESIEŃ w Nowym Jasińcu, gm. Koronowo prowadzącym Schronisko dla Osób Bezdomnych,
- BRODNICKIM CENTRUM CARITAS w Brodnicy prowadzącym Schronisko dla Osób Bezdomnych „Betania”.

W 2023 r. wykupiono tymczasowe schronienie dla 1 osoby w kryzysie bezdomności, w okresie I-III.2023 co obciążyło gminę kosztami w kwocie 3 026 zł (średniomiesięczne koszty pobytu w schronisku 1 osoby wyniosły 1 009 zł).

Praca socjalna

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych jest prowadzenie pracy socjalnej z osobą lub rodziną tj. w szczególności pracownicy korzystają z metody indywidualnego przypadku.

W większości sytuacji praca socjalna to „praca nad zmianą” – pracownicy socjalni wspierają osoby lub rodziny w procesie wprowadzania zmian w ich życiu lub ułatwiają dostęp do usług, które te zmiany umożliwiają. W obecnej rzeczywistości bardzo szybko zauważalne stają się zmieniające się warunki świadczenia usługi socjalnej, jaką jest praca socjalna, zmieniają się klienci, ich system wartości, ich oczekiwania wobec instytucji pomocowych.

W 2023 r. różnorodnymi elementami pracy socjalnej objęte zostały wszystkie rodziny/osoby, które zgłosiły się o jakiekolwiek wsparcie, tj. 671 rodzin, w tym 346 rodziny skorzystały z pomocy tylko w postaci pracy socjalnej.

Tabela 11 Najważniejsze i najczęściej występujące formy pracy socjalnej zrealizowanej w 2023 r.

L.p	Wyszczególnienie	Ilość rodzin	% udziału
1.	Rozmowy wspierające i motywujące (informowanie o przysługujących ulgach, uprawnieniach)	671	100
2.	Pomoc w załatwieniu odzieży, opału i żywności (<i>POPŻ, Podprogram 2021 PLUS</i>)	295	44
3.	Pomoc w uzyskaniu świadczeń (<i>emerytalno-rentowych, rodzinnych, alimentacyjnych, dodatku mieszkaniowego, energetycznego, itp.</i>)	59	18
4.	Współpraca z in. instytucjami i organizacjami (np. <i>Policja, PUP, PCPR, Sąd</i>)	113	17
5.	Organizacja poradnictwa specjalistycznego (<i>w tym w ramach PIK</i>)	43	9
6.	Pomoc w ustaleniu orzeczenia o niepełnosprawności	55	9
7.	Współpraca z lekarzami, pielęgniarkami środowiskowymi	82	8
8.	Współpraca z Poradnią Leczenia Uzależnień w Więcborku	53	8
9.	Współpraca za placówką edukacyjną (np. szkołą, pedagogiem szkolnym)	55	8
10.	Współpraca z kuratorem sądowym, społecznym	28	4

Źródło: analiza własna MGOPS w Więcborku

Współpraca z placówkami medycznymi, edukacyjnymi oraz poradniami uzależnień pozwala na wszechstronne wsparcie rodzin, szczególnie w trudnych sytuacjach życiowych. Gmina Więcbork realizuje szerokie wsparcie o zróżnicowanym charakterze, przy czym największe znaczenie mają działania oparte na bezpośrednim kontakcie i rozmowach motywujących.

INTERWENCJA KRYZYSOWA

Interwencja kryzysowa jest kluczowym elementem systemu wsparcia społecznego, umożliwiającym szybkie i skuteczne reagowanie w sytuacjach nagłego kryzysu życiowego, takich jak przemoc domowa, utrata pracy, śmierć bliskiej osoby czy inne zdarzenia losowe. Jej celem

jest przywrócenie równowagi emocjonalnej oraz zapewnienie poczucia bezpieczeństwa osobom dotkniętym kryzysem. Dzięki interwencji kryzysowej można zapobiec eskalacji problemów oraz minimalizować długotrwałe skutki negatywnie wpływające na zdrowie psychiczne i funkcjonowanie społeczne. Interwencja kryzysowa obejmuje nie tylko wsparcie psychologiczne, lecz także pomoc materialną, prawną oraz organizację schronienia dla osób w potrzebie. Szybka reakcja sprzyja stabilizacji sytuacji życiowej i zwiększa szanse na skuteczne poradzenie sobie z trudnościami.

Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie kryzysu, których celem jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, co pozwala zapobiegać przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

W 2023 r. w funkcjonującym **Punkcie Interwencji Kryzysowej** usługi świadczył psycholog w wymiarze **133 godzin**. Istotnym aspektem tej formy pomocy jest jej bezpłatny charakter. **Bezpłatnymi poradami** objęto **61 osób** (niektóre osoby kilkakrotnie skorzystały ze wsparcia specjalisty). Na realizację zadania w 2023 r. MGOPS dysponował kwotą w wysokości **11760 zł**, z czego wydatkowano **10640 zł**, co stanowi **90,48%** ogółu planu.

VI. WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I OSÓB STARSZYCH

Ze względu na charakter wsparcia skierowanego do osób starszych, zależnych i przewlekle chorych, który w dużej mierze pokrywa się z zakresem pomocy udzielanej osobom z niepełnosprawnościami, obie te grupy zostały objęte wspólnym systemem wsparcia. W Gminie Więcbork, w porównaniu z ogólnokrajowymi trendami demograficznymi, liczba osób starszych potrzebujących wsparcia nie jest znacząca. Jednak prognozy wskazują na przyszły wzrost liczby osób wymagających pomocy, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami, co wynika ze zmieniających się uwarunkowań społecznych i demograficznych. Z tego powodu kluczowe staje się wprowadzenie działań zapobiegawczych, mających na celu wydłużenie okresu samodzielności tych osób oraz umożliwienie im życia w znanym, domowym środowisku tak długo, jak to możliwe.

Działania profilaktyczne będą koncentrować się na realizacji programów promujących aktywność fizyczną, społeczną i psychiczną osób starszych, a także na zapewnieniu dostępu do opieki zdrowotnej oraz usług wspierających. Istotne znaczenie będzie miało przygotowanie lokalnych społeczności do wspierania seniorów w ich codziennych obowiązkach, co pozwoli im na dłuższe zachowanie

samodzielności i podniesienie jakości życia. Inwestowanie w te działania nie tylko poprawi warunki życia osób zależnych, ale także przyczyni się do zmniejszenia obciążeń systemu opieki społecznej i zdrowotnej w przyszłości. Realizacja strategii wspierających samodzielność oraz umożliwiających opiekę nad osobami zależnymi w ich własnych domach stanowi kluczowy krok w kierunku poprawy jakości życia oraz wzmocnienia integracji społecznej tych grup.

Instytucje wsparcia osób z niepełnosprawnością i osób starszych

- Centrum Medyczne FAMILIA
- Dom Pomocy Społecznej im. Św. Anny w Kamieniu Krajeńskim
- Dom Pomocy Społecznej w Suchorączku
- Dom Seniora im. św. Franciszka z Asyżu prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek od Pokuty i Miłości Chrześcijańskiej
- Klub Senior+ Centrum Aktywności Seniora
- Krajeńskie Stowarzyszenie Chorych na Stwardnienie Rozsiane „SILNI DUCHEM”
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PROVITA Sp. z o.o.
- NOVUM-MED Sp. z o.o. prowadząca Szpital Powiatowy im dr Adama Gacy i dr Józefa Łaskiego NZOZ w Więcborku
- Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku
- Stowarzyszenie „Szpital Wspólnym Dobrem”
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Razem Od Nowa”
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Ze Spektrum Autyzmu "Niebiesko Mi" w Więcborku
- Stowarzyszenie Przyjaciół Wspierania Osób Niepełnosprawnych

USŁUGI OPIEKUŃCZE

W sytuacjach, gdy działania profilaktyczne okazują się niewystarczające, kluczowe jest zapewnienie odpowiednich usług opiekuńczych dla osób wymagających wsparcia. Usługi te odgrywają istotną rolę w zapewnieniu komfortu życia oraz wsparcia osobom starszym, chorym lub niepełnosprawnym, które nie są w stanie funkcjonować samodzielnie. Mogą one obejmować pomoc w codziennych czynnościach, takich jak higiena osobista, przygotowywanie posiłków czy załatwianie spraw urzędowych. Ważne jest, aby usługi te były dostępne w ramach systemu pomocy społecznej, który nie tylko odpowiada na bieżące potrzeby, ale również wspiera rodziny w opiece nad osobami zależnymi.

Długofalowe planowanie i rozwijanie infrastruktury opiekuńczej to kluczowe elementy systemu, który ma na celu nie tylko pomoc w trudnych momentach, ale także zapewnienie godnych warunków życia osobom, które ze względu na stan zdrowia nie mogą polegać wyłącznie na profilaktyce. W miarę starzenia się społeczeństwa rola tych usług staje się coraz bardziej istotna, a ich dostępność ma bezpośredni wpływ na jakość życia wielu osób.

W kontekście wsparcia osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami kluczową rolę odgrywa profilaktyka zdrowia fizycznego i psychicznego. Działania w tym obszarze mają na celu nie tylko poprawę stanu zdrowia tych osób, ale również zapobieganie ich izolacji społecznej i poczuciu samotności, które mogą prowadzić do pogorszenia kondycji psychofizycznej.

Profilaktyka zdrowotna obejmuje zarówno promowanie aktywności fizycznej, jak i rozwijanie działań ukierunkowanych na wsparcie zdrowia psychicznego. Regularna aktywność ruchowa, dostosowana do

możliwości osób starszych i z niepełnosprawnościami, przyczynia się do utrzymania sprawności fizycznej, zmniejszenia ryzyka upadków oraz ograniczenia rozwoju chorób przewlekłych. Natomiast działania wspierające zdrowie psychiczne, takie jak dostęp do terapii, warsztatów integracyjnych czy grup wsparcia, umożliwiają budowanie relacji społecznych, redukcję stresu oraz przeciwdziałanie depresji.

Równie istotnym elementem profilaktyki jest zapobieganie izolacji społecznej. Osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami są szczególnie narażone na samotność, która negatywnie wpływa na ich dobrostan psychiczny.

Kluczową rolę w przeciwdziałaniu temu zjawisku odgrywają Klub „Senior+” oraz działalność Centrum Aktywności Seniora.

Klub „Senior+” funkcjonuje w strukturze organizacyjnej tutejszego ośrodka jako ośrodek wsparcia dziennego w formie klubu samopomocy od 2018 roku. Klub dysponuje 40 miejscami, a jego siedziba mieści się w Centrum Aktywności Seniora.

Do czerwca 2023 roku, oprócz bieżącej działalności, w klubie organizowano spotkania w ramach projektu „Centrum Aktywności Seniora II”, współfinansowanego ze środków Funduszy Europejskich (*założenia projektu zostały opisane w podrozdziale 2.6 niniejszego sprawozdania*). Z cyklicznych zajęć edukacyjnych, animacyjnych i kulturalnych nadal korzysta **67 osób w wieku 60+**. **Działania klubu są również wspierane przez wolontariuszy.**

W 2023 r. Klub „Senior+” zaoferował uczestnikom:

- **31 dni różnorodnych aktywności** sfinansowanych ze środków własnych Gminy Więcbork obejmujących m.in.: warsztaty tematyczne, spotkania o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, okolicznościowym, spotkania prowadzone przez ludzi z pasją, zajęcia z kultury animacyjnej;
- **3 wyjazdy** w tym: udział w Przemarszu Kapeluszym w Kamieniu Krajeńskim, Konferencji ZUS w Bydgoszczy i Wernisażu „Przemijanie” autorstwa Agaty Urbańskiej-Krasowskiej w Złotowie;
- **2 zabawy integracyjne** współfinansowane przez klubowiczów.

Zgodnie z planem finansowym w 2023 r. na realizację powyższych zadań tutejszy ośrodek dysponował ogólną kwotą **21 920 zł**. Na dzień 31.12.2023 r. wydatkowano **20 262 zł** (tj. 92,43 % ogółu planu).

W 2023 r. w Klubie realizowano również 4 inicjatywy, których liderem było **Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie w Więcborku**, na łączną kwotę 8 627 zł, w tym:

- **dotacje Burmistrza Więcborka:**
- Piknik Przyjaźni 2023: 3 500 zł;
- Nordic Walking po Krajinie: 1 000 zł;
- **dotacje Starosty Sępoleńskiego ze środków PFRON:**
- Więcborski Dzień Seniora 2023: 1 900 zł;
- Piknik Przyjaźni 2023: 2 227 zł.

W 2023 r. w Centrum Aktywności Seniora odbyło się **386 różnorodnych aktywności**, skierowanych głównie do społeczności senioralnej. Centrum stało się miejscem cyklicznych spotkań m.in.: Chóru LUTNIA, słuchaczy Uniwersytetu III Wieku, harcerzy, grupy Więcborskich Rykotek, członków Stowarzyszenia Klub Abstynenta RAZEM OD NOWA.

W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. realizowano projekt **“Centrum Aktywności Seniora II”**, dofinansowany z Funduszy Europejskich. Projekt wdrażała Fundacja Gospodarcza PRO EUROPA w Toruniu, w partnerstwie z Gminą Więcbork/MGOPS w Więcborku.

Głównym celem projektu *było zwiększenie dostępności do usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej dla mieszkańców Gminy Więcbork zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poprzez rozwój oferty i zwiększenie liczby miejsc w klubie seniora, a także wsparcie otoczenia tych osób, w okresie 03.01.2022-30.06.2023.*

Projekt zakładał rozwój oferty Klubu „SENIOR+”, m.in. poprzez zwiększenie liczby miejsc o 10 (docelowo klub dysponuje 40 miejscami, a wsparcie otrzymuje 67 osób).

W 2023 roku zorganizowano 57 spotkań obejmujących następujące obszary:

1. zagospodarowanie czasu wolnego po zakończeniu aktywności zawodowej, w ramach czego odbyły się m.in.: warsztaty animacyjne, warsztaty tożsamościowe, zajęcia taneczne, warsztaty kulinarne z elementami zdrowego żywienia;
2. działalność edukacyjna obejmująca: warsztaty dziennikarskie, naukę korzystania z komputera i podstawowych programów technologii i komunikacji, wykłady edukacyjne "Aktywny Trzeci Wiek";
3. zajęcia z zakresu kultury fizycznej poprzez organizację zajęć sportowych, tj. spacerów Nordic Walking po Krajinie, wyjazdy na basen, zumba;
4. poradnictwo psychologiczne.

W ramach zwiększenia aktywności i uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym zorganizowano:

- 1 grupowy wyjazd kulturalno-edukacyjny;
- 2 grupowe zabawy integracyjne, w tym również Więcborski Dzień Seniora.

W 2023 roku wydano dwa numery biuletynu **„#Senior – półrocznik społeczno – kulturowy dla seniorów”** (nr 7 i 8) w łącznym nakładzie 1 000 egzemplarzy.

Całkowita wartość projektu wynosiła **392 709 zł**, w tym dofinansowanie z EFS 353 438 zł (podział środków finansowych na realizację Projektu: Partner wiodący – 230 802 zł, Gmina Więcbork/MGOPS w Więcborku – 122 636 zł).

„KUJAWSKO-POMORSKA TELEOPIEKA” PROJEKT DOFINANSOWANY Z FUNDUSZY EUROPEJSKICH

Gmina Więcbork jako partner przystąpiła do realizacji projektu „Kujawsko-Pomorska Teleopieka”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Liderem projektu było Województwo Kujawsko – Pomorskie, natomiast realizatorem ze strony Gminy Więcbork był MGOPS w Więcborku.

Projekt realizowano w okresie styczeń 2021-grudzień 2023, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, w ramach: Osi priorytetowej 9 - Solidarne społeczeństwo, Działania 9.3 - Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałania 9.3.2 - Rozwój usług społecznych. Do projektu przystąpiło 88 partnerów z całego województwa kujawsko-pomorskiego. Umowę o partnerstwie podpisano w dniu 22.12.2020 r.

Głównym celem projektu było zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym w postaci usług opiekuńczych, pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu opiekuńczego przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii takich jak teleopieka. Wsparcie objęło 3 060 mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu.

W ramach projektu utworzono **Kujawsko-Pomorskie Telecentrum w Toruniu**, które zajmowało się koordynacją **3 060 urządzeń do teleopieki**. Gmina Więcbork otrzymała do dyspozycji **10 urządzeń** – bransoletek podłączonych do wojewódzkiego telecentrum. Z tej formy wsparcia skorzystało 17 osób niesamodzielnych. Dodatkowo w ramach projektu, 5 osób skorzystało z usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym w formie pomocy sąsiedzkiej.

Ogólny budżet projektu wyniósł **23 088 239 zł**, w tym: wkład Unii Europejskiej **19 624 949 zł**, wkład własny **3 463 290 zł**.

PROGRAM "ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ" - EDYCJA 2023

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

W 2023 roku Gmina Więcbork przystąpiła do realizacji ministerialnego programu „**Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej**” - edycja 2023, w 100% finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Usługi asystenta wpisują się w główny cel funkcjonowania Funduszu Solidarnościowego, którego idea jest m. in. zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnością (dalej: ON).

W okresie luty – grudzień 2023 roku usługi asystenta świadczone dla 41 osób z niepełnosprawnościami, w tym:

- **37 dorosłych osób** posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w znacznym lub umiarkowanym stopniu,
- **4 dzieci** do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności, w tym ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie

ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, łącznie w ramach Programu wykonano **15 238 godzin usług asystenckich**.

Do realizacji usług asystenckich na podstawie umów cywilnoprawnych (tj. umów zleceń) zaangażowano **20 asystentek**.

Na ten cel, zgodnie z planem finansowym na 2023 rok, Gmina Więcbork dysponowała kwotą **651 337 zł**, z czego wydatkowano **646 672 zł**, co stanowi 99,28% ogółu planu. Pozostałą kwotę 4 665 zł zwrócono na konto Wojewody.

W ramach posiadanych środków sfinansowano: wynagrodzenia asystentów, koszty wyjazdów asystentek z odbiorcami Programu, koszty biletów wstępu na wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, sportowe lub społeczne itp. dla asystentki towarzyszącej uczestnikowi Programu, ubezpieczenia OC/NNW, obsługę Programu.

Tabela 12 , Realizacja usług "asystencji osobistej" na terenie gminy Więcbork, w latach 2020-2023

Wyszczególnienie	Edycja 2020	Edycja 2021*	Edycja 2022	Edycja 2023
Liczba odbiorców Programu	5	28	29	41
Ilość godzin usług asystenckich	1 800	13 320	11 514	15 238
Liczba zaangażowanych asystentów	2	11	11	20
Całkowity koszt realizacji Programu	54 270 zł	ok. 400 000 zł	495 261 zł	651 337 zł

Źródło: analiza własna MGOPS w Więcborku

*usługi „asystencji osobistej” w całości realizowane przez Stowarzyszenie Dorośli Dzieciom w Sępólnie Krajeńskim, w partnerstwie z MGOPS w Więcborku.

Dodatkowo **7 osób z niepełnosprawnościami, będących mieszkańcami gminy Więcbork**, korzystało z usług asystencji osobistej organizowanych przez *Stowarzyszenie Dorośli Dzieciom w Sępólnie Krajeńskim* w ramach Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami” – edycja 2023.

Biblioteka

Cenną inicjatywą na rzecz osób z niepełnosprawnościami jest współpraca ze Stowarzyszeniem Larix, które udostępniło 3 czytniki i 3522 audiobooków dla trzech niewidomych czytelników.

Biblioteka prowadzi również wydarzenia promujące czytelnictwo oraz lekcje biblioteczne z udziałem os

ób z niepełnosprawnościami. W 2023 roku zorganizowano 8 wydarzeń dla 167 osób.

VII. PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Instytucje działające w zakresie promocja i ochrona zdrowia

- Centrum Medyczne FAMILIA
- Krajeńskie Stowarzyszenie Chorych na Stwardnienie Rozsiane „SILNI DUCHEM”
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PROVITA Sp. z o.o.
- NOVUM-MED Sp. z o.o. prowadząca Szpital Powiatowy im dr Adama Gacy i dr Józefa Łaskiego NZOZ w Więcborku
- Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku
- Stowarzyszenie „Szpital Wspólnym Dobrem”
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Razem Od Nowa”
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Ze Spektrum Autyzmu "Niebiesko Mi" w Więcborku
- Stowarzyszenie Przyjaciół Wspierania Osób Niepełnosprawnych

Gmina Więcbork realizuje szereg działań związanych z promocją i ochroną zdrowia mieszkańców, wynikających z obowiązujących przepisów prawa oraz lokalnych polityk zdrowotnych. Kluczowe obszary jej działalności obejmują:

- Realizację programów zdrowotnych - organizację i finansowanie lokalnych programów zdrowotnych, takich jak profilaktyka chorób zakaźnych, programy szczepień oraz edukację zdrowotną promującą zdrowy styl życia.
- Współpracę z placówkami ochrony zdrowia - współdziałanie z przychodniami, szpitalami i innymi instytucjami medycznymi w celu zapewnienia mieszkańcom dostępu do usług zdrowotnych.
- Promocję zdrowego stylu życia - organizowanie kampanii edukacyjnych, warsztatów i wydarzeń mających na celu zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców.
- Wsparcie osób z problemami zdrowotnymi - zapewnienie pomocy osobom z niepełnosprawnościami, seniorom i innym grupom wymagającym specjalistycznej opieki, w tym usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych.
- Monitorowanie stanu zdrowia społeczności - analizowanie danych epidemiologicznych i dostosowywanie lokalnych programów zdrowotnych do aktualnych potrzeb mieszkańców.
- Działania w zakresie zdrowia psychicznego - wspieranie programów dotyczących zdrowia psychicznego, zapobieganie uzależnieniom i wdrażanie działań profilaktycznych.

Dzięki tym działaniom Gmina Więcbork aktywnie wpływa na poprawę zdrowia i jakości życia mieszkańców, co jest kluczowe dla budowania zdrowszej społeczności. Więcej informacji na temat zadań gminy w zakresie ochrony zdrowia można znaleźć w dokumentach rządowych i lokalnych politykach zdrowotnych.

W kontekście usług medycznych kluczowe znaczenie ma wsparcie osób z zaburzeniami zdrowia oraz osób z niepełnosprawnościami wynikającymi z chorób i zaburzeń zdrowotnych i rozwojowych. Istotne jest zapewnienie dostępu do opieki medycznej, rehabilitacji oraz wsparcia psychologicznego, co przyczynia się do poprawy jakości życia tych osób i ich rodzin. Ważnym elementem systemu opieki jest także profilaktyka uzależnień behawioralnych oraz zaburzeń psychicznych, które mają istotny

wpływ na funkcjonowanie społeczne i zdrowotne mieszkańców. Skuteczne wsparcie w tych obszarach pozwala na lepszą integrację społeczną oraz zmniejszenie ryzyka wykluczenia osób z niepełnosprawnościami i problemami zdrowotnymi.

Na terenie gminy realizowany jest **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025**, przyjęty Uchwałą NR XLIV/319/22 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 30 marca 2022 r.

Nadrzędnym celem Programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych, ograniczanie używania środków psychoaktywnych oraz wspomaganie procesów ułatwiających mieszkańcom gminy radzenie sobie z trudnościami zagrażającymi ich prawidłowemu rozwojowi jak i funkcjonowaniu ich rodzin.

Realizacja Programu opiera się na **profilaktyce** oraz rozszerzonym dostępie do leczenia uzależnień.

W ramach Programu zostały dofinansowane działania **Poradni Leczenia Uzależnień w Więcborku** związane z realizacją ponadpodstawowych programów, co pozwoliło na zwiększenie ilości godzin pracy poradni o 233 godziny. W ramach dofinansowania prowadzono terapię indywidualną i grupową oraz porady lekarza psychiatry. W 2023 roku z usług Poradni skorzystało wielu pacjentów z tzw. syndromem DDA, dlatego też podjęto decyzję o przeprowadzeniu zajęć terapeutycznych grupowych dla tych osób. Specjaliści Poradni pracowali z 85 osobami uzależnionymi od alkoholu, 18 osobami uzależnionymi od m.in. leków opiatowych, benzodiazepin, marihuany i innych środków psychoaktywnych, 135 osobami, które są członkami rodzin osób uzależnionych. Spośród wyżej wymienionych dodatkowo 5 osób ma zdiagnozowane różnego typu zaburzenia odżywiania, 9 schizofrenię, 5 chorobę afektywną dwubiegunową, kilkanaście osób zaburzenia depresyjne nawracające, duże grono pacjentów różnego typu zaburzenia osobowości, z czego największą grupę obejmują zaburzenia lękowe różnego typu. Najmłodszy pacjent miał 16 lat, a najstarszy 80 lat.

Dzięki realizowanym działaniom zwiększono dostępność do leczenia, co pozwoliło pacjentom i ich rodzinom na poprawę umiejętności radzenia sobie w codziennym życiu oraz integrację społeczną.

Działania realizowane w ramach Programu w 2023 roku

Działania na rzecz osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych

- **Trening Umiejętności Społecznych (02.06.2023 – 04.08.2023) – 9 uczestników.** Celem treningu był rozwój i podtrzymanie kompetencji społecznych ułatwiających readaptację w środowisku.
- **Trening Pracy Nad Złością (14.04.2023 – 19.05.2023) – 9 uczestników.** Celem treningu było nabycie umiejętności rozpoznawania złości oraz konstruktywnego i niekrzywdzącego siebie i innych wyrażania złości.

Działania na rzecz członków rodzin osób uzależnionych oraz doznających przemocy domowej

- **Warsztat „Przełamywanie stereotypów” (04.01.2023 – 08.02.2023 oraz 01.09.2023 – 29.09.2023) – 21 uczestników.** Celem warsztatu było uwolnienie się od przekonań utrudniających codzienne funkcjonowanie i życie z innymi.

Działania na rzecz Dorosłych Dzieci Alkoholików (DDA)

- **Zajęcia terapeutyczne „Uwolnij się od śladów przeszłości” (13.01.2023 – 17.03.2023 oraz 06.10.2023 – 15.12.2023) – 23 uczestników.** Celem zajęć było przebudowywanie destrukcyjnych, sztywnych, nierealistycznych, negatywnych schematów dotyczących siebie i innych, na zdrowe schematy przeżywania i zachowania- takie, które są elastyczne i realistyczne- takie, które pozwalają żyć w zgodzie ze swoimi potrzebami i pragnieniami; pozwalają realizować siebie.

Ważnym elementem funkcjonowania Poradni jest **praca lekarza psychiatry**. Dofinansowanie pozwoliło na dodatkową pracę specjalisty w wymiarze 18 godzin, co pomogło w pracy z osobami z zaburzeniami i chorobami psychicznymi zarówno pacjentom jak i asystentom rodzin oraz pracownikom socjalnym.

W roku 2023 w Poradni leczenia uzależnień w Więcborku zatrudnieni byli: psycholog posiadający jednocześnie certyfikat specjalisty psychoterapii uzależnień, lekarz psychiatra, certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień, który posiada także wykształcenie pedagogiczne ze specjalizacją resocjalizacji oraz profilaktyki społecznej.

Profilaktyka w szkołach – Program „Archipeląg Skarbów”

W 2023 r. na realizację programów profilaktycznych wpłynęły **cztery wnioski**, z czego jeden z nich został oceniony negatywnie, a jeden pozostawiono bez rozpatrzenia (złożony przez stowarzyszenie, które nie może otrzymać dofinansowania w ramach procedury opracowanej przez MGOPS). Pozytywnie zaopiniowane wnioski dotyczyły realizacji **rekomendowanego programu profilaktycznego pod nazwą „Archipeląg Skarbów” na terenie Szkoły Podstawowej w Sypniewie i Szkoły Podstawowej nr 2 w Więcborku.**

Program został opracowany w taki sposób, aby skutecznie zmieniać zachowania i postawy młodzieży w różnych obszarach problemowych. Jego zakres obejmuje:

1. **Profilaktykę uzależnień** - ograniczenie używania alkoholu i narkotyków przez młodzież, zwłaszcza w okresie dojrzewania, kiedy sięganie po te substancje może utrudniać rozwój umiejętności radzenia sobie z emocjami i relacjami społecznymi.
2. **Profilaktykę przemocy** - zmniejszenie przemocy rówieśniczej, zarówno fizycznej, jak i słownej, w tym przemocy o podtekście seksualnym. Program wspiera wzrost szacunku chłopców do dziewcząt oraz dziewcząt do samych siebie, a także pomaga w identyfikacji zachowań agresywnych jako niedojrzałego sposobu radzenia sobie z emocjami.
3. **Wychowanie ku miłości i odpowiedzialności za swoją seksualność** - wzbudzenie motywacji do budowania dojrzałych więzi, promowanie postaw sprzyjających wiernym i trwałym relacjom, przeciwdziałanie szkodliwym mitom dotyczącym miłości i seksualności, a także zapobieganie seksualizacji dziewcząt i samo-uprzedmiotowieniu.
4. **Profilaktykę ciężą nastolatków i profilaktykę HIV/AIDS** - edukacja dotycząca zakażeń przenoszonych drogą płciową, skutecznych metod ich zapobiegania oraz promowanie postawy wstrzemięźliwości seksualnej lub powrotu do tej postawy u młodzieży po inicjacji seksualnej.
5. **Cele ogólnoprofilaktyczne** - rozwijanie asertywności, nauka konstruktywnego wyrażania emocji, wzmacnianie czynników chroniących, takich jak więzi rodzinne, relacje z nauczycielami oraz identyfikacja z własnym systemem wartości.

W Szkole Podstawowej Nr 2 w Więcborku w programie udział wzięło 90 uczniów i 12 nauczycieli, a w Szkole Podstawowej w Sypniewie 35 uczniów i 12 rodziców.

Kujawsko-Pomorska „Niebieska Linia” – Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

Gmina Więcbork finansuje zadanie **Kujawsko – Pomorska „Niebieska Linia” Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie**. Mieszkańcy gminy mieli możliwość korzystać z bezpłatnej pomocy prawnej, konsultacji oraz porad psychologicznych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii jest zgodnie z przepisami zadaniem własnym gminy. Burmistrz realizuje te zadania przy Pomocy **Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** (GKRPA). W skład Komisji wchodziło 10 osób z różnych środowisk, które działają w **dwóch Zespołach: Motywującym i Kontrolnym**.

Komisja funkcjonuje na podstawie **regulaminu** i podejmuje działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz kontroli sprzedaży napojów alkoholowych.

Działalność GKRPA w 2023 roku

W 2023 roku odbyły się:

- 4 posiedzenia plenarne,
- 15 posiedzeń Zespołu Motywującego,
- 5 posiedzeń Zespołu Kontrolnego.

Ponadto Komisja pozytywnie zaopiniowała 7 wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Działania Zespołu Motywującego

Członkowie Zespołu Motywującego podejmowali działania na rzecz **osób nadużywających alkoholu**. Wysłano **69 zaproszeń** na spotkania, w tym do:

- **16 kobiet,**
- **53 mężczyzn.**

Odpowiedziało 38 osób (11 kobiet, 27 mężczyzn), z którymi przeprowadzono rozmowy dotyczące ograniczenia spożycia alkoholu, zażywania narkotyków, zmiany stylu życia oraz motywacji do podjęcia leczenia odwykowego.

Wnioski o podjęcie działań wobec osób nadużywających alkoholu

Do GKRPA wpłynęły **54 wnioski** dotyczące **48 osób** (w tym **12 kobiet i 36 mężczyzn**):

- **27 wniosków** – od członków grup diagnostyczno-pomocowych,
- **5 wniosków** – od funkcjonariuszy Policji,
- **11 wniosków** – od pracowników socjalnych,
- **8 wniosków** – od członków rodzin,
- **3 wnioski** – od kuratorów.

Współpraca GKRPA z Zespołem Interdyscyplinarnym

Członkowie GKRPA uczestniczyli w posiedzeniach Grup Diagnostyczno-Pomocowych, zajmujących się wsparciem osób i rodzin dotkniętych przemocą domową. W 2023 roku działania dotyczyły 45 rodzin, w których występował również problem uzależnienia od alkoholu.

Na spotkaniach przedstawiciel GKRPA:

- **informował** o możliwościach prawnych zobowiązania osoby stosującej przemoc do **leczenia odwykowego**,
- **motywował** do udziału w **grupach wsparcia dla osób współuzależnionych**,
- **zachęcał** do udziału w **grupie terapeutycznej**.

Leczenie uzależnień na terenie Gminy Więcbork

Zgodnie z **art. 21 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi**, **bezpłatne leczenie osób uzależnionych** odbywa się w **podmiotach leczniczych** świadczących **stacjonarne, całodobowe oraz ambulatoryjne usługi terapeutyczne**.

Na terenie Gminy Więcbork leczenie uzależnień prowadzi **Poradnia Leczenia Uzależnień w Więcborku**, w której zatrudnieni są:

- **psycholog** posiadający certyfikat specjalisty psychoterapii uzależnień,
- **lekarz psychiatra**,
- **certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień** z wykształceniem pedagogicznym i specjalizacją w **resocjalizacji oraz profilaktyce społecznej**.

Na realizację zadań w 2023 r. wynikających z „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na okres 01.04.2022-31.12.2025” dysponowano kwotą, w łącznej wysokości **358.395 zł** (z tego na działalność Świetlicy Środowiskowej „Uśmiech” w Więcborku 278.395 zł), z czego wydatkowano **334.097 zł** co stanowi **93,22%** ogółu planu.

Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) w Więcborku

Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) w Więcborku jest ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które z powodu upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w codziennym funkcjonowaniu w środowisku rodzinnym i społecznym. Podstawowym celem działalności ośrodka jest zwiększenie zaradności i samodzielności życiowej uczestników oraz ich integracji społecznej. ŚDS w Więcborku przeznaczony jest dla 40 osób przewlekłe chorych psychicznie (typ A) i niepełnosprawnych intelektualnie (typ B). Uczestnikami Domu mogą być osoby, które ukończyły 16 rok życia, zamieszkałe na terenie gminy Więcbork oraz gminy Sośno. Na dzień 31 grudnia 2023 roku w ŚDS zatrudnionych jest 12 osób, w tym: dyrektor, główny księgowy, instruktorzy terapii zajęciowej, instruktorzy ds. kulturalno- oświatowych, technik fizjoterapii, osoba zatrudniona do spraw porządkowych (sprzątaczką). Ponadto ŚDS korzysta z usług psychiatry i psychologa. Dodatkowo na umowę zlecenie zatrudnione są 2 osoby świadczące usługi w zakresie kierowania pojazdami, przeznaczonymi do przewozu uczestników ŚDS oraz pracownik gospodarczy.

Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy jest zadaniem zleconym gminie, finansowanym z dotacji celowej z budżetu państwa. W 2023 roku, zgodnie z planem finansowym, ŚDS dysponował łączną kwotą 1 131 001,00 zł. Na dzień 31 grudnia 2023 roku wydatkowano 1 130 993,00 zł, co stanowi 99,99% zaplanowanego budżetu.

W 2023 roku w Środowiskowym Domu Samopomocy w Więcborku funkcjonowały następujące **pracownie terapeutyczne**:

- **Pracownia rękodzielnicza,**
- **Pracownia kulturalna** (warsztaty muzyczne),
- **Pracownia obróbki i dekoracji drewna,**
- **Pracownia „Gałgankowy kramik”,**
- **Pracownia gospodarstwa domowego,**
- **Pracownia komputerowa,**
- **Pracownia spędzania czasu wolnego,**
- **Rehabilitacja ruchowa.**

W strukturach ŚDS w Więcborku funkcjonuje Klub Samopomocy „DOMEK”, pełniący rolę ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Klub przeznaczony jest dla 20 osób z zaburzeniami psychicznymi zamieszkujących na terenie miasta i gminy Więcbork, w wieku od 16 lat. W ramach Klubu podejmowane są działania terapeutyczne i rehabilitacyjne.

Dostęp do opieki zdrowotnej na terenie gminy

Na terenie gminy Więcbork działają placówki podstawowej opieki zdrowotnej, oferujące świadczenia medyczne charakterystyczne dla tego typu placówek.

Ponadto mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania z Szpitala Powiatowego w Więcborku, który zapewnia dostęp do specjalistycznych usług medycznych.

VIII. EDUKACJA PUBLICZNA

Obiekty, w których zapewnia się opiekę nad dziećmi do lat 3, wychowanie przedszkolne oraz realizację obowiązku szkolnego:

- Biuro Obsługi Oświaty Samorządowej w Więcborku
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku
- Liceum Ogólnokształcące w Więcborku
- Przedszkole Gminne „Niezapominajka” w Więcborku
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Sępólnie Krajeńskim, Oddziały Zamiejscowe w Więcborku.
- Szkoła Podstawowa im. Elżbiety i Jana Orzelskich w Runowie Krajeńskim
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Pęperzynie

- Szkoła Podstawowa im. Ziemi Krajeńskiej w Sypniewie
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Polskich Noblistów w Więcborku
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Kornela Makuszyńskiego w Więcborku
- Szkoła Podstawowa w Zakrzewku
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Ks. Jana Twardowskiego w Jastrzębcu

Od 01.09.2018 roku przy Przedszkolu Gminnym „Niezapominajka” w Więcborku działa Klub Dziecięcy, który realizuje funkcje opiekuńczo-wychowawcze oraz edukacyjne skierowane do dzieci w wieku od roku do lat 3.

Organem prowadzącym dla Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sypniewie jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Edukacja, opieka i wychowanie dziecka odgrywają kluczową rolę w jego prawidłowym rozwoju oraz przyszłych sukcesach. Wczesne doświadczenia edukacyjne kształtują umiejętności społeczne, poznawcze i emocjonalne, wpływając na poczucie bezpieczeństwa. Równie ważne jest wychowanie, które kształtuje system wartości, uczy odpowiedzialności i samodzielności. Obok tego istotną rolę odgrywa profilaktyka zdrowia oraz profilaktyka społeczna, które pomagają budować zdrowe nawyki i zapobiegać problemom emocjonalnym oraz wykluczeniu społecznemu.

Kompleksowe wsparcie w tych obszarach stanowi inwestycję w harmonijny rozwój dzieci oraz budowanie silniejszego i bardziej świadomego społeczeństwa.

Etaty nauczycieli w podziale na stopnie awansu zawodowego w roku szkolnym 2021/2022 oraz 2022/2023

Tabela 13- Etaty nauczycieli w podziale na stopnie awansu zawodowego w roku szkolnym 2021/2022

Jednostka - rok szkolny 2021/2022	stażysta	kontraktowy	mianowany	dyplomowany	Razem
SP z Ol im. ks. J. Twardowskiego w Jastrzębcu		1,72	5,78	9,14	16,64
SP im. Marii Konopnickiej w Pęperzynie		1,19	5,01	6,49	12,69
SP im. E.J. Orzelskich w Runowie Krajeńskim		1,00	1,80	14,91	17,71
SP im. Ziemi Krajeńskiej w Sypniewie	0,50	4,63	5,77	14,26	25,16
SP Nr 1 im. Polskich Noblistów w Więcborku	2,17	1,22	8,31	18,70	30,40
SP Nr 2 im. K. Makuszyńskiego w Więcborku	2,91	7,80	2,57	22,23	35,30
SP w Zakrzewku		0,22	8,44	2,89	11,55
Przedszkole Gminne "Niezapominajka" w Więcborku		0,14	0,22	11,49	11,85

RAZEM	5,58	17,92	37,90	100,12	161,51

Tabela 14 Etaty nauczycieli w podziale na stopnie awansu zawodowego w roku szkolnym 2022/2023

Jednostka - rok szkolny 2023/2024	początkujący	mianowany	dyplomowany	Razem
SP z OI im. ks. J. Twardowskiego w Jastrzębcu	0,36	4,28	10,43	15,07
SP im. Marii Konopnickiej w Pęperzynie	0,72	4,62	7,51	12,86
SP im. E.J. Orzelskich w Runowie Krajeńskim	3,55	2,36	10,74	17,80
SP im. Ziemi Krajeńskiej w Sypniewie	1,10	5,45	15,41	21,96
SP Nr 1 im. Polskich Noblistów w Więcborku	4,82	5,17	15,09	25,08
SP Nr 2 im. K. Makuszyńskiego w Więcborku	8,14	4,76	21,95	34,85
SP w Zakrzewku	1,30	7,24	3,92	12,47
Przedszkole Gminne "Niezapominajka" w Więcborku	0,09	0,62	11,74	12,45
Razem	20,10	34,50	96,80	152,53

Dane dotyczące liczby uczniów oraz oddziałów w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024

Tabela 15 - Liczby uczniów oraz oddziałów w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024

Liczby uczniów oraz oddziałów w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024										
Jednostka	szkoły podstawowe						oddziały przedszkolne			
	liczba uczniów		liczba oddziałów		średnio na oddział		l. przedszkolaków		l. oddziałów	
	22/23 (wg SIO 30-09-22)	23/24 (wg SIO 30-09-23)	22/23 (wg SIO 30-09-22)	23/24 (wg SIO 30-09-23)	22/23 (wg SIO 30-09-22)	23/24 (wg SIO 30-09-23)	22/23 (wg SIO 30-09-22)	23/24 (wg SIO 30-09-23)	22/23 (wg SIO 30-09-22)	23/24 (wg SIO 30-09-23)
SP z OI im. ks. J. Twardowskiego w Jastrzębcu	73	54	7	7	10,4	7,7	25	23	1	1
SP im. Marii Konopnickiej w Pęperzynie	55	49	7	7	7,9	7,0	13	11	1	1
SP im. E.J. Orzelskich w Runowie Krajeńskim	119	109	8	8	14,9	13,6	40	41	2	2

SP im. Ziemi Krajeńskiej w Sypniewie	172	170	9	8	19,1	21,3	74	75	3	3
SP Nr 1 im. Polskich Noblistów w Więcborku	281	263	15	13	18,7	20,2	0	0	0	0
SP Nr 2 im. K. Makuszyńskiego w Więcborku	238	223	13	13	18,3	17,2	122	123	5	5
SP w Zakrzewku	46	46	7	7	6,6	6,6	25	25	1	1
Przedszkole Gminne "Niezapominajka" w Więcborku	0	0	0	0	0,0	0,0	149	150	6	6
Razem	984	914	66	63	14,9	14,5	448	448	19	19

Wychowanie przedszkolne

Zgodnie z obowiązującymi przepisami gmina powinna zapewnić miejsce w placówkach wychowania przedszkolnego wszystkim uprawnionym dzieciom. W ostatnich latach zainteresowanie wychowaniem przedszkolnym na terenie Gminy Więcbork wykazuje tendencję wzrostową.

Obecnie gmina zapewnia:

- **275 miejsc** wychowania przedszkolnego w **mieście Więcbork**, w ramach **11 wielogodzinnych oddziałów**,
- **200 miejsc** w przedszkolach funkcjonujących przy szkołach wiejskich.

W roku szkolnym 2023/2024 liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli pozostała na tym samym poziomie co w roku poprzednim.

Klub Dziecięcy

Klub Dziecięcy w Więcborku realizuje funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne dla dzieci w wieku od 1 do lat 3.

Z opieki korzysta **30 dzieci**, przy czym:

- Opieka świadczona jest **do 10 godzin dziennie** (w szczególnie uzasadnionych przypadkach czas ten może zostać wydłużony).
- Nad dziećmi czuwa **8 opiekunek**.

2023 roku wydatki na utrzymanie Klubu Dziecięcego wyniosły **739 936,46 zł**.

Nowe miejsca opieki nad dziećmi do lat 3

W ramach programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch+” 2022-2029, ogłoszonego przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, Gmina Więcbork w 2023 roku otrzymała dofinansowanie ze środków KPO na utworzenie 20 nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w wysokości 814 010,00 zł. Podpisanie umowy na dofinansowanie nastąpiło 11 września 2023 roku w Więcborku. Dodatkowo, ze środków FERS, Gmina Więcbork uzyskała dofinansowanie na utrzymanie nowo utworzonych miejsc w wysokości 601 920,00 zł.

Zmiany w liczbie uczniów

W roku szkolnym **2022/2023** liczba uczniów w szkołach podstawowych wynosiła **984**, natomiast w roku szkolnym **2023/2024** zmniejszyła się do **914**. Oznacza to spadek o **70 uczniów, co stanowi ok. 7,1%**. Tendencja spadkowa widoczna jest w większości szkół, przy czym szczególnie zauważalna jest w:

- SP z Ol im. ks. J. Twardowskiego w Jastrzębcu – spadek z **73 do 54** uczniów (-19 uczniów, czyli **26%**),
- SP im. Marii Konopnickiej w Pęperzynie – spadek z **55 do 49** uczniów (-6 uczniów, czyli **10,9%**),
- SP im. E.J. Orzelskich w Runowie Krajeńskim – spadek z **119 do 109** uczniów (-10 uczniów, czyli **8,4%**),
- SP Nr 1 im. Polskich Noblistów w Więcborku – spadek z **281 do 263** uczniów (-18 uczniów, czyli **6,4%**),
- SP Nr 2 im. K. Makuszyńskiego w Więcborku – spadek z **238 do 223** uczniów (-15 uczniów, czyli **6,3%**).

Jedyną szkołą, która nie zanotowała zmiany liczby uczniów, jest **Szkoła Podstawowa w Zakrzewku** (46 uczniów).

Spadek liczby uczniów może wynikać z niżu demograficznego, migracji ludności do większych ośrodków miejskich oraz zmian w liczbie dzieci w wieku szkolnym.

Zmiany w liczbie oddziałów szkolnych

Liczba oddziałów szkolnych spadła z **66 w roku szkolnym 2022/2023** do **63 w roku szkolnym 2023/2024**, co oznacza redukcję o **3 oddziały**.

Zmiany w liczbie oddziałów wystąpiły głównie w:

- SP Nr 1 im. Polskich Noblistów w Więcborku – zmniejszenie liczby oddziałów z **15 do 13** (-2 oddziały),
- SP im. Ziemi Krajeńskiej w Sypniewie – zmniejszenie liczby oddziałów z **9 do 8** (-1 oddział).

Pozostałe szkoły utrzymały liczbę oddziałów na poziomie z poprzedniego roku.

Zmniejszenie liczby oddziałów jest bezpośrednią konsekwencją spadku liczby uczniów. Mniejsze oddziały mogą być łączone, co z jednej strony obniża koszty funkcjonowania szkół, ale z drugiej może wpływać na komfort nauczania. Konieczność łączenia oddziałów może wpłynąć na zwiększenie liczebności klas, co może pogorszyć warunki nauczania. Subwencja idąca za uczniem przy dużej redukcji dzieci może powodować konieczność redukcji kosztów stałych.

Średnia liczba uczniów na oddział

Średnia liczba uczniów na oddział wyniosła:

- **2022/2023 – 14,9 uczniów na oddział,**
- **2023/2024 – 14,5 uczniów na oddział.**

Największe zmiany w liczebności oddziałów wystąpiły w:

- **Szkoła Podstawowa w Sypniewie – wzrost liczebności z 19,1 do 21,3 uczniów na oddział.**
- **SP Nr 1 im. Polskich Noblistów w Więcborku – wzrost liczebności z 18,7 do 20,2 uczniów na oddział.**
- **SP im. Marii Konopnickiej w Pęperzynie – spadek liczebności z 7,9 do 7,0 uczniów na oddział.**

Liczba przedszkolaków i liczba oddziałów przedszkolnych

W obu analizowanych latach liczba przedszkolaków wynosiła **448**, co oznacza brak zmian w ogólnej liczbie dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych. Liczba oddziałów przedszkolnych również pozostała na niezmiennym poziomie 19 oddziałów w obu latach.

Stabilność liczby przedszkolaków i liczby oddziałów przedszkolnych wskazuje na utrzymującą się strukturę wiekową dzieci uczęszczających do przedszkola. Niemniej jednak konieczne może być monitorowanie liczby urodzeń w gminie, ponieważ niż demograficzny w przyszłości może wpłynąć na zmniejszenie liczby przedszkolaków.

Niezmienna liczba dzieci oraz oddziałów sugeruje, że obecny system przedszkolny odpowiada zapotrzebowaniu, a reorganizacja oddziałów na ten moment nie jest konieczna.

Liczba przedszkolaków w podziale na szkoły

Analiza liczby dzieci przedszkolnych wskazuje na stabilność w większości placówek. W kilku szkołach odnotowano drobne zmiany:

- SP im. E.J. Orzelskich w Runowie Krajeńskim – wzrost liczby dzieci z **40 do 41** (+1 dziecko),
- SP im. Ziemi Krajeńskiej w Sypniewie – wzrost liczby dzieci z **74 do 75** (+1 dziecko),
- SP im. E.J. Orzelskich w Runowie Krajeńskim – spadek liczby dzieci z **13 do 11** (-2 dzieci).

Zmiany liczby przedszkolaków są minimalne i najprawdopodobniej wynikają z naturalnego przechodzenia dzieci do szkół podstawowych.

Stabilność liczby oddziałów przedszkolnych potwierdza dobrą organizację systemu przedszkolnego, który w pełni odpowiada aktualnym potrzebom mieszkańców.

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA

W kontekście edukacji i rozwoju dziecka kluczową rolę odgrywa **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sępólnie Krajeńskim**, która oferuje szeroki zakres wsparcia diagnostycznego,

terapeutycznego i edukacyjnego. Działalność poradni koncentruje się na wsparciu dzieci, rodziców oraz nauczycieli, zapewniając dostęp do specjalistycznej pomocy w zakresie rozwoju psychofizycznego, emocjonalnego oraz edukacyjnego dziecka.

Kluczowe formy wsparcia realizowane przez poradnię obejmują:

- **Terapia ręki** – ukierunkowana na poprawę sprawności motorycznej dłoni i koordynacji wzrokowo-ruchowej, co ma istotne znaczenie w nauce pisanie i wykonywania precyzyjnych czynności manualnych.
- **Diagnoza i wsparcie psychologiczne** – obejmująca ocenę poziomu rozwoju emocjonalnego i społecznego dziecka, identyfikowanie trudności rozwojowych oraz wsparcie psychologiczne dla dzieci i ich rodzin w rozwiązywaniu problemów emocjonalnych i wychowawczych.
- **Wsparcie pedagogiczne** – pomoc pedagogiczna obejmuje wspieranie dzieci z trudnościami w nauce, obejmująca dostosowanie metod nauczania oraz opracowywanie indywidualnych planów wsparcia edukacyjnego.
- **Wsparcie logopedyczne** – diagnozowanie wad wymowy oraz prowadzenie terapii logopedycznej, która wspiera rozwój mowy u dzieci, szczególnie tych z opóźnieniami w rozwoju mowy lub trudnościami w komunikacji werbalnej.
- **Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka** – systematyczna pomoc dla dzieci z deficytami rozwojowymi od najmłodszych lat. Wczesne wsparcie pozwala na szybsze wyrównanie szans edukacyjnych i lepsze przygotowanie dziecka do edukacji przedszkolnej i szkolnej.
- **Terapia integracji sensorycznej (SI)** – zajęcia wspomagające prawidłowy odbiór i przetwarzanie bodźców sensorycznych, co ma szczególne znaczenie dla dzieci z zaburzeniami integracji sensorycznej, które mogą przejawiać trudności w nauce i codziennym funkcjonowaniu.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sępólnie Krajeńskim odgrywa kluczową rolę we wspieraniu harmonijnego rozwoju dzieci. Dzięki indywidualnemu podejściu do potrzeb każdego dziecka możliwe jest szybkie wykrywanie trudności rozwojowych oraz wdrażanie odpowiednich działań terapeutycznych i edukacyjnych. Wsparcie to przekłada się na lepsze funkcjonowanie dziecka w środowisku przedszkolnym, szkolnym i rodzinnym, a także zwiększa jego szanse na osiągnięcie sukcesów edukacyjnych i społecznych.

IX. KULTURA FIZYCZNA I TURYSTYKA

Organizacje związane ze sportem i turystyką oraz ich propagowaniem

- 3 Szczep Więcborskich Drużyn Harcerskich Związku Harcerstwa Polskiego
- Fundacja "Pozytywna Energia"
- Hufiec Tuchola
- Klub Sportowy „TIME” Lubcza
- Klub Sportowy „FIREMAN”

- Klub Sportowy Pogoń Witunia
- Koło Pszczelarzy w Więcborku
- Ludowy Klub Sportowy „GRYF”
- Ludowy Zespół Sportowy „Gwiazda”
- Miejsko – Gminny Ludowy Klub Sportowy „GROM”
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Więcborku
- Pomorsko-Kujawski Związek Pszczelarzy w Bydgoszczy,
- Stowarzyszenie “Kierunek Więcbork”
- Stowarzyszenie “Klinika Jeździecka”
- Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie
- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Sypniewie
- Stowarzyszenie KGW Runowo Krajeńskie
- Stowarzyszenie Liga Powiatowa – Amatorska Liga Piłki Nożnej Powiatu Sępoleńskiego;
- Stowarzyszenie Ognisko Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „WODNIK”
- Więcborski Klub Motorowy

Uczniowskie Kluby Sportowe działające na terenie miasta i gminy Więcbork:

- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy KARATE SHOTOKAN „ENPI” w Więcborku
- Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”
- Uczniowski Klub Sportowy Sympatycy Więcbork
- Uczniowski Klub Sportowy UCZNIAK przy Liceum Ogólnokształcącym w Więcborku

Rolą Uczniowskich Klubów Sportowych jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży oraz tworzenie dobrych warunków do uprawiania sportu - nie tylko dla najbardziej utalentowanych, ale dla wszystkich uczniów. Ich głównym celem jest wszechstronny rozwój fizyczny i umysłowy. Do zadań Uczniowskich Klubów Sportowych należy organizowanie uczniom wszystkich klas różnorodnych form współzawodnictwa sportowego.

Kultura fizyczna

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców w obszarze kultury fizycznej przez jednostki samorządu terytorialnego odgrywa istotną rolę w promowaniu zdrowia fizycznego i psychicznego oraz profilaktyce społecznej. Regularna aktywność fizyczna przyczynia się do zmniejszenia ryzyka występowania chorób cywilizacyjnych, takich jak otyłość, cukrzyca czy schorzenia układu krążenia. Jednocześnie ruch fizyczny ma pozytywny wpływ na zdrowie psychiczne, pomagając w redukcji stresu, poprawiając samopoczucie oraz przeciwdziałając stanom depresyjnym.

Kultura fizyczna ma również istotny wymiar społeczny, gdyż kształtuje wartości takie jak współpraca, dyscyplina i odpowiedzialność. Dzięki temu może przyczyniać się do ograniczenia zachowań ryzykownych, takich jak uzależnienia czy przejawy agresji. Organizowanie aktywności sportowych i rekreacyjnych sprzyja integracji lokalnej społeczności, szczególnie dzieci i młodzieży, którym zapewnia to alternatywę dla zachowań niepożądanych. Inwestowanie w rozwój kultury fizycznej to inwestycja w zdrowe, aktywne i świadome społeczeństwo.

Na terenie Gminy Więcbork dostępna jest szeroka infrastruktura sportowo-rekreacyjna, w tym boiska sportowe do indywidualnego korzystania, które pełnią nie tylko funkcję obiektów do uprawiania

sportu, ale również przestrzeni do organizacji wydarzeń lokalnych, spotkań społeczności oraz imprez sportowo-integracyjnych. Tego rodzaju obiekty wzmacniają więzi między mieszkańcami, a jednocześnie promują aktywny tryb życia.

Dla najmłodszych mieszkańców Gminy Więcbork dostępne place zabaw, które umożliwiają dzieciom aktywną zabawę, jednocześnie wspierając ich rozwój fizyczny, społeczny i emocjonalny. Place te są także miejscem spędzania wspólnego czasu przez rodziny, co sprzyja budowaniu więzi rodzinnych. Z kolei siłownie plenerowe oferują mieszkańcom łatwy dostęp do aktywności na świeżym powietrzu, umożliwiając ćwiczenia fizyczne bez konieczności ponoszenia kosztów związanych z korzystaniem z komercyjnych siłowni. Takie obiekty promują zdrowy tryb życia wśród dorosłych i seniorów, zachęcając ich do dbania o kondycję fizyczną.

Dzięki rozbudowanej infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej mieszkańcy Gminy Więcbork mogą aktywnie dbać o zdrowie, integrować się i rozwijać pozytywne nawyki ruchowe.

Infrastruktura

- Plaża miejska w Więcborku
- Siłownia napowietrzna w Czarmuniu
- Siłownia napowietrzna w Runowie Krajeńskim
- Skatepark Więcbork
- Stadion miejski w Więcborku
- Strzelnica Więcbork
- Szkoła podstawowa im. Ziemi Krajeńskiej Sypniewo
- Szkoła podstawowa nr 1 Więcbork
- Szkoła podstawowa nr 2 Więcbork
- Boiska Sportowe przy LO i CKZiU w Więcborku

Turystyczna atrakcyjność gminy

Miasto Więcbork położone jest nad malowniczą zatoką jeziora o takiej samej nazwie, a cały teren miasta i gminy Więcbork znajduje się na obszarze Krajeńskiego Parku Krajobrazowego. Gmina Więcbork wyróżnia się bogactwem przyrodniczym i turystycznym, a jej największym atutem są liczne jeziora. Jedną z głównych atrakcji jest plaża miejska, która oferuje rozbudowaną infrastrukturę rekreacyjną, w tym:

- boiska do siatkówki plażowej,
- zjeżdżalnię,
- kort tenisowy,
- pole namiotowe,
- boisko wielofunkcyjne,
- wypożyczalnię sprzętu pływającego.

Miłośnicy dwóch kółek mogą skorzystać z 5 tras rowerowych, które umożliwiają zwiedzanie malowniczych zakątków gminy. Amatorzy pieszych wędrówek mają do dyspozycji szlaki turystyczne, które prowadzą przez malownicze tereny, pozwalając podziwiać piękno otaczającej przyrody i wsłuchać się w śpiew ptaków. Jesienne miesiące przyciągają do gminy grzybiarzy, którzy mogą cieszyć się obfitymi terenami leśnymi pełnymi jadalnych okazów.

Gmina Więcbork oferuje różnorodne formy zakwaterowania, które spełnią oczekiwania zarówno miłośników przyrody, jak i osób szukających komfortowego wypoczynku:

- ośrodki wczasowe,
- pokoje gościnne,
- gospodarstwa agroturystyczne,
- Zespoły Pałacowo-Parkowe w Runowie Krajeńskim i Sypniewie.

Co roku gmina przyciąga wielu turystów, co pozytywnie wpływa na rozwój lokalnej gospodarki oraz przedsiębiorców działających w branży turystycznej i gastronomicznej.

Zarejestrowane zabytki nieruchome w gminie

- Budynek i strzelnica Królewskiego Bractwa Strzeleckiego w Więcborku z 1732 r. otoczona 11 ha. parkiem leśnym na wzgórzu św. Katarzyny w Więcborku.
- Budynek Klasztoru Misjonarzy Ewangelickich w Wituni z XIX w.
- Cegielnia z XIX w. w Dalkowie
- cmentarz ewangelicki z drugiej połowy XIX w. w Runowie Krajeńskim, nr A/320/1 z 29.05.1992 roku
- Drewniany Budynek Straży Pożarnej w Więcborku z XVIII w.
- Dworek i Gorzelnia w Jastrzębcu z XIX w.
- Dworek we wsi Runowo Młyn z XVIII w. przy wodospadzie rzeki Orla
- Dworzec kolejowy i stacja PKP w Borzyszkowie z XIX w.
- Dworzec kolejowy i stacja PKP w Dorotowie z XIX w.
- Dworzec kolejowy i stacja PKP w Pęperzynie z XIX w.
- Dworzec kolejowy i stacja PKP w Sypniewie z XIX w.
- Dworzec kolejowy i stacja PKP w Zakrzewku z XIX w.
- Dworzec kolejowy i węzłowa stacja kolejowa PKP w Więcborku z wieżą ciśnień z XIX w.
- Fundamenty i fragmenty ogrodzenia Więcborskiej Synagogi z XIX w., do dziś zachowały się dom i biuro Rabina oraz Kantora.
- Gorzelnia w Runowie z XVIII w.
- Gorzelnia w Sypniewie z XIX w.
- Kaplica – grobowiec rodziny Konkeli z XIX w. na cmentarzu ewangelicko-katolickim w Więcborku
- Kaplica cmentarna z 1787 r. na cmentarzu parafialnym w Więcborku wybudowana przez hr. Potulickiego.
- Kaplica grobowa na cmentarzu grzebalnym w Sypniewie mur. ok. 1900 r.
- Kaplica Mauzoleum w Obozie Koncentracyjnym w Karolewie z XX w.
- Klasztor z kaplicą Sióstr Diakonistek w Więcborku z XIX w., przerobiony po wojnie na szkoły średnie, a obecnie i wyższą w Więcborku.
- Kościół Ewangelicki Augsburski w Więcborku z XVIII przerobiony w latach 70. XX w. na Miejski Dom Kultury.
- Kościół Ewangelicki w Więcborku na ul. Rybackiej z XIX w.
- kościół ewangelicki, obecnie parafii rzymskokatolickiej pod wezwaniem św. Maksymiliana Kolbe z 1778 roku w Pęperzynie, nr A/833 z 08.12.1997 roku

- Kościół Parafialny w Zabartowie pod wezwaniem Świętego Jakuba Większego Ap. z 1865-1866 r.
- kościół parafii pod wezwaniem św. Szymona i Judy z lat 1772-1778 w Więcborku wybudowany przez Aleksandra Hilarego Potulickiego, nr A/314 z 19.03.1930 roku. Wnętrze rokokowo-klasycystyczne. W kościele znajdują się groby i epitafia książąt i hrabiów Potulickich z Więcborka. Kościół otacza cmentarz parafialny, po którym zostały tylko dwa groby przy krzyżu misyjnym przed świątynią.
- Leśniczówka myśliwska w Adamowie z XIX w.
- Leśniczówka Prezydenta Ignacego Mościckiego w Stebionku na pograniczu gminy Więcbork. źródło strona 90 Więcbork Na Starej Fotografii z 2002 r. ISBN 83-915830-2-3
- Leśniczówka w Runowie siedziba Nadleśnictwa w Runowie z XIX w.
- Leśniczówka z XIX w. w Runowie Krajeńskim.
- Magistrat Więcborski na Rynku i przyległe domy Więcborskiego Rynku z XVIII-XX w., wraz z średniowiecznym układem urbanistycznym
- Młyn wodny i elektrownia wodna z XIX w. w Runowie, Młyn na rzece Orla, która w tym miejscu ma swój wodospad.
- Młyn zbożowy w Sypniewie z XVIII w.
- Młyn zbożowy w Więcborku z XVIII w.
- Pałac Książąt i Hrabiów Potulickich w Więcborku z XIX w. przerobiony w latach 70. minionego stulecia na szpital miejski w Więcborku.
- Pierwsza Szkoła Powszechna w Więcborku przy ul. gen J. Hallera z XVIII w.
- Ponad 700-letni Cmentarz Parafialny w Więcborku.
- Pozostałości po więcborskim Browarze i wytwórni wód gazowanych z XVI w. przy ul. Mickiewicza w Więcborku.
- Runowo Krajeńskie – organistówka z końca XVIII w.
- Runowo-Młyn – Pałac myśliwski prezydenta RP wraz z leśnym parkiem, znany z częstych pobytów w latach 30. minionego stulecia prezydenta RP Ignacego Mościckiego obiekt z XIX w. otoczony wokół lasami obecnie własność prywatna. źródło strona 46,96 Więcbork Na Starej Fotografii z 2002 r. ISBN 83-915830-2-3
- Rybakówka i Dworek przyległa do Więcborskiego Zamku Zebrzydowskich przy ul. Potulickich z XVII w.
- Sąd i Areszt w Więcborku z XIX w.
- Stary Klasztor Sióstr Franciszkanek w Więcborku z XIX w.
- Tereny Grodu Więcborskiego przy plaży miejskiej w Więcborku miejsce wykopalisk archeologicznych z lat 60. minionego stulecia.
- Więcbork (miasto) – sanktuaryjny kościół parafialny w Więcborku z cudownym obrazem Matki Boskiej Królowej Więcborskiej z 1778 r.
- Witunia – skansen pszczelarski "Pasięka Krajeńska" Haliny i Józefa Bondarczyków.
- Zabudowa architektoniczna domów wsi Runowo z XVII i XVIII w.
- Zabudowa architektoniczna domów wsi Sypniewo z XVIII i XIX w.

Zabytki niezarejestrowane

- Zabytkowy dom z muru pruskiego przy ul. Wyzwolenia jeden z najstarszych domów w Więcborku
- Zakrzewska Osada – stanowisko archeologiczne cmentarzysko sprzed 2500 lat i osada sprzed ok. 5000 lat. Badania od kilku lat prowadzi Muzeum Okręgowe w Bydgoszczy.
- Zamek Książąt i Hrabów Zebrzydowskich w Więcborku z 1556 r. a następnie własność rodu Książąt i Hrabów Potulickich z Więcborka obecnie zachowały się tylko fundamenty zamku.
- zespół cmentarny parafii pod wezwaniem Wniebowzięcia Matki Boskiej w Więcborku, obejmujący: cmentarz z pierwszej połowy XIX w.; kaplicę cmentarną z 1707 roku, nr A/313/1-2 z 29.05.1992 roku.
- zespół kościelny parafii pod wezwaniem św. Katarzyny, przy ul. 27 Stycznia 47 w Sypniewie, obejmujący: drewniany kościół z 1781 roku o wystroju barokowym; cmentarz przykościelny z pierwszej połowy XIX w.; kostnicę z końca XIX w.; metalowe ogrodzenie, nr A/779/1-3 z 29.05.1992 roku
- zespół kościelny parafii pod wezwaniem Świętej Trójcy w Runowie Krajeńskim, obejmujący: kościół z 1606 roku; cmentarz przykościelny; ogrodzenie z bramkami z XVII w., nr A/146/1-3 z 1.04.2004 roku
- zespół pałacowy Rodu Konkel z drugiej połowy XIX w. w Suchorączku, obejmujący: pałac o cechach neoklasycystycznych z 1853; park; zabudowania gospodarcze, nr 131/A z 15.12.1984 roku
- zespół pałacowy w Sypniewie, obejmujący: eklektyczny pałac z trzeciego ćwierćwiecza XIX w. (była siedziba Łoży Masońskiej); park z drugiej połowy XIX w.; palmiarnię, obecnie dom mieszkalny z 1900; gorzelnię z końca XIX w.; spichrz z końca XIX w.; stajnię, obecnie magazyn z końca XIX w.; grobowiec marmurowo – granitowy z kopułą otoczoną czterema granitowymi filarami, rodziny Wilkensów, nr A/291/1-7 z 26.11.1991 roku
- zespół pałacowy z drugiej połowy XIX w. w Runowie Krajeńskim, obejmujący: ruiny pałacu z 1860; park, nr 108/A z 26.04.1984 roku

Trasy turystyczne oraz obiekty rekreacyjne na terenie gminy stanowią istotny zasób w ramach usług społecznych, oferując szereg możliwości integracji lokalnej społeczności. Są one nie tylko przestrzenią aktywności fizycznej, ale także platformą edukacyjną w zakresie ekologii, historii i kultury. Dzięki nim zarówno mieszkańcy jak i turyści mogą lepiej poznawać otaczającą przyrodę, zgłębiać lokalną historię i tradycje, a także uczestniczyć w inicjatywach służących ochronie środowiska. Te przestrzenie nie tylko sprzyjają budowaniu więzi społecznych, ale również wspierają rozwój edukacyjny i kulturalny regionu, czyniąc go bardziej atrakcyjnym zarówno dla jego mieszkańców, jak i odwiedzających.

X. KULTURA

Instytucje kultury działające na terenie gminy

- Biblioteka w Runowie Krajeńskim
- Biblioteka w Sypniewie

- KGW Borzyszkowo
- KGW Dorotowo
- KGW Jastrzębiec
- KGW Jeleń
- KGW Lubcza
- KGW Nowy Dwór
- KGW Pęperzyn
- KGW Runowo Krajeńskie
- KGW Suchorączek
- KGW Sypniewo
- KGW Śmiłowo
- KGW Witunia
- KGW Zabartowo
- KGW Zakrzewek
- KGW Zakrzewska Osada
- Krajeńskie Stowarzyszenie Kulturalne
- Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Więcborku
- Stowarzyszenie “KRAJKA WIĘCBORK”
- Stowarzyszenie “Nasz Jastrzębiec”
- Fundacja Pozytywna Energia z Jastrzębca
- Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie w Więcborku
- Stowarzyszenie Chór “Lutnia”
- Stowarzyszenie KGW Runowo Krajeńskie
- Wiejski Dom Kultury w Sypniewie

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0

W gminie Więcbork realizowany jest Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025, który jest działaniem popularyzującym czytelnictwo wśród najmłodszych oraz uczniów. W ramach Priorytetu 3., placówki oświatowe mogą starać się o dofinansowanie na zakup nowości wydawniczych lub wyposażenia bibliotek szkolnych.

W Gminie Więcbork w 2023 r. Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa realizowały następujące placówki, dokonując zakupu książek oraz elementów wyposażenia:

- Szkoła Podstawowa z OI im. ks. Jana Twardowskiego w Jastrzębcu (priorytet 3.2),
- Szkoła Podstawowa im. Elżbiety i Jana Orzelskich w Runowie Krajeńskim (priorytet 3.1),
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Kornela Makuszyńskiego w Więcborku (priorytet 3.2),
- Szkoła Podstawowa w Zakrzewku (priorytet 3.1 oraz priorytet 3.2),
- Przedszkole Gminne „Niezapominajka” (priorytet 3.1).

łączna kwota wykorzystanego dofinansowania wyniosła 25 280,00 zł.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Więcborku

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Więcborku jest samorządową instytucją kultury, wpisaną do rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez Organizatora. Wypełniając działalność statutową oraz podejmując działania niestandardowe Biblioteka niezmiennie służy mieszkańcom gminy upowszechniając i promując czytelnictwo, prowadząc działalność informacyjną oraz kulturalno-oświatową. Obejmuje swą działalnością obszar Gminy Więcbork i jest realizowana poprzez: Bibliotekę w Więcborku, Filię w Sypniewie i Filię w Runowie Krajeńskim.

Tabela 16 Działalność Biblioteki Publicznej w Więcborku

Nazwa Placówki	Ilość zarejestrow, czytelników	Ilość odwiedzin wypożyczalni	Wypożyczanie na zewnątrz			
			książki	czasopisma	Audiobooki Larix	razem
Biblioteka Główna	602	5 501	19 188	1	574	19 763
Oddział dla Dzieci w Więcborku	352	1 796	3 778	0	0	3 778
Filia w Sypniewie	168	1527	3575	512	0	4087
Filia w Runowie Krajeńskim	136	1581	2087	0	0	2087
RAZEM	1258	10405	28628	513	574	29715

Tabela 17 Działalność Biblioteki Publicznej w Więcborku

Nazwa Placówki	Odwiedziny w czytelni	Udostępnianie na miejscu			Wykorzystanie komputerów	Ilość udzielonych informacji
		książki	czasopisma	razem		
Biblioteka Główna	820	83	370	453	119	774
Oddział dla Dzieci w Więcborku	3041	154	0	154	0	1401
Filia w Sypniewie	176	63	0	63	0	151
Filia w Runowie Kraj.	585	239	204	443	0	68
RAZEM	4 622	539	574	1 113	119	2 394

Działalność upowszechniona

W 2023 roku Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Więcborku zorganizowała 247 wydarzeń kulturalno-edukacyjnych, w których uczestniczyło łącznie 4 452 osoby.

Dyskusyjny Klub Książki dla dorosłych

Dyskusyjny Klub Książki to inicjatywa skierowana do osób dorosłych, umożliwiająca cykliczne spotkania, podczas których omawiane są treści przeczytanych książek. Uczestnikami klubu są głównie osoby starsze, dla których udział w spotkaniach stanowi okazję do wymiany poglądów, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz rozwijania umiejętności asertywnego wyrażania opinii.

W Więcborku zorganizowano 10 spotkań, w których łącznie uczestniczyło 120 osób.

Spotkania Biblio-Smyka

Biblio-Smyk to program promujący czytelnictwo wśród dzieci w wieku 0–5 lat oraz ich opiekunów. Celem spotkań jest kształtowanie nawyku czytania od najmłodszych lat, a także zachęcenie rodziców do głośnego czytania dzieciom.

W ramach zajęć uczestnicy poznają książki, biorą udział w warsztatach plastycznych oraz zabawach edukacyjnych, co sprzyja integracji dzieci, zwłaszcza tych, które nie uczęszczają jeszcze do przedszkoli.

W 2023 roku odbyło się 91 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 1 344 osoby.

Akademia Kreatywnego Smyka

Zajęcia skierowane do dzieci w wieku 3–6 lat, w ramach których bibliotekarze prezentują nowości wydawnicze oraz organizują warsztaty plastyczne, mające na celu rozwijanie kreatywności i zachęcanie do czytania. Program realizowany jest we współpracy ze wszystkimi oddziałami przedszkolnymi na terenie Gminy Więcbork.

W 2023 roku odbyły się 24 spotkania, w których uczestniczyły 463 osoby.

Lekcje biblioteczne i prelekcje

Biblioteka organizuje lekcje biblioteczne oraz prelekcje, które wspierają system edukacji poprzez kształtowanie gustów czytelniczych, prezentację ważnych wydarzeń historycznych i sylwetek wybitnych postaci.

W 2023 roku odbyło się 40 lekcji, w których uczestniczyło 860 osób.

Spektakle teatralne

Biblioteka organizuje spektakle teatralne, których celem jest promowanie literatury i czytelnictwa wśród mieszkańców gminy.

W 2023 roku odbył się 1 spektakl, w którym uczestniczyło 500 osób.

Biblio-Granie

Koło pasjonatów gier planszowych, które umożliwia rozwijanie kreatywności oraz umiejętności strategicznego myślenia, stanowiąc jednocześnie formę integracji społecznej.

W 2023 roku odbyły się 48 spotkań, w których uczestniczyło 187 osób.

Organizacja wystaw

Biblioteka promuje lokalnych twórców, organizując wystawy oraz wernisaże, które stanowią wsparcie dla debiutujących artystów. Ponadto instytucja angażuje się w upamiętnianie rocznic historycznych poprzez organizację ekspozycji tematycznych.

W 2023 roku zorganizowano 6 wernisaży, które obejrzało 617 osób.

Narodowe Czytanie pod Honorowym Patronatem Pary Prezydenckiej

Biblioteka uczestniczy w ogólnopolskiej akcji Narodowe Czytanie, której celem jest popularyzacja literatury narodowej poprzez publiczne czytanie fragmentów wybranych dzieł.

W 2023 roku odbyło się 1 spotkanie, w którym uczestniczyło 48 osób.

Półkolonie dla dzieci

Biblioteka organizuje bezpłatne półkolonie dla dzieci w wieku 6–12 lat, które łączą zajęcia edukacyjne inspirowane literaturą z zabawą.

W 2023 roku półkolonie trwały 10 dni, z udziałem średnio 14 osób dziennie.

„Mała Książka – Wielki Człowiek”

Biblioteka uczestniczy w ogólnopolskiej kampanii promującej czytelnictwo wśród dzieci w wieku przedszkolnym. Program ma na celu zachęcenie rodziców do głośnego czytania dzieciom oraz wyrabianie nawyku regularnego sięgania po książki.

W ramach realizacji projektu pozyskano 51 nowych czytelników.

Biblioteka dla osób z niepełnosprawnością

Biblioteka współpracuje ze Stowarzyszeniem Larix, udostępniając audiobooki dla osób niewidomych. Ponadto organizowane są wydarzenia promujące czytelnictwo oraz lekcje biblioteczne z udziałem osób z niepełnosprawnościami.

W 2023 roku zrealizowano 8 wydarzeń, w których uczestniczyło 167 osób.

Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku posiada w użyczeniu następujące obiekty:

budynek MGOK w Więcborku (ul. Pocztowa 2), Wiejski Dom Kultury w Sypniewie (ul. 29 Stycznia 36), świetlice wiejskie w miejscowościach: Borzyszkowo, Czarmuń, Dorotowo, Jastrzębiec, Jeleń, Lubcza, Nowy Dwór, Pęperzyn, Puszcza, Runowo Krajeńskie, Suchorączek, Śmiłowo, Zabartowo, Zakrzewek, Zakrzewska Osada, Witunia, muszla koncertowa przy ul. Bractwa Kurkowego w Więcborku.

Posiadana infrastruktura stanowi istotny zasób nie tylko dla rozwoju usług kulturalnych, ale także społecznych, sprzyjając integracji mieszkańców oraz upowszechnianiu kultury na terenie gminy.

Zestawienie grup artystycznych działających w Miejsko – Gminnym Ośrodku Kultury w Więcborku

- Akademia Skrzata
- Akademia skrzata zabawy z j. angielskim
- Formacja Taneczna
- Grupa teatralna dziecięco-młodzieżowa
- Grupa teatralna seniorska Rym Cym Cym
- Klub wolontariusza
- Koło recytatorskie
- Sekcja instrumentalna – nauka gry na pianinie
- Sekcja plastyczna
- Sekcja szachowa
- Sekcja Wokalna

- Sekcja Wokalna dla Seniorów
- Warsztaty filmowe
- Warsztaty rysunku i malarstwa
- WDK Sypniewo
- WDK Sypniewo – koło emerytów
- Więcborska Orkiestra Dęta
- Więcborskie Mazuretki
- Zajęcia artystyczne dla młodzieży
- Zajęcia plastyczne

W roku 2023 w zajęciach udział wzięły 253 osoby.

Poza stałymi zajęciami w Gminie Więcbork organizowane są spotkania tematyczne, koncerty, wydarzenia okolicznościowe i integracyjne. Wśród nich odbyły się np. Koncert Noworoczny Orkiestry Salonowej Moderato pt. „O sole mio”, Finał WOŚP, warsztaty z haftu krajeńskiego w Dorotowie, Gminny Dzień Strażaka – występ Więcborskiej Orkiestry Dętej. Wydarzenia mają różnorodny charakter, obejmując zarówno kameralne spotkania, jak i masowe imprezy plenerowe.

W 2023 Kino PROMIENÍ reaktywacja wyświetliło 40 seansów, w których uczestniczyło 2879 osób.

W 2023 roku na terenie gminy odbyło się **118 wydarzeń, w których łącznie wzięło udział 18 257 osób.**
Ilość uczestników zajęć stałych i wydarzeń kulturalnych w roku 2023 w porównaniu z latami 2015-2022

Tabela 18 Ilość uczestników zajęć stałych i wydarzeń kulturalnych w roku 2023 w porównaniu z latami 2015-2022

ROK	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ilość uczestników wydarzeń kulturalnych	8 889	9 910	9 907	10 845	13 505	Stacjonarnych: 4674 Online: 8733 Razem: 13 407	Stacjonarne: 7893 Online: 2180 Razem: 10 073	16 214	18 257
Ilość uczestników zajęć stałych				140	156	159	209	214	260
Ilość wejść na zajęcia stałe				140 osób x 46tygo dni = 6 440	156 osób x 46tygo dni = 7.176 wejść	Dane trudne do zmierzenia	209 osób x 46 tygodni	Po aktualizacji: 9 844 – 620 =	252 x 46 = 11 960

				wejść w roku.	w roku		= 9.614 wejść w roku	9 224 wejść	
RAZEM				17 285	20 681	13 407	10 073	25 438	30 217

Wzrost liczby osób korzystających z zajęć stałych oraz wydarzeń jest istotnym wskaźnikiem zapotrzebowania na tego rodzaju inicjatywy w gminie. Świadczy on o rosnącym zainteresowaniu ofertą kulturalną, a także sprzyja aktywizacji społeczności lokalnej, wzmacnia więzi międzyludzkie oraz buduje poczucie przynależności do wspólnoty.

Zwiększone zaangażowanie mieszkańców umożliwia gminie:

- rozwój i dostosowanie oferty kulturalnej, edukacyjnej i rekreacyjnej do realnych potrzeb społeczności,
- podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez dostęp do różnorodnych form spędzania wolnego czasu,
- generowanie korzyści ekonomicznych, w tym wsparcie dla lokalnych twórców, przedsiębiorców oraz sektora usługowego,
- zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia, co może przyciągnąć nowych mieszkańców i inwestorów.

Rosnąca frekwencja na wydarzeniach kulturalnych stanowi potwierdzenie skuteczności podejmowanych działań w zakresie polityki społecznej i kulturalnej gminy oraz wskazuje na konieczność dalszego rozwijania i modernizacji oferty w tym zakresie.

XI. REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

Instytucje działające w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej i przeciwdziałaniu bezrobociu:

- Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim,
- Klub Integracji Społecznej w Więcborku MGOPS Więcbork ,
- Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Bydgoszczy, prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA w Bydgoszczy.

Osoby bezrobotne, zwłaszcza długotrwale pozostające bez pracy, stanowią grupę szczególnie trudną do aktywizacji zawodowej. W wielu przypadkach są to osoby o kwalifikacjach nieadekwatnych do aktualnych wymagań rynku pracy. Ponadto długotrwale pozostawanie bez zatrudnienia prowadzi do spadku motywacji do poszukiwania pracy oraz obniżenia poczucia własnej wartości.

Zgodnie z opiniami pracowników pomocy społecznej, do najczęstszych przyczyn długotrwałego bezrobocia należą m.in.: praca w tzw. "szarej strefie", czyli praca nierejestrowana, brak motywacji do podjęcia zatrudnienia, uzależnienie od świadczeń socjalnych, bierna postawa życiowa.

Według najnowszych danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim, stopa bezrobocia w powiecie w listopadzie 2023 roku wyniosła **10,3%**, co stanowi niewielki spadek w porównaniu do grudnia 2022 roku, kiedy wskaźnik ten wynosił **11,1%**. Zmniejszenie bezrobocia może świadczyć o skuteczności działań aktywizacyjnych lub korzystnych zmianach na rynku pracy.

Na poziomie krajowym obserwuje się podobne tendencje w zakresie bezrobocia, zwłaszcza długotrwałego. W wielu regionach Polski problem ten jest związany z niedopasowaniem kwalifikacji do potrzeb rynku pracy oraz ograniczoną mobilnością zawodową osób bezrobotnych. Również na poziomie ogólnopolskim zwraca się uwagę na znaczenie pracy w "szarej strefie" oraz uzależnienie od świadczeń socjalnych jako czynników utrudniających powrót na rynek pracy. Obecnie średnia stopa bezrobocia w Polsce utrzymuje się na niższym poziomie niż w powiecie sępoleńskim, co może świadczyć o specyficznych uwarunkowaniach lokalnych. Jednocześnie, podobnie jak w powiecie, widoczne są działania ukierunkowane na aktywizację zawodową i przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu. Programy edukacyjne i szkoleniowe mają na celu zwiększenie konkurencyjności osób bezrobotnych oraz umożliwienie im powrotu do aktywności zawodowej poprzez dostosowanie ich kwalifikacji do potrzeb współczesnej gospodarki.

Wyszczególnienie		Miasto Więcbork				Gmina Więcbork			
		2022		2023		2022		2023	
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
1. Liczba osób bezrobotnych		220	136	272	161	206	124	311	194
w tym	poprzednio pracujący	184	110	238	135	175	102	272	165
	ze zwolnień grupowych	5	3	9	4	5	2	12	5
	z prawem do zasiłku	37	20	58	31	37	21	63	39
	osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	5	4	14	6	7	3	16	9
	posiadający gospodarstwo rolne	0	0	6	5	0	0	12	8
	bez kwalifikacji zawodowych	107	73	117	70	99	66	120	78
	bez doświadczenia zawodowego	53	41	52	37	51	38	58	43
	kobiety, które nie podjęły	x	53	x	64	x	47	x	73

	zatrudnienia po urodzeniu dziecka								
2. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy		186	120	242	148	177	109	273	178
w tym	do 30 roku życia	59	41	89	52	60	40	111	70
	w tym do 25 roku życia	31	25	48	29	30	19	61	38
	długotrwale bezrobotne	123	91	155	106	122	85	170	119
	powyżej 50 roku życia	56	22	62	27	45	16	57	25
	korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	14	9	16	6	0	0	0	0
	posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	47	39	61	51	41	34	75	66
	posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	1	0	2	2	1	1	2	1
	niepełnosprawni	17	8	7	3	17	7	11	4
3. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach									
z tego	do 1	30	12	41	15	27	15	44	19
	1 - 3	33	14	45	17	36	20	38	15
	3 - 6	34	21	40	27	27	14	48	31
	6 - 12	31	21	29	16	26	16	49	33
	12 - 24	36	27	39	24	37	21	45	28
	pow. 24	56	41	78	62	53	38	87	68
4. Bezrobotni wg wieku									
z tego	18 - 24	31	25	48	29	30	19	61	38
	25 - 34	61	41	71	45	57	42	86	61
	35 - 44	59	43	72	46	53	33	84	56
	45 - 54	35	17	51	33	39	22	51	31
	55 - 59	19	10	17	8	18	8	19	8
	60 - 64	15	0	13	0	9	0	10	0

5. Bezrobotni wg wykształcenia									
z tego	wyższe	12	9	8	7	17	15	8	8
	policealne i średnie zawodowe	47	35	58	45	47	30	78	59
	średnie ogólnokształcące	27	22	28	22	27	18	29	25
	zasadnicze zawodowe	64	25	98	47	51	17	118	59
	gimnazjalne i poniżej	70	45	80	40	64	44	78	43
6. Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone w okresie		197	x	118	x	166	x	112	x
w tym	subsydiowane	174	x	61	x	137	x	77	x
	zatrudnienie lub inna praca zarobkowa	134	x	106	x	119	x	100	x
	miejsca aktywizacji zawodowej	63	x	12	x	47	x	12	x
7. Podjęcia pracy w okresie		200	100	286	152	198	100	259	135
	w tym pracy subsydiowanej	73	42	108	57	28	90	50	
8. Rozpoczęcia staży		6	5	31	25	15	10	19	14

Analiza bezrobocia w Mieście i Gminie Więcbork w 2023 roku

W 2023 roku w Mieście Więcbork odnotowano wzrost liczby osób bezrobotnych o **52 osoby**, co oznacza wzrost z 220 do 272 osób w porównaniu do roku poprzedniego. Szczególnie dotkniętą grupą były kobiety, których liczba zwiększyła się o 25. W grupie osób poprzednio pracujących liczba bezrobotnych wzrosła o **54 osoby**, a tych objętych zwolnieniami grupowymi o **4 osoby**. Zauważalny jest także wzrost liczby osób z prawem do zasiłku o **21 osób**.

Podobne, lecz bardziej dynamiczne zmiany zaobserwowano w Gminie Więcbork, gdzie liczba bezrobotnych wzrosła o **105 osób**, z 206 do 311. Wzrost ten szczególnie dotyczył kobiet, których liczba wzrosła o **70 osób**. W grupie poprzednio pracujących liczba ta wzrosła o **97 osób**, a liczba osób z prawem do zasiłku zwiększyła się o **26 osób**.

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy

W Mieście Więcbork liczba osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy **wzrosła o 56 osób, z 186 do 242**. Największy wzrost dotyczył osób młodych, do 30 roku życia (+30 osób) oraz długotrwale bezrobotnych (+32 osoby). Wzrosła także liczba osób bezrobotnych, posiadających co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia (+14 osób).

W Gminie Więcbork wzrost tej grupy wyniósł **96 osób**, z 177 do 273. Wzrost również dotyczył głównie osób młodych do 30 roku życia (+51 osób) oraz długotrwale bezrobotnych (+48 osób). Wzrosła także liczba osób opiekujących się małymi dziećmi (+34 osoby).

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

W Mieście Więcbork największy wzrost odnotowano w grupie osób pozostających bez zatrudnienia ponad 24 miesiące, gdzie liczba ta zwiększyła się o **22 osoby**. Wzrosty zaobserwowano także w kategoriach do 1 miesiąca (+11 osób) oraz 3–6 miesięcy (+6 osób).

W Gminie Więcbork najbardziej dynamiczny wzrost dotyczył również osób pozostających bez zatrudnienia ponad 24 miesiące (+34 osoby) oraz w grupie 6–12 miesięcy (+23 osoby).

Bezrobotni według wieku

Pod względem wieku w Mieście Więcbork największy wzrost liczby bezrobotnych odnotowano w grupie wiekowej 25–34 lata (+10 osób) oraz 35–44 lata (+13 osób).

W Gminie Więcbork szczególnie widoczny był wzrost w grupie 25–34 lata (+29 osób) oraz 35–44 lata (+31 osób).

Wzrost bezrobocia w tych grupach wiekowych wskazuje na trudności zawodowe osób w najbardziej produktywnym okresie życia.

Bezrobotni według wykształcenia

W Mieście Więcbork liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym spadła o **4 osoby**, co może wskazywać na lepszą sytuację zawodową osób z wysokimi kwalifikacjami. Jednocześnie znacząco wzrosła liczba bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (+34 osoby).

W Gminie Więcbork odnotowano podobne trendy. Liczba osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wzrosła o **67 osób**, co sugeruje, że ta grupa doświadcza największych problemów z zatrudnieniem. Stabilizacja dotyczyła osób z wykształceniem wyższym.

Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej

W 2023 roku w Mieście Więcbork odnotowano spadek liczby zgłoszonych miejsc pracy o **79**, w porównaniu do roku poprzedniego. Szczególnie widoczny był spadek liczby miejsc subsydiowanych, których liczba zmniejszyła się o **113**.

Podobne spadki zaobserwowano w Gminie Więcbork, gdzie liczba wolnych miejsc pracy zmniejszyła się o **54**, a liczba miejsc subsydiowanych spadła o **60**.

Podjęcia pracy

Pomimo trudniejszej sytuacji na rynku pracy, w Mieście Więcbork odnotowano **wzrost liczby podjęć pracy o 86 osób** (z 200 do 286). Wzrost dotyczył również zatrudnienia subsydiowanego, gdzie zanotowano **przyrost o 35 osób**.

W Gminie Więcbork liczba podjęć pracy ogółem zwiększyła się o **61 osób**, a w przypadku pracy subsydiowanej – o **22 osoby**.

Rozpoczęcia staży

W Mieście Więcbork liczba osób rozpoczynających staże zawodowe znacząco wzrosła, z 6 osób w 2022 roku do 31 w 2023 roku (+25 osób).

W Gminie Więcbork wzrost ten był mniejszy, ale również widoczny – liczba wzrosła z 15 do 19 osób (+4 osoby).

Podsumowanie sytuacji na rynku pracy

W 2023 roku w Mieście i Gminie Więcbork zaobserwowano pogorszenie sytuacji na rynku pracy, które przejawiało się:

- wzrostem liczby osób bezrobotnych, szczególnie wśród osób młodych, długotrwale bezrobotnych i z wykształceniem zawodowym,
- spadkiem liczby zgłaszanych wolnych miejsc pracy, co może wskazywać na ograniczoną liczbę nowych ofert zatrudnienia,
- zmniejszoną liczbą miejsc subsydiowanych, które odgrywają istotną rolę w aktywizacji osób bezrobotnych.

Pomimo tych negatywnych tendencji, wzrosła liczba osób podejmujących pracę oraz rozpoczynających staże, co może świadczyć o skuteczności programów aktywizacyjnych oraz adaptacji mieszkańców do zmieniającego się rynku pracy.

Prace Społecznie Użyteczne (PSU)

PSU mogą być wykonywane przez osoby bezrobotne, bez prawa do zasiłku, które jednocześnie korzystają ze świadczeń z pomocy społecznej, w wymiarze do 10 godzin tygodniowo. PSU są formą aktywizacji zawodowej, spełniają rolę pomocową oraz kształtują postawy i przywracają zdolność pełnienia ról społecznych i zawodowych. Stwarzają także warunki powrotu na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym. Ponadto mają za zadanie zdyscyplinowanie osób bezrobotnych – odmowa pracy na rzecz gminy **może skutkować ograniczeniem lub odmową udzielenia wsparcia z pomocy społecznej.**

Tabela 19 Charakterystyka PSU

L.p.	Wyszczególnienie 20 instytucji/podmiotów korzystających z PSU	łącznie - 33 osoby*
1	10 sołectw	11
2	Urząd Miejski w Więcborku	7
3	MGOPS w Więcborku oraz Świetlica Środowiskowa „Uśmiech”	6
4	Szkoły podstawowe	3
5	MG Biblioteka Publiczna w Więcborku	2
6	MGOK w Więcborku	2
7	Środowiskowy Dom Samopomocy w Więcborku	1
8	Przedszkole Gminne „Niezapominajka” w Więcborku	1

Źródło: analiza własna na podstawie wykonywanych prac w 2023 r.

*wartość odzwierciedlająca narastającą liczbę osób w obu okresach uruchomienia PSU

W 2023 r. PSU realizowane były w zakresie prac porządkowych przez **33 osoby bezrobotne**, w tym 23 kobiety i 10 mężczyzn.

Plan budżetu na 2023 rok wynosił **147 240 zł**, z czego wydatkowano **108 033 zł** (co stanowi 73,37% wykonania planu). Kwota refundacji z PUP w Sępólnie Krajeńskim wyniosła **64 820 zł**. Osoby wykonujące PSU łącznie przepracowały **10 425 godziny**.

W wyniku podjętych PSU **3 osoby podjęły zatrudnienie, 1 osoba została skierowana na staż.**

XII. WZBUDZANIE AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ

Organizacje pozarządowe, fundacje i stowarzyszenia są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, świadczącym o aktywności mieszkańców i ich zaangażowaniu w sprawy lokalnej społeczności. Zakres ich działalności obejmuje obszary kulturalne, edukacyjne, naukowe i społeczne, przyczyniając się do rozwoju społeczności oraz podnoszenia jakości życia mieszkańców. Organizacje te pełnią nie tylko istotną rolę w konsolidacji społeczności lokalnej, ale także stanowią istotny element wsparcia władz lokalnych. Ich działalność ma charakter komplementarny wobec instytucji publicznych, umożliwiając skuteczniejszą realizację polityki społecznej poprzez inicjatywy oddolne i programy dostosowane do lokalnych potrzeb.

ORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Organizacja Społeczności Lokalnej (OSL) to metoda aktywizacji mieszkańców i instytucji lokalnych, której celem jest budowanie więzi społecznych oraz wspólne rozwiązywanie problemów społecznych. Podejście to opiera się na:

- włączaniu społeczności w procesy decyzyjne,
- mobilizowaniu mieszkańców do podejmowania inicjatyw,
- tworzeniu lokalnych sieci współpracy,
- wzmacnianiu samodzielności społeczności, tak aby mogła skuteczniej reagować na własne potrzeby i wyzwania.

Główne cele OSL obejmują zarówno wsparcie osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych, jak i rozwijanie potencjału społeczności, co prowadzi do trwałych i pozytywnych zmian na poziomie lokalnym.

Cele Organizacji Społeczności Lokalnej

- Aktywizacja mieszkańców – OSL zachęca mieszkańców do podejmowania inicjatyw, co wzmacnia poczucie wpływu na własne otoczenie.
- Wzmacnianie więzi i współpracy – Wspólne działania sprzyjają budowaniu zaufania społecznego oraz poprawiają relacje między mieszkańcami.
- Zwiększanie samodzielności społeczności – Celem jest tworzenie zasobów lokalnych, które umożliwiają społeczności samodzielnie rozwiązywać problemy bez konieczności stałego wsparcia z zewnątrz.
- Integracja społeczna – OSL pomaga włączać osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem (np. seniorów, osoby z niepełnosprawnościami) w życie społeczne.

- Promowanie działań profilaktycznych – Wczesna identyfikacja problemów i potrzeb społeczności pozwala na skuteczne przeciwdziałanie kryzysom i wdrażanie działań zapobiegawczych, np. w obszarze pomocy społecznej, edukacji czy zdrowia publicznego.

Zasady Organizacji Społeczności Lokalnej

- Oddolność – Działania są inicjowane przez mieszkańców, a nie narzucane odgórnie. Rola animatorów lub organizatorów polega na wspieraniu lokalnych inicjatyw i pomaganiu w ich realizowaniu.
- Współodpowiedzialność – Mieszkańcy, instytucje i organizacje są współodpowiedzialne za realizację działań na rzecz swojej społeczności.
- Włączenie i równość – Wszyscy członkowie społeczności, bez względu na wiek, status materialny czy zdrowotny, powinni mieć możliwość uczestnictwa w działaniach.
- Zasoby lokalne – OSL opiera się na istniejących zasobach społeczności, takich jak umiejętności mieszkańców, lokalna infrastruktura oraz potencjał instytucji.
- Długofalowość – Działania OSL są nastawione na budowanie trwałych rozwiązań, ponieważ zmiany społeczne wymagają systematycznej pracy i czasu.

Przykłady działań w ramach OSL

- Tworzenie lokalnych grup samopomocowych – np. grup wsparcia dla seniorów, rodziców czy osób z niepełnosprawnościami.
- Aktywność sąsiedzka – organizowanie festynów, warsztatów, pikników, które wzmacniają więzi między mieszkańcami.
- Inicjatywy edukacyjne – organizowanie bezpłatnych kursów i szkoleń, które rozwijają kompetencje zawodowe, społeczne i obywatelskie mieszkańców.
- Wspólne projekty rewitalizacyjne – np. zagospodarowanie zaniedbanych przestrzeni publicznych (parki, place zabaw, skwery).
- Wolontariat lokalny – organizacja programów pomocy sąsiedzkiej oraz wsparcia dla potrzebujących mieszkańców, np. korepetycje dla dzieci, pomoc seniorom czy wspólne inicjatywy na rzecz lokalnej społeczności.

Rola animatorów i instytucji lokalnych w OSL

- Animatorzy społeczności lokalnej – pełnią kluczową funkcję w procesie OSL, wspierając mieszkańców w organizacji działań, ułatwiając współpracę oraz mediując w przypadku konfliktów. Ich zadaniem jest inspirowanie społeczności do podejmowania inicjatyw oraz pomoc w ich realizacji.
- Instytucje lokalne – takie jak domy kultury, biblioteki, szkoły czy organizacje pozarządowe, mogą udostępniać przestrzeń i zasoby, wspierając aktywność społeczną oraz edukacyjną mieszkańców.
- Samorząd lokalny – może pełnić rolę partnera, oferując wsparcie finansowe, organizacyjne oraz administracyjne, a także włączając mieszkańców w proces podejmowania decyzji, co wzmacnia ich poczucie wpływu na lokalne działania.

Korzyści z wdrażania OSL

- Wzrost poczucia wspólnoty i solidarności - Wspólne działania pomagają zbudować poczucie przynależności i odpowiedzialności za swoje otoczenie.
- Zmniejszenie izolacji społecznej - Integracja mieszkańców umożliwia osobom zagrożonym wykluczeniem na aktywne uczestnictwo w życiu lokalnym.
- Większa skuteczność rozwiązywania problemów - Mieszkańcy samodzielnie identyfikują potrzeby i wypracowują rozwiązania, co zwiększa efektywność podejmowanych działań.
- Zmniejszenie kosztów pomocy społecznej – Dzięki działaniom profilaktycznym OSL możliwe jest zapobieganie eskalacji problemów społecznych, co odciąża instytucje pomocy społecznej.

W ramach Centrum Usług Społecznych (CUS) planowane jest utworzenie specjalnego stanowiska dedykowanego Organizacji Społeczności Lokalnej (OSL). Nowe stanowisko będzie odgrywać kluczową rolę w aktywizacji mieszkańców, integracji lokalnej społeczności oraz w rozwoju oddolnych inicjatyw, odpowiadających na potrzeby różnych grup.

Dzięki temu mieszkańcy zyskają stałe wsparcie w realizacji własnych pomysłów i projektów, co umożliwi lepsze reagowanie na problemy społeczne, takie jak wykluczenie społeczne, izolacja czy trudności w dostępie do usług publicznych.

Animator OSL będzie pełnił rolę łącznika między mieszkańcami, instytucjami a samorządem, wspierając współpracę i wspólne działania. To stanowisko nie tylko usprawni identyfikację lokalnych potrzeb, ale również umożliwi rozwój inicjatyw takich jak grupy wsparcia, wolontariat sąsiedzki, czy projekty związane z rewitalizacją przestrzeni publicznej. Dzięki stałej obecności osoby odpowiedzialnej za OSL, możliwe będzie prowadzenie długofalowej profilaktyki społecznej i przeciwdziałanie problemom, zanim się one nasilą.

Utworzenie stanowiska w CUS stanowi istotny krok w stronę budowy aktywnego społeczeństwa obywatelskiego, w którym mieszkańcy zyskują narzędzia i wsparcie do samodzielnego działania na rzecz swojej społeczności.

Organizacje pozarządowe NGO

Organizacje pozarządowe (NGO) pełnią kluczową rolę w aktywności obywatelskiej, tworząc przestrzeń do realizacji oddolnych inicjatyw i umożliwiając mieszkańcom realny wpływ na rozwój lokalnych społeczności. NGO nie tylko wspierają realizację projektów społecznych, edukacyjnych czy kulturalnych, ale także mogą pełnić rolę podmiotów, którym gminy zlecają usługi publiczne, co zwiększa efektywność i elastyczność realizacji tych działań.

Działalność w NGO to również szansa na rozwój osobisty i zawodowy. Poprzez wolontariat mieszkańcy mogą zdobywać nowe umiejętności w różnych sektorach, takich jak edukacja, kultura, pomoc społeczna czy ochrona środowiska. Wolontariat to nie tylko forma wsparcia społecznego, ale także inwestycja w rozwój kompetencji, które mogą przydać się w przyszłej karierze zawodowej. Wspieranie inicjatyw oddolnych pozwala lepiej odpowiadać na realne potrzeby lokalnych społeczności, buduje zaangażowanie obywatelskie i wzmacnia współpracę między mieszkańcami, organizacjami i samorządem.

Wykaz aktywnych stowarzyszeń, organizacji i klubów sportowych

- 3 Szczep Więcborskich Drużyn Harcerskich, Związku Harcerstwa Polskiego, Hufiec Tuchola
- Fundacja „Pozytywna Energia”
- Klub Sportowy „FIREMAN” Zabartowo-Pęperzyn
- Klub Sportowy „TIME” Lubcza
- Klub Sportowy Pogoń Witunia z siedzibą w Więcborku
- Krajeńskie Stowarzyszenie Chorych na Stwardnienie Rozsiane „SILNI DUCHEM”
- Krajeńskie Stowarzyszenie Kulturalne
- Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Więcborku
- Ludowy Klub Sportowy „GRYF” Więcbork
- Ludowy Zespół Sportowy „Gwiazda”
- Miejsko Gminny Ludowy Klub Sportowy „GROM”
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy KARATE SHOTOKAN „ENPI” w Więcborku
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Więcborku
- Pomorsko-Kujawski Związek Pszczelarzy w Bydgoszczy, Koło Pszczelarzy w Więcborku
- Stowarzyszenie „Kierunek Więcbork”
- Stowarzyszenie „Klinika Jeździecka”
- Stowarzyszenie „KRAJKA WIĘCBORK”
- Stowarzyszenie „Nasz Jastrzębiec”
- Stowarzyszenie „Szpital Wspólnym Dobrem”
- Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie
- Stowarzyszenie Chór „Lutnia”
- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Sypniewie
- Stowarzyszenie KGW Runowo Krajeńskie
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Razem Od Nowa”
- Stowarzyszenie Liga Powiatowa – Amatorska Liga Piłki Nożnej Powiatu Sępoleńskiego
- Stowarzyszenie Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „WODNIK”
- Stowarzyszenie Przyjaciół Wspierania Osób Niepełnosprawnych Suchorączek
- Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”
- Uczniowski Klub Sportowy Gimnazjum Więcbork
- Uczniowski Klub Sportowy UCZNIAK przy Liceum Ogólnokształcącym w Więcborku
- Więcborski Klub Motorowy
- Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych

3 Szczep Więcborskich Drużyn Harcerskich, Związku Harcerstwa Polskiego, Hufiec Tuchola: Lokalna jednostka harcerska zrzeszająca dzieci i młodzież, promująca wartości patriotyczne, rozwój osobisty oraz aktywność społeczną poprzez różnorodne formy działalności harcerskiej.

Fundacja „Pozytywna Energia”: Organizacja działająca na rzecz społeczności lokalnej, realizująca projekty edukacyjne, kulturalne i prozdrowotne, mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców gminy Więcbork.

Klub Sportowy „FIREMAN” Zabartowo-Pęperzyn: Klub sportowy skupiający się na promocji aktywności fizycznej wśród mieszkańców miejscowości Zabartowo i Pęperzyn, organizujący treningi oraz zawody sportowe dla różnych grup wiekowych.

Klub Sportowy „TIME” Lubcza: Lokalny klub sportowy z siedzibą w Lubczy, angażujący społeczność w różnorodne dyscypliny sportowe, promujący zdrowy tryb życia i integrację międzypokoleniową.

Klub Sportowy Pogoń Witunia z siedzibą w Więcborku: Klub piłkarski z tradycjami, reprezentujący miejscowość Witunia i gminę Więcbork w regionalnych rozgrywkach, kładący nacisk na rozwój młodych talentów sportowych.

Krajeńskie Stowarzyszenie Chorych na Stwardnienie Rozsiane „SILNI DUCHEM”: Stowarzyszenie wspierające osoby chore na stwardnienie rozsiane oraz ich rodziny, oferujące pomoc psychologiczną, rehabilitacyjną i informacyjną, działające na rzecz poprawy jakości ich życia.

Krajeńskie Stowarzyszenie Kulturalne: Organizacja promująca kulturę i tradycje regionu Krajny, inicjująca wydarzenia artystyczne, warsztaty i spotkania mające na celu integrację społeczności lokalnej oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Więcborku: Historyczna organizacja kultywująca tradycje strzeleckie, organizująca zawody i pokazy strzeleckie, promująca postawy patriotyczne oraz integrację mieszkańców poprzez wspólne działania.

Ludowy Klub Sportowy „GRYF” Więcbork: Klub sportowy z Więcborka, oferujący mieszkańcom możliwość uprawiania różnych dyscyplin sportowych, organizujący treningi, zawody oraz wydarzenia promujące aktywność fizyczną.

Ludowy Zespół Sportowy „Gwiazda”: Lokalny zespół sportowy angażujący społeczność w aktywność fizyczną, organizujący treningi i zawody, mający na celu promocję sportu i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców.

Miejsko Gminny Ludowy Klub Sportowy „GROM”: Klub sportowy działający na terenie gminy Więcbork, oferujący mieszkańcom możliwość uczestnictwa w różnych formach aktywności fizycznej, organizujący wydarzenia sportowe i rekreacyjne.

Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy KARATE SHOTOKAN „ENPI” w Więcborku: Klub karate skupiający uczniów z różnych szkół, propagujący sztuki walki jako formę rozwoju fizycznego i mentalnego, organizujący treningi, egzaminy i zawody karate.

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Więcborku: Organizacja zrzeszająca emerytów, rencistów i inwalidów, działająca na rzecz poprawy ich sytuacji społecznej i bytowej, organizująca spotkania, wycieczki oraz oferująca wsparcie w różnych aspektach życia.

Pomorsko-Kujawski Związek Pszczelarzy w Bydgoszczy, Koło Pszczelarzy w Więcborku: Lokalne koło pszczelarzy działające pod auspicjami Pomorsko-Kujawskiego Związku Pszczelarzy, skupiające miłośników pszczelarstwa, promujące hodowlę pszczół oraz edukację ekologiczną w regionie.

Stowarzyszenie “Kierunek Więcbork”: Organizacja mająca na celu rozwój i promocję miasta Więcbork, inicjująca projekty społeczne, kulturalne i edukacyjne, angażująca mieszkańców w działania na rzecz lokalnej społeczności.

Stowarzyszenie “Klinika Jeździecka”: Stowarzyszenie promujące jeździectwo i hipoterapię, oferujące zajęcia z jazdy konnej, organizujące zawody oraz prowadzące działania terapeutyczne z wykorzystaniem koni dla osób potrzebujących.

Stowarzyszenie “KRAJKA WIĘCBORK”: Organizacja kulturalna działająca na rzecz zachowania i promocji lokalnych tradycji, organizująca warsztaty rękodzielnicze, wystawy oraz wydarzenia mające na celu integrację społeczności i kultywowanie dziedzictwa regionu.

Stowarzyszenie “Nasz Jastrzębiec”. Inicjatywa społeczna z Jastrzębca, wspierająca rozwój lokalny i organizująca wydarzenia dla mieszkańców.

Stowarzyszenie „Szpital Wspólnym Dobrem”. Organizacja wspierająca szpital w Więcborku, działająca na rzecz poprawy jakości opieki zdrowotnej w regionie.

Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie. Promuje działalność społeczną, wspierając mieszkańców w inicjatywach edukacyjnych i kulturalnych.

Stowarzyszenie Chór „Lutnia”. Chór promujący kulturę muzyczną regionu, występujący podczas lokalnych wydarzeń i uroczystości.

Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Sypniewie. Organizacja wspierająca rozwój lokalny w Sypniewie, angażująca mieszkańców w projekty społeczne.

Stowarzyszenie KGW Runowo Krajeńskie. Koło Gospodyń Wiejskich działające na rzecz integracji i promowania lokalnych tradycji kulinarnych oraz rękodzieła.

Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Razem Od Nowa”. Organizacja wspierająca osoby walczące z uzależnieniami, oferująca pomoc terapeutyczną i grupy wsparcia.

Stowarzyszenie Liga Powiatowa – Amatorska Liga Piłki Nożnej. Organizacja zajmująca się promocją amatorskiej piłki nożnej w powiecie sępoleńskim, organizująca rozgrywki.

Stowarzyszenie Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „WODNIK”. Stowarzyszenie promujące kulturę fizyczną i organizujące zajęcia sportowe w Więcborku.

Stowarzyszenie Przyjaciół Wspierania Osób Niepełnosprawnych Suchorączek. Organizacja wspierająca osoby niepełnosprawne, oferująca pomoc terapeutyczną i edukacyjną.

Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka” Klub sportowy przy szkole, organizujący zajęcia sportowe dla uczniów.

Uczniowski Klub Sportowy Gimnazjum Więcbork. Organizacja sportowa działająca na rzecz młodzieży gimnazjalnej, promująca różnorodne dyscypliny.

Uczniowski Klub Sportowy UCZNIAK przy LO Więcbork. Klub dla licealistów, oferujący zajęcia sportowe oraz udział w zawodach.

Więcborski Klub Motorowy. Klub motocyklowy organizujący rajdy, zloty oraz promujący sporty motorowe w regionie.

Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych. Organizacja zrzeszająca kombatantów i byłych więźniów politycznych, promująca pamięć historyczną i wspierająca swoich członków.

Organizacje działające w Gminie Więcbork charakteryzują się dużą różnorodnością i są skierowane do osób w różnym wieku oraz o zróżnicowanych zainteresowaniach.

Wśród nich znajdują się m.in.:

- organizacje harcerskie i sportowe – wspierające rozwój dzieci i młodzieży,
- kluby seniorów – oferujące aktywizację i integrację osób starszych,
- stowarzyszenia wspierające osoby z niepełnosprawnościami,
- organizacje promujące kulturę i tradycje lokalne,
- zrzeszenia osób o specyficznych potrzebach, np. chorych na stwardnienie rozsiane (SM) oraz pszczelarzy.

Ta różnorodność wskazuje na szeroki dostęp mieszkańców do inicjatyw wspierających edukację, kulturę, sport, rozwój osobisty, zdrowie i integrację międzypokoleniową.

Działalność NGO w gminie sprzyja budowaniu aktywnej i zaangażowanej wspólnoty, wzmacniając więzi społeczne oraz poczucie współodpowiedzialności za lokalne inicjatywy.

XIII. OCHRONA ŚRODOWISKA

Działania Gminy Więcbork w zakresie ochrony środowiska są określone przez przepisy prawa oraz lokalne strategie, które wyznaczają cele i zadania związane z ochroną zasobów naturalnych, poprawą jakości życia oraz zrównoważonym rozwojem.

Do najważniejszych regulacji należą:

1. Ustawa o samorządzie gminnym – zobowiązuje gminy do zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców, w tym działań na rzecz ochrony środowiska.
2. Ustawa Prawo ochrony środowiska – określa obowiązki gminy dotyczące działań na rzecz poprawy jakości powietrza, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony gleby i zasobów przyrodniczych.
3. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – reguluje obowiązki samorządu związane z gospodarowaniem odpadami oraz utrzymaniem porządku publicznego.
4. Lokalne plany zagospodarowania przestrzennego (LPZP) – uwzględniają zasady ochrony przyrody i zrównoważonego rozwoju przy planowaniu przestrzennym.
5. Programy ochrony środowiska – tworzone przez gminy, wyznaczają konkretne cele i działania związane z ekologią, np. ochroną powietrza, ograniczaniem hałasu, czy promocją energii odnawialnej.

Działania Gminy Więcbork na rzecz ochrony środowiska

Gmina Więcbork realizuje szereg działań mających na celu ochronę środowiska, poprawę jakości życia mieszkańców oraz wspieranie zrównoważonego rozwoju. Zakres działań obejmuje następujące obszary:

1. Prowadzenia spraw dotyczących udzielenia zezwolenia na usunięcie drzew i/lub krzewów oraz spraw związanych z usunięciem drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia
  - prowadzenia spraw dot. zniszczenia terenów zieleni
  - wykonywania prac pielęgnacyjnych, w tym wycinki oraz nasadzeń drzew i krzewów
  - ustalania form ochrony przyrody
2. Gospodarki odpadami, w tym prowadzenia spraw związanych z odbieraniem od mieszkańców i zagospodarowywaniem odpadów oraz związanych z usuwaniem odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania.
3. Utrzymania czystości i porządku w gminie:
  - prowadzenia spraw związanych z zapewnieniem właściwego utrzymania czystości i porządku

- prowadzenia spraw związanych z wykonywaniem przez przedsiębiorców działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych
  - ochrony przed bezdomnymi zwierzętami
  - prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części
  - prowadzenia kontroli na posesjach
  - dokonywania wpisu do rejestru działalności regulowanej
4. Prawa wodnego, w tym prowadzenia spraw dotyczących przywrócenia stanu wody na gruncie do stanu poprzedniego lub wykonania urządzeń zapobiegających szkodom
  5. Udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko
  6. Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
  7. Ochrony zwierząt:
    - prowadzenia postępowań w sprawie czasowego odebrania zwierzęcia
    - prowadzenia postępowań w sprawie prowadzenia hodowli i/lub utrzymywania psa rasy uznawanej za agresywną
  8. Utylizacja azbestu
  9. Program Czyste Powietrze
  10. Usuwanie odpadów rolniczych
  11. Nasadzenia zieleni
  12. Działania Gminy na rzecz redukcji emisji dwutlenku węgla obejmują inwestycje w poprawę infrastruktury drogowej, budowę ścieżek rowerowych, inwestycje w odnawialne systemy energii, termomodernizacje budynków, działania informacyjne i edukacyjne.
  13. Ochrony gruntów rolnych i leśnych, w tym opiniowanie w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów
  14. Obsługi Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów, w tym:
    - przyjmowania odpadów od mieszkańców
    - sprzedaży drewna
    - utrzymywania czystości i porządku na terenie PSZOK
  15. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.

XIV. ANKIETA POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY WIĘCBORK W WIEKU 60 – 80+

OPIS BADANIA DOTYCZĄCEGO SENIORÓW W GMINIE WIĘCBORK

Seniorzy stanowią coraz liczniejszą i znaczącą grupę w obszarze usług społecznych, co skłoniło do przeprowadzenia ankiety poświęconej ich potrzebom i sytuacji życiowej. Badanie objęło 160 osób w wieku od 60 do ponad 80 lat, zamieszkujących Gminę Więcbork.

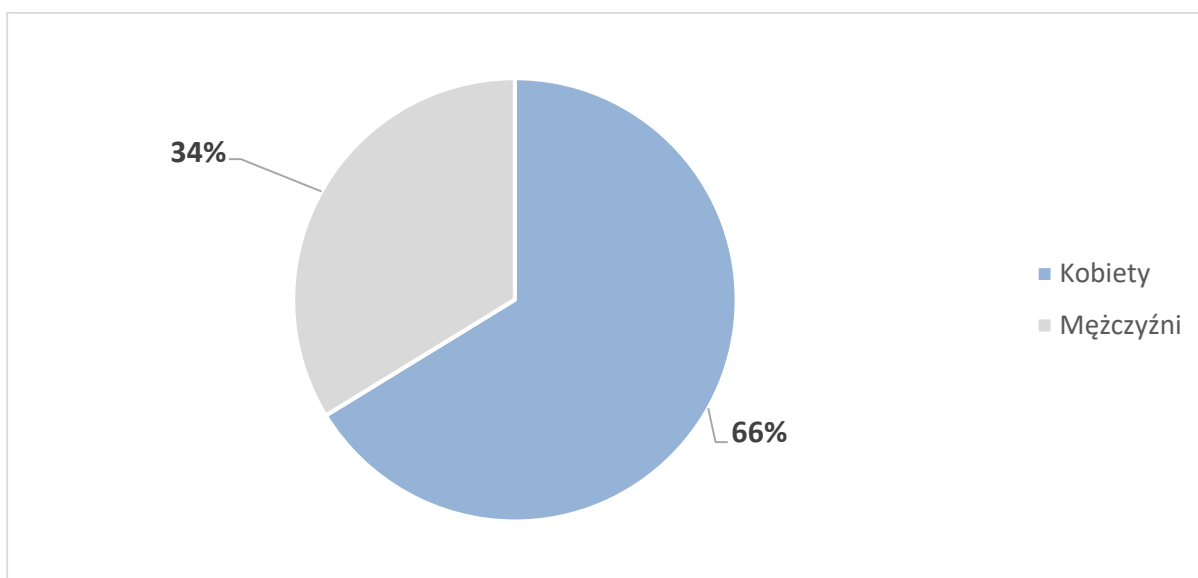
Ze względu na specyfikę grupy respondentów, nie wszyscy udzielili odpowiedzi na każde pytanie, a w niektórych przypadkach zaznaczali opcję „nie mam zdania”. W związku z tym suma odpowiedzi nie zawsze wynosi 100%, jednak podano liczbę osób, których dotyczyły poszczególne kwestie.

Badana grupa była zróżnicowana pod względem wieku, stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej i cywilnej, a także innych czynników wpływających na jakość życia seniorów. Wyniki ankiety dostarczają cennych informacji o potrzebach tej rosnącej grupy społecznej, co może stanowić podstawę do planowania i dostosowywania usług na poziomie lokalnym.

Podział respondentów ze względu na płeć:

Kobiety – 106 osób (66,7%), Mężczyźni – 54 osoby (33,3%)

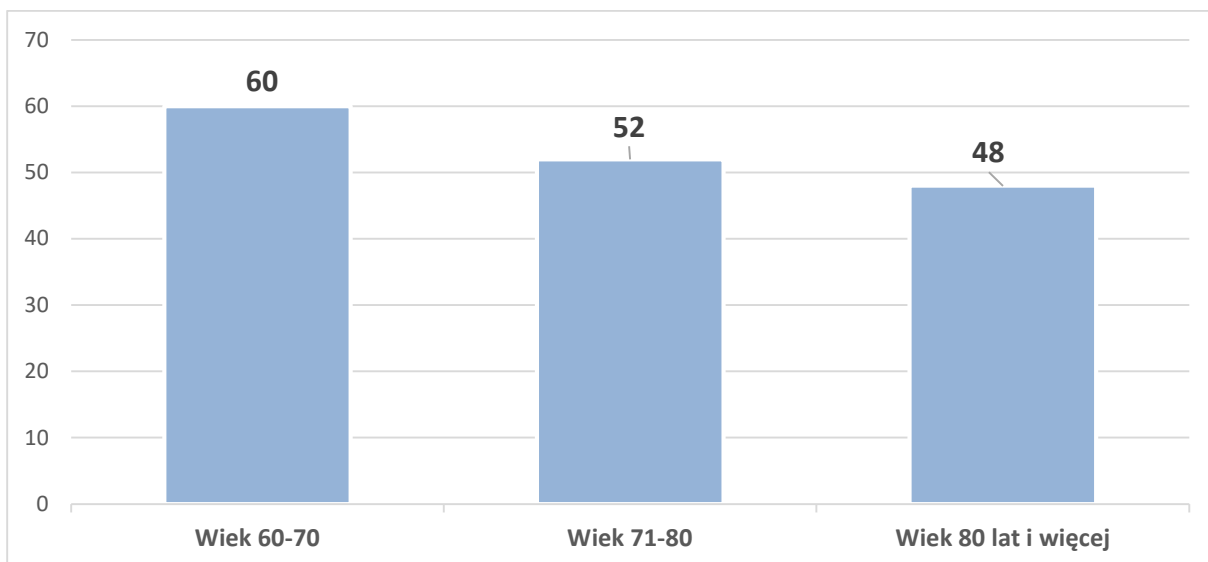
Wykres 2 Podział respondentów ze względu na płeć

Podział wiekowy respondentów

Wiek 60–70 lat – 60 osób (37,7%), 71–80 lat – 52 osoby (32,7%), 80 lat i więcej – 48 osób (29,6%)

Wykres 3 Podział wiekowy respondentów

Struktura gospodarstwa domowego (159 ankietowanych)

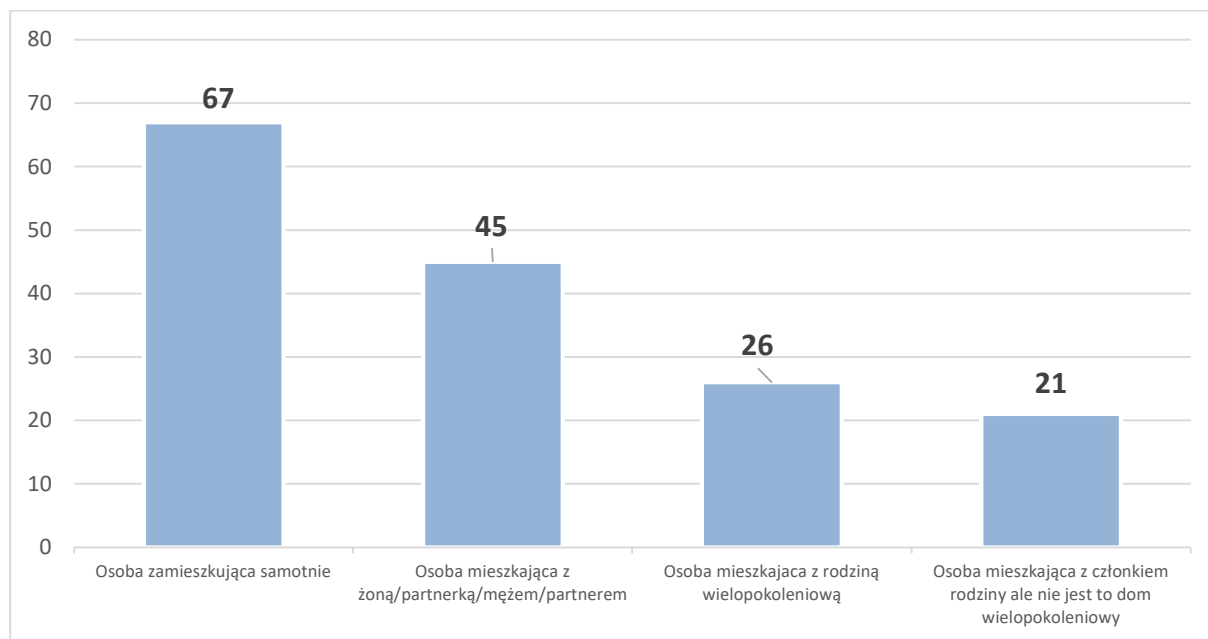
Osoba mieszkająca z rodziną wielopokoleniową 26 (16,4%)

Osoba mieszkająca z żoną/partnerką/mężem/partnerem 45 (28,3%)

Osoba mieszkająca z członkiem rodziny ale nie jest to dom wielopokoleniowy 21 (13,2%)

Osoba zamieszkująca samotnie 67 (42,1%)

Wykres 4 Struktura gospodarstwa domowego

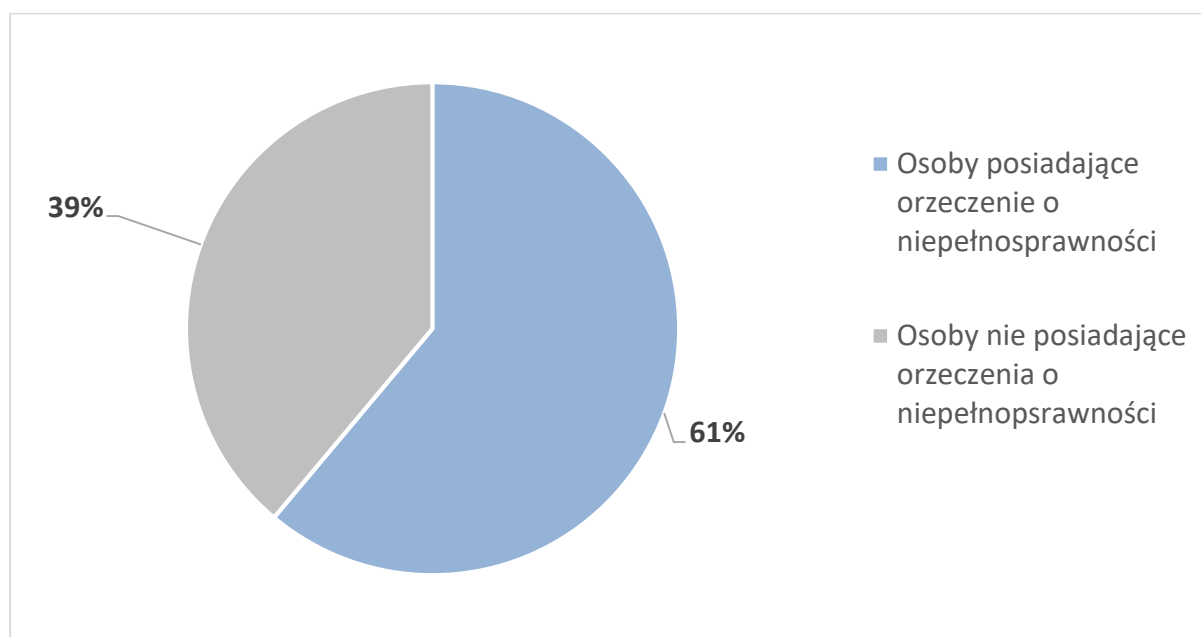

Grupa badanych nie stanowi całości seniorów w gminie Więcbork, ale odzwierciedla tendencje demograficzne i ukazuje problemy zbieżne z charakterystycznymi dla populacji. Największą grupę wśród respondentów stanowią **osoby zamieszkujące samotnie**, które reprezentują **42,1%** badanych (**67 osób**). Jest to dominująca forma gospodarstwa domowego wśród seniorów co może budzić niepokój w kontekście opiekuńczym, ekonomicznym oraz bezpieczeństwa tych osób. Samotne zamieszkiwanie może oznaczać ograniczony dostęp do codziennego wsparcia, większe ryzyko izolacji społecznej oraz trudności w przypadku nagłej potrzeby pomocy życiowej i medycznej.

Drugą najliczniejszą grupę stanowią **osoby mieszkające z żoną/partnerką/mężem/partnerem**, co dotyczy **28,3%** respondentów (**45 osób**). Mniej liczną kategorią są **osoby mieszkające z członkiem rodziny, ale nie w domu wielopokoleniowym**, które stanowią **13,2%** ankietowanych (**21 osób**). Najmniej liczną grupą są **osoby mieszkające w rodzinach wielopokoleniowych**, co dotyczy **16,4%** badanych (**26 osób**).

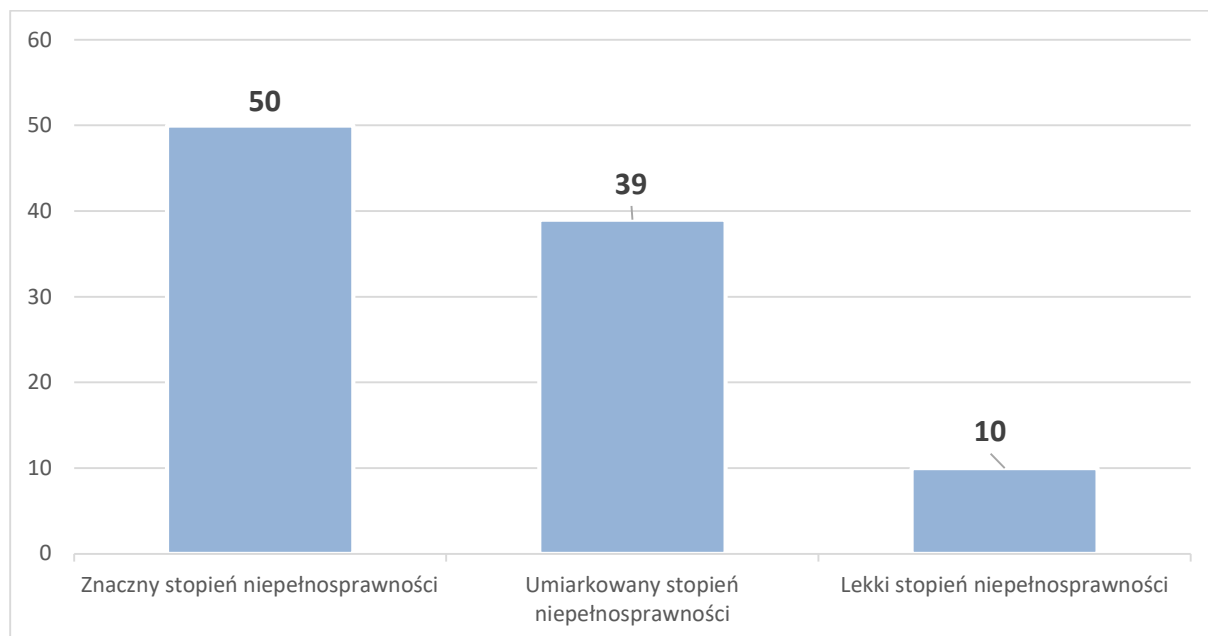
Niepełnosprawność wśród seniorów

Wykres 5 Niepełnosprawność wśród seniorów

Wśród ankietowanych seniorów **99 osób (61,1%)** posiada orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, co stanowi znaczną część badanej grupy. Natomiast **63 osoby (38,9%)** deklarują brak takiego orzeczenia.

Wykres 6 Stopień niepełnosprawności wśród seniorów

Wśród osób posiadających orzeczenie **największą grupę stanowią osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności – 50 osób (50,5% spośród osób z orzeczeniem)**. **Umiarkowany stopień niepełnosprawności zadeklarowało 39 osób (39,4%)**. **Najmniej liczną grupę stanowią osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności – 10 osób (10,1%)**. Wiek nie miał znaczenia dla stopnia

niepełnosprawności. Wśród badanych były osoby 80+, które go nie posiadały i te po 60 roku życia ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

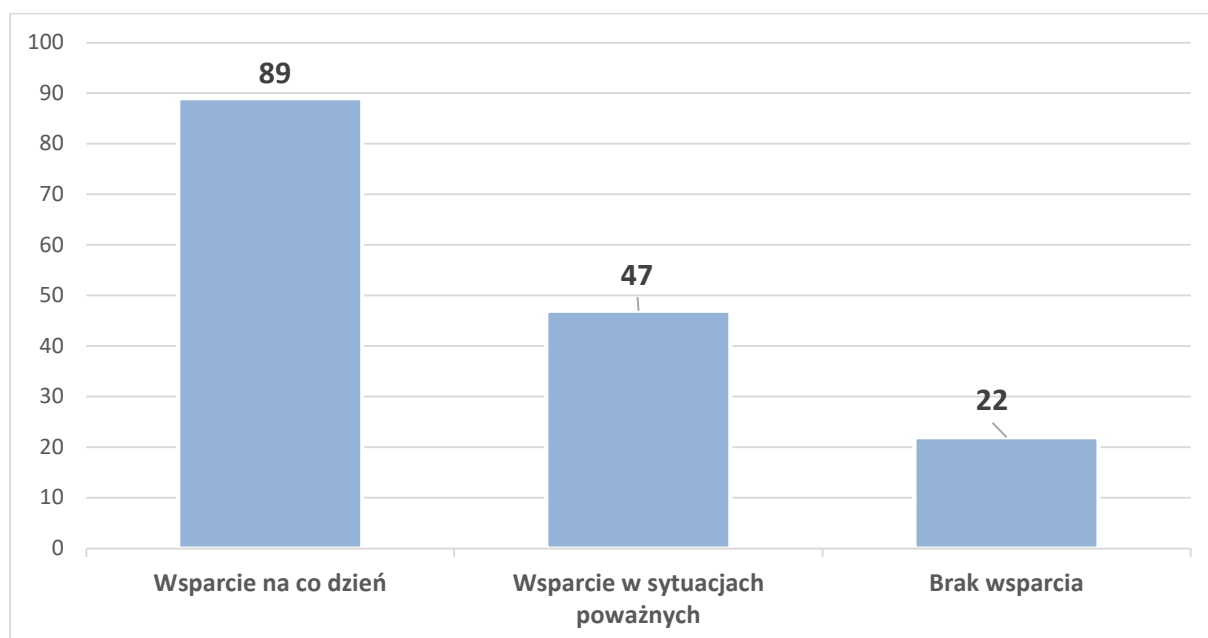
Dominacja liczba osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności wskazuje na istotną grupę seniorów wymagających szczególnego wsparcia, zarówno w codziennym funkcjonowaniu, jak i w zakresie dostępu do usług społecznych i medycznych.

Wysoki odsetek seniorów z orzeczeniem o niepełnosprawności może mieć istotne konsekwencje w kontekście **dostępności opieki długoterminowej, rehabilitacji, transportu oraz dostosowania infrastruktury** w gminie do potrzeb osób o ograniczonej mobilności. Szczególnie niepokojąca jest wysoka liczba osób ze **znacznym stopniem niepełnosprawności**, co wskazuje na duże zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i asystenckie.

Wsparcie seniorów – klucz do godnego życia w starszym wieku

Starzenie się społeczeństwa sprawia, że wsparcie seniorów staje się coraz ważniejszym wyzwaniem. Osoby starsze, niezależnie od swojego stanu zdrowia, potrzebują odpowiedniego otoczenia, które zapewni im bezpieczeństwo, komfort oraz możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Rodzina oraz środowisko, w którym żyją seniorzy, mają ogromny wpływ na jakość ich codzienności.

Wykres 7 Wsparcie osób bliskich

Ponad połowa seniorów (**56,7% – 89 osób**) deklaruje, że może liczyć na wsparcie bliskich **na co dzień**, co stanowi pozytywny sygnał dotyczący relacji społecznych i rodzinnych wśród badanej grupy.

Niestety **29,9% respondentów (47 osób)** otrzymuje pomoc jedynie w sytuacjach kryzysowych, co oznacza, że na co dzień funkcjonują bez stałego wsparcia. Może to mieć istotne konsekwencje w kontekście nagłych problemów zdrowotnych lub trudności w codziennym funkcjonowaniu.

Najbardziej niepokojąca jest sytuacja **22 osób (14%)**, które **nie mają w swoim otoczeniu nikogo, kto mógłby im pomóc**. To grupa najbardziej narażona na samotność, wykluczenie społeczne oraz problemy związane z codziennym funkcjonowaniem.

Źródła wsparcia dla seniorów

Osoby, które mogą liczyć na pomoc, najczęściej otrzymują ją od rodziny, choć zakres wsparcia jest bardzo zróżnicowany:

Najczęściej pomoc zapewniają dzieci:

syn – 11 osób, córka – 10 osób, dzieci (wskazanie ogólne) – 9 osób

Wsparcie zapewniają także inni członkowie rodziny:

synowa – 5 osób, wnuki – 3 osoby, siostra – 2 osoby, Brat – 1 osoba, bratanek – 1 osoba, dalsza rodzina – 1 osoba

Partnerzy życiowi jako źródło wsparcia:

mąż – 8 osób, żona – 4 osoby, partner – 1 osoba, partnerka – 1 osoba

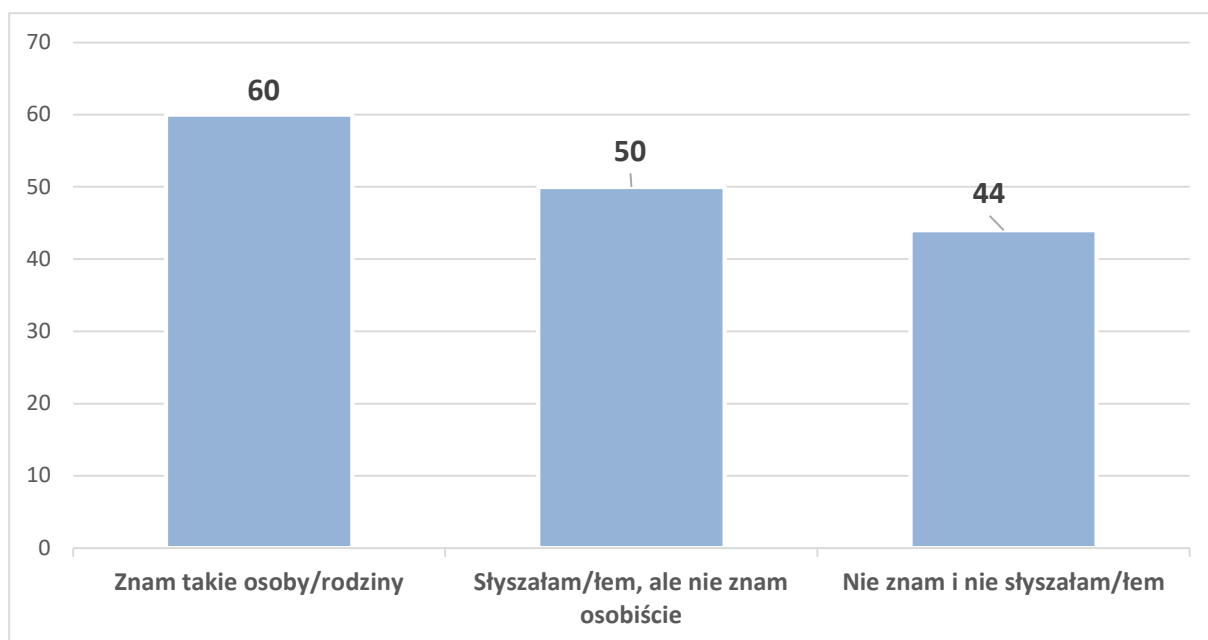
Wsparcie spoza rodziny:

sąsiedzi – 9 osób, opiekunowie – 8 osób, przyjaciele – 1 osoba, obcy ludzie – 1 osoba

Dominującymi osobami udzielającymi wsparcia są dzieci, małżonkowie i dalsza rodzina. Ważną rzeczą, którą wskazuje ankieta jest fakt, że sąsiedzi oraz opiekunowie zawodowi odgrywają ważną rolę w wsparciu seniorów – 9 osób może liczyć na pomoc sąsiadów, a 8 osób na opiekuna. To pokazuje, że nie tylko rodzina, ale także lokalne społeczności i instytucje odgrywają istotną rolę w systemie wsparcia.

Świadomość potrzeb osób z niepełnosprawnością wśród seniorów

W ankiecie zapytano seniorów o inne osoby starsze, ponieważ posiadają oni cenną wiedzę, wynikającą zarówno z własnych doświadczeń, jak i ze znajomości sąsiadów oraz utrzymują relacje z czasów, kiedy różnice w stanie zdrowia pomiędzy zaprzyjaźnionymi osobami nie były tak duże. Dziś część z tych osób pozostaje w domach, jednak nadal utrzymują kontakty i mają świadomość sytuacji swoich rówieśników. Dzięki temu mogą mówić w imieniu tych, którzy są mniej słyszani, reprezentując ich potrzeby i opinie.

Ankietowani seniorzy zostali zapytani, czy znają osoby lub rodziny w swoim otoczeniu, które zmagają się z niepełnosprawnością i wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Największa grupa (39,2% – 60 osób) zna takie osoby osobiście, co oznacza, że bezpośrednio obserwują ich potrzeby i trudności.

32,7% respondentów (50 osób) słyszało o takich osobach, ale ich nie zna osobiście, co sugeruje, że problem jest znany w społeczności, ale nie zawsze istnieje bliski kontakt z osobami wymagającymi wsparcia.

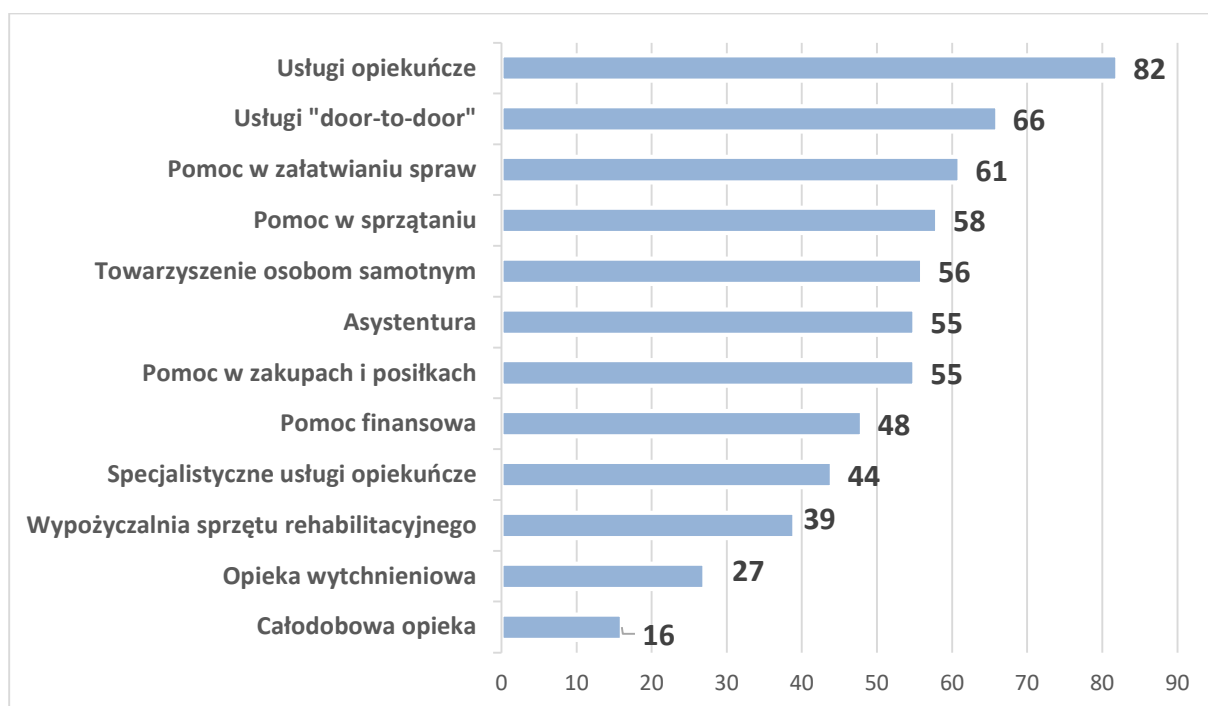
Najmniejsza grupa (28,8% – 44 osoby) nie zna i nie słyszała o takich przypadkach, co może wynikać z ograniczonych kontaktów społecznych lub braku widoczności problemu w ich otoczeniu.

Wyniki wskazują na dużą świadomość społeczną dotyczącą trudności osób z niepełnosprawnością, co może sprzyjać tworzeniu lokalnych inicjatyw wsparcia. Znaczna liczba seniorów zna osobiście osoby potrzebujące pomocy, co może sugerować istnienie sąsiedzkich sieci wsparcia. Konieczne jest dalsze zwiększanie dostępności informacji o dostępnych formach pomocy i mobilizowanie społeczności lokalnej do wspierania osób z niepełnosprawnościami, szczególnie tam, gdzie problem może pozostawać niewidoczny.

Rodzaje pomocy potrzebnej osobom z niepełnosprawnością według seniorów

Respondenci wskazali różne formy wsparcia, które – ich zdaniem – są najbardziej potrzebne osobom z niepełnosprawnością oraz ich rodzinom. Wyniki pokazują szerokie spektrum potrzeb, od usług opiekuńczych po wsparcie w codziennych czynnościach i dostęp do specjalistycznych usług.

Wykres 9 Rodzaj pomocy potrzebnej osobom/rodzinom z niepełnosprawnością

Najczęściej wskazywane potrzeby:

Usługi opiekuńcze – 82 osoby (54,7%) – to najbardziej wskazywana forma pomocy, co potwierdza duże zapotrzebowanie na regularną opiekę nad osobami niesamodzielnymi.

Usługi „door-to-door” (transport) – 66 osób (44%) – problem mobilności wśród osób z niepełnosprawnością i seniorów jest istotny, co podkreśla znaczenie dostosowanego transportu do przychodni czy urzędów.

Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i medycznych – 61 osób (40,7%) – osoby z niepełnosprawnością często napotykają bariery w dostępie do administracji publicznej oraz systemu ochrony zdrowia.

Pomoc w sprzątaniu – 58 osób (38,7%) – codzienne obowiązki domowe mogą stanowić wyzwanie dla osób z ograniczoną sprawnością, stąd duże zapotrzebowanie na tego typu wsparcie.

Towarzyszenie osobom samotnym – 56 osób (37,3%) – potrzeba obecności drugiej osoby wskazuje na problem samotności i izolacji społecznej.

Asystent osoby z niepełnosprawnością – 55 osób (36,7%) – wsparcie w codziennych czynnościach przez asystenta jest kluczowe dla osób wymagających stałej pomocy.

Pomoc w zakupach i przygotowywaniu posiłków – 55 osób (36,7%) – trudności w codziennym funkcjonowaniu dotyczą także podstawowych czynności, jak zakupy i gotowanie.

Pomoc finansowa – 48 osób (32%) – choć wsparcie finansowe jest istotne, nie dominuje wśród zgłaszanych potrzeb, co może oznaczać, że większym problemem jest organizacja usług, a nie brak środków.

Specjalistyczne usługi (rehabilitacja, terapia, dietetyka) – 44 osoby (29,3%) – istotna, ale mniej powszechna potrzeba, wskazująca na potrzebę dostępu do profesjonalnej opieki zdrowotnej.

Opieka wytchnieniowa – 27 osób (18%) – mniejsze zainteresowanie tym wsparciem może wynikać z braku świadomości o takiej formie pomocy wśród seniorów.

Umieszczenie w instytucji zapewniającej całodobową opiekę – 16 osób (10,7%) – niska liczba wskazań sugeruje, że większość osób preferuje opiekę w warunkach domowych.

Wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego – 39 osób (26%) – może to wynikać z ograniczonej świadomości dostępnych usług lub barier w ich uzyskaniu.

Kolejnymi zagadnieniami ankiety było:

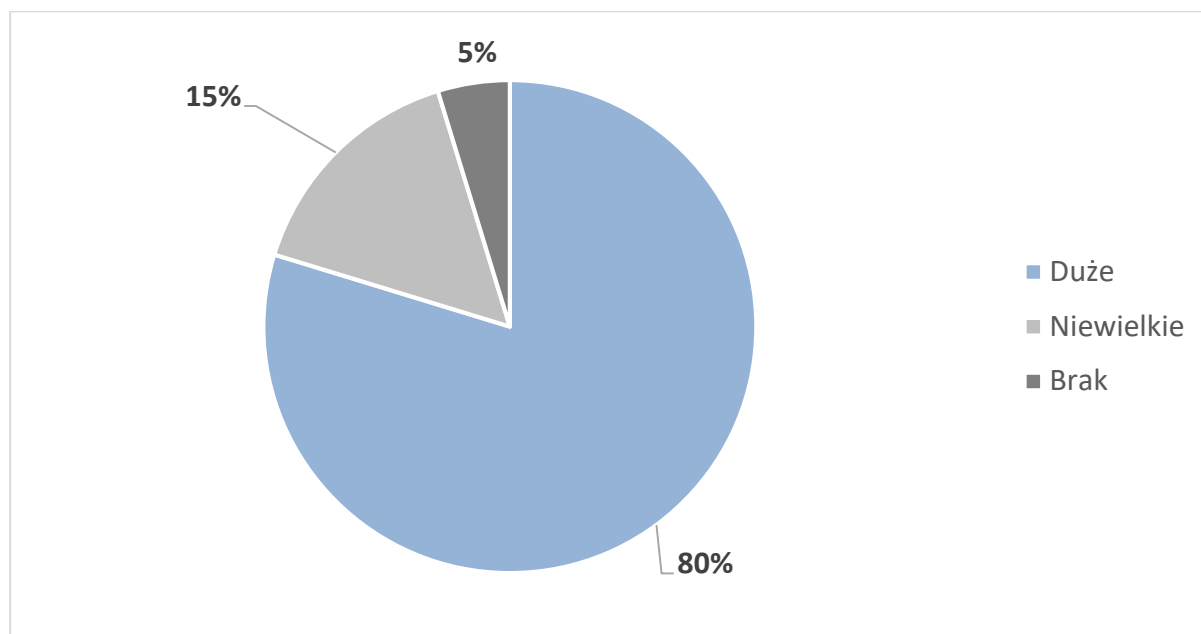
Czy według Pana/Pani na terenie Gminy Więcbork istnieje zapotrzebowanie na wymienione formy pomocy?

Jeśli są wokół Pani/ Pana osoby, które wymagają wsparcia, ale nie korzystają z niczego lub w niewielkim stopniu? Jeśli tak, ile taki osób może być?

Z czego wynika potrzeba wsparcia tych osób i w jakim zakresie powinny otrzymać pomoc/ wsparcie?

Ankietowani seniorzy jednoznacznie wskazują na duże zapotrzebowanie na usługi społeczne i wsparcia dla osób starszych oraz z niepełnosprawnościami.

Wykres 10 Zapotrzebowanie na usługi społeczne

79,7% respondentów (118 osób) uważa, że istnieje duże zapotrzebowanie na różne formy wsparcia. 15,5% (23 osoby) wskazuje na niewielkie zapotrzebowanie, co oznacza, że dostrzegają potrzebę pomocy, ale w ograniczonym zakresie.

4,7% (7 osób) nie widzi zapotrzebowania na tego typu usługi, co stanowi marginalny odsetek badanych.

Seniorzy zostali zapytani, czy w ich otoczeniu znajdują się osoby, które potrzebują wsparcia, ale go nie otrzymują lub korzystają w niewielkim stopniu. Odpowiedzi wskazują, że wiele osób nieobjętych systemem pomocy znajduje się w trudnej sytuacji życiowej.

Wskazania liczby takich osób:

Odpowiedzi zawierały wartości 2, 3, 5 i więcej, co sugeruje, że w każdej części społeczności istnieją osoby, które nie korzystają z dostępnych usług.

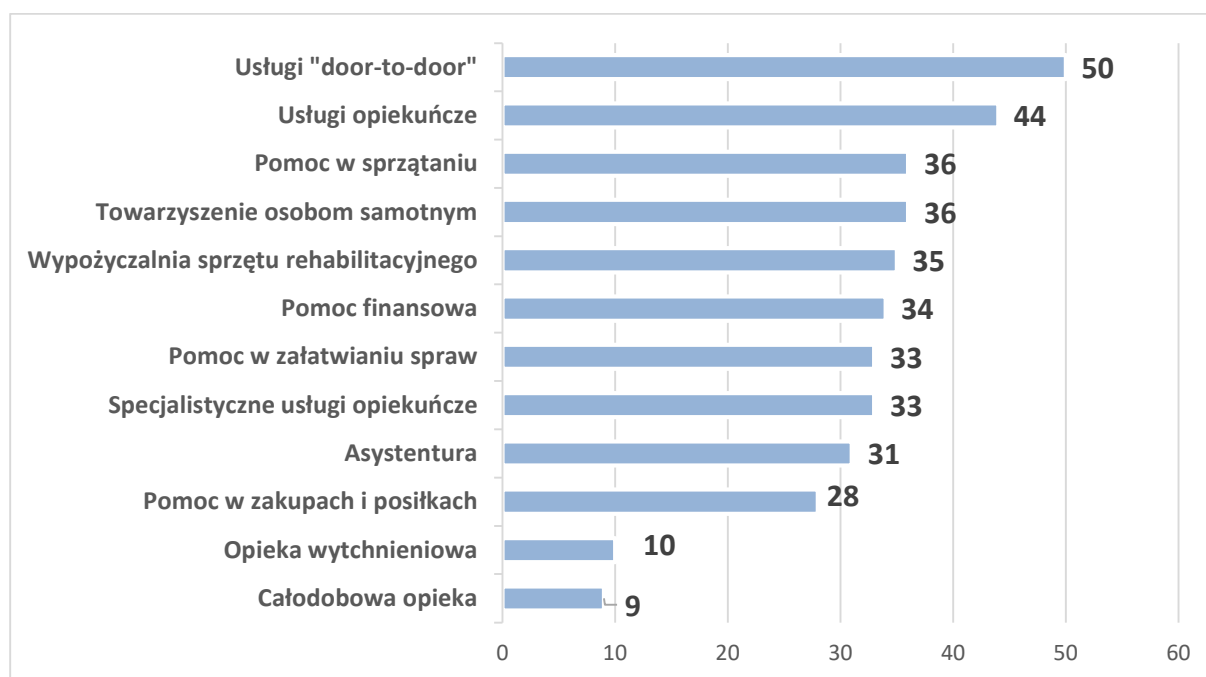
Brak konkretnej liczby oznacza, że skala problemu może być większa, niż wskazują pojedyncze przypadki – część seniorów mogła mieć na myśli grupy osób, a nie jednostkowe przypadki.

Respondenci wskazali, że przyczyny, dla których osoby wymagają pomocy, obejmują przede wszystkim:

1. Starość – pogarszający się stan zdrowia, ograniczona mobilność, trudności w wykonywaniu codziennych czynności.
2. Samotność – brak bliskich osób, które mogłyby pomóc, poczucie izolacji społecznej.
3. Niepełnosprawność – ograniczenia w samodzielnym funkcjonowaniu, potrzeba specjalistycznej opieki.
4. Brak rodziny – osoby starsze, które nie mają dzieci, wnuków ani krewnych, mogących zapewnić wsparcie.
5. Zła sytuacja finansowa – ograniczone środki na podstawowe potrzeby, brak funduszy na opiekę prywatną lub inne formy wsparcia.

Ankietowani seniorzy zostali zapytani o to, czy sami chcieliby korzystać z którejś z dostępnych form pomocy.

Wykres 11 Chęć skorzystania z poszczególnych form wsparcia

Wyniki pokazują, że znaczna część respondentów wyraża zainteresowanie różnymi usługami wsparcia, co potwierdza duże zapotrzebowanie na usługi społeczne w gminie.

Najczęściej wskazywane formy wsparcia:

- 1. Usługi „door-to-door” (transport) – 50 osób (37%)**
  - Najbardziej pożądana forma wsparcia, co wskazuje na problemy seniorów z samodzielnym przemieszczaniem się, np. do lekarza, urzędu czy sklepu.
- 2. Usługi opiekuńcze – 44 osoby (32,6%)**
  - Potwierdza dużą potrzebę pomocy w codziennym funkcjonowaniu, zwłaszcza wśród osób o ograniczonej sprawności.
- 3. Pomoc w towarzystwie osobom samotnym – 36 osób (26,7%)**
  - Wysoka liczba wskazań podkreśla problem samotności wśród seniorów oraz potrzebę budowania społecznych form wsparcia.
- 4. Pomoc w sprzątnięciu – 36 osób (26,7%)**
  - Starsze osoby mogą mieć trudności z utrzymaniem domu w czystości, co jest kolejnym sygnałem potrzeby wsparcia w codziennych obowiązkach.
- 5. Wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego – 35 osób (25,9%)**
  - Zapotrzebowanie na dostęp do urządzeń ułatwiających codzienne funkcjonowanie, np. balkoniki, wózki inwalidzkie czy łóżka rehabilitacyjne.
- 6. Pomoc finansowa – 34 osoby (25,2%)**
  - Seniorzy często borykają się z trudnościami materialnymi, co wpływa na ich jakość życia i dostęp do usług zdrowotnych oraz opiekuńczych.
- 7. Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i medycznych – 33 osoby (24,4%)**
  - Biurokracja i trudności w dostępie do usług administracyjnych stanowią istotną barierę dla starszych mieszkańców.
- 8. Specjalistyczne usługi opiekuńcze (rehabilitacja, terapia zajęciowa, dietetyka) – 33 osoby (24,4%)**
  - Seniorzy dostrzegają potrzebę dostępu do profesjonalnych usług zdrowotnych, które mogą poprawić ich kondycję i samodzielność.
- 9. Asystent osoby z niepełnosprawnością – 31 osób (23%)**
  - Stała pomoc asystenta mogłaby znacząco ułatwić życie osobom starszym i niesamodzielnym.
- 10. Pomoc w zakupach i przygotowywaniu posiłków – 28 osób (20,7%)**

- Wskazuje na potrzebę ułatwienia codziennych czynności życiowych, zwłaszcza dla osób o ograniczonej mobilności.

11. Opieka wytchnieniowa – 10 osób (7,4%)

- Niskie zainteresowanie tą formą pomocy może wynikać z małej świadomości jej funkcjonowania lub braku potrzeby wśród respondentów.

12. Umieszczenie w instytucji zapewniającej całodobową opiekę – 9 osób (6,7%)

- Seniorzy preferują wsparcie w swoim miejscu zamieszkania i nie chcą być umieszczani w placówkach opiekuńczych.

Największym wyzwaniem dla seniorów jest mobilność, co podkreśla duże zainteresowanie usługami transportowymi. Może to wynikać zarówno z problemów zdrowotnych, jak i ograniczonego dostępu do komunikacji publicznej.

Potrzeby w zakresie codziennego wsparcia (opieka, sprzątanie, zakupy, asystentura) są znaczące, co sugeruje konieczność rozszerzenia usług opiekuńczych i pomocy domowej.

Samotność stanowi istotny problem, co pokazuje wysokie zainteresowanie usługami towarzyszącymi, które mogłyby pomóc w przeciwdziałaniu izolacji społecznej.

Seniorzy dostrzegają konieczność wsparcia finansowego, ale większy nacisk kładą na usługi praktyczne, takie jak transport, opieka i pomoc domowa.

Większość ankietowanych nie jest zainteresowana opieką instytucjonalną, co potwierdza trend starzenia się w miejscu zamieszkania i konieczność rozwijania usług dostosowanych do tej formy funkcjonowania. Nie mniej dopuszczają taką możliwość i uważają, że może być taka potrzeba.

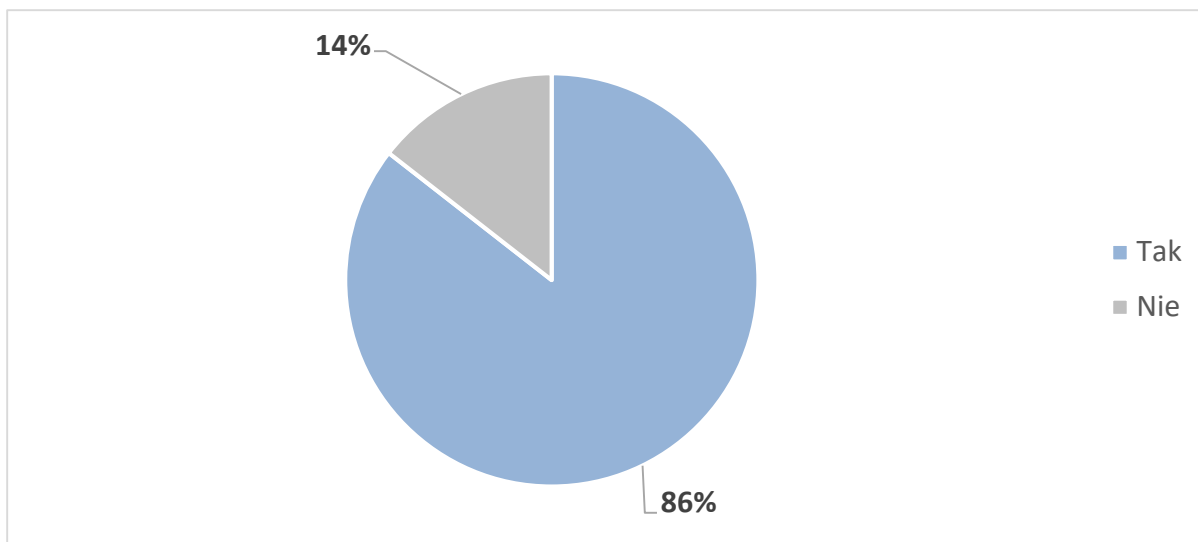
Wyniki jednoznacznie pokazują, że seniorzy nie tylko dostrzegają potrzeby innych, ale sami również mają konkretne oczekiwania względem wsparcia, szczególnie w zakresie mobilności, opieki i codziennych czynności.

Gotowość seniorów do skorzystania ze wsparcia oraz identyfikacja potrzeb w otoczeniu

Ważnym pytaniem było:

Czy zwrócił(a)by się Pani/Pan o wsparcie w przypadku trudnej sytuacji w rodzinie?

Wykres 12 Czy zwrócił(a)by się Pani/Pan o wsparcie w przypadku trudnej sytuacji w rodzinie?

Ankietowani seniorzy zostali zapytani o ich skłonność do zwrócenia się o pomoc w trudnej sytuacji oraz o ich wiedzę na temat osób w ich otoczeniu, które mogłyby skorzystać z różnych form wsparcia.

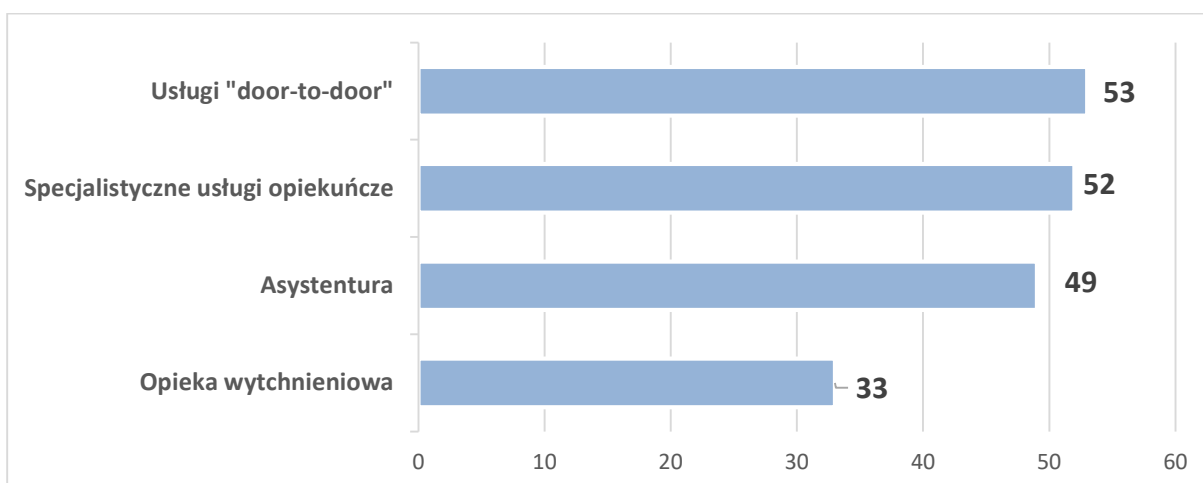
Gotowość do skorzystania z pomocy w trudnej sytuacji

- **85,5% (130 osób)** deklaruje, że zwróciłoby się o pomoc w przypadku trudnej sytuacji rodzinnej, co wskazuje na wysoką świadomość dostępnych form wsparcia i otwartość na korzystanie z nich.
- **14,5% (22 osoby)** nie zdecydowałoby się na skorzystanie z pomocy, co może wynikać z różnych przyczyn – braku wiedzy o dostępnych usługach, poczucia niezależności lub obawy przed stygmatyzacją.

Kolejna część ankiety dotyczyła poszczególnych usług społecznych kierowanych do osób starszych.

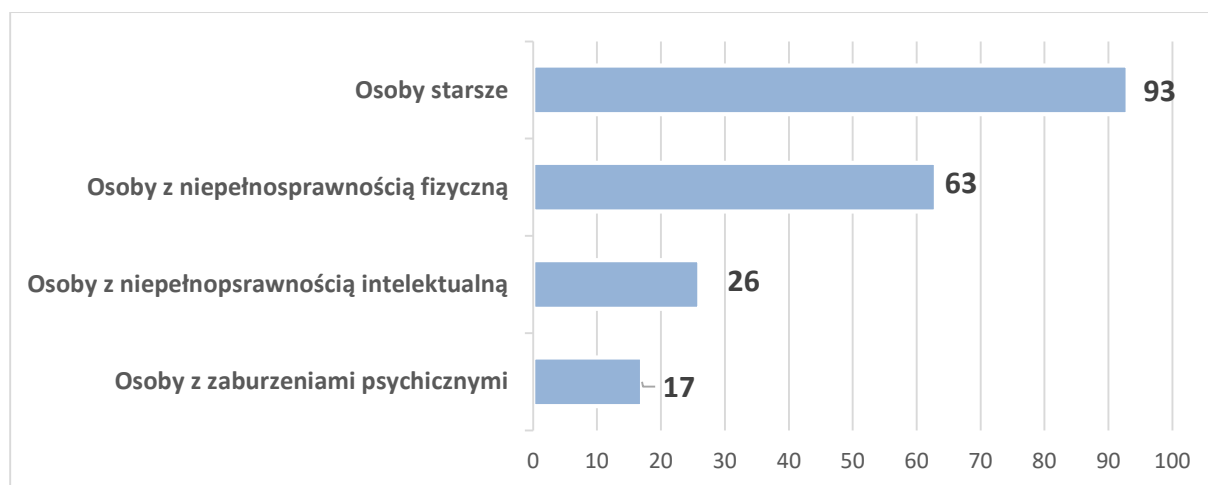
Czy zna Pani/Pan osoby, które mogłyby skorzystać z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, opieki wytnieniowej, asystentury lub usług „door-to-door”?

Wykres 13 Znajomość osób, które mogłyby skorzystać z pomocy

Kto głównie mógłby skorzystać z tych usług w Pani/Pana otoczeniu?

Wykres 14 Kto głównie mógłby skorzystać z usług?

Spośród 122 respondentów, którzy ocenili potrzeby osób w swoim otoczeniu:

- **Największa grupa (43,4% – 53 osoby)** wskazała na zapotrzebowanie na usługi „door-to-door”, co podkreśla znaczenie transportu w codziennym funkcjonowaniu osób starszych i z niepełnosprawnością.
- **42,6% (52 osoby)** uważa, że osoby w ich otoczeniu potrzebują **specjalistycznych usług opiekuńczych**, takich jak rehabilitacja, terapia zajęciowa czy wsparcie dietetyczne.
- **40,2% (49 osób)** dostrzega potrzebę **asystentury**, czyli codziennej pomocy w funkcjonowaniu osób z ograniczoną sprawnością.
- **27% (33 osoby)** wskazuje na potrzebę **opieki wytchnieniowej**, co oznacza, że wielu opiekunów domowych mogłoby skorzystać z tymczasowego wsparcia, aby odpocząć od obowiązków związanych z opieką nad osobą chorą lub niesamodzielną.

Kto zdaniem seniorów głównie mógłby skorzystać z tych usług?

Największą grupą wymagającą wsparcia są osoby starsze – 65% (93 osoby).

- To potwierdza, że seniorzy są najbardziej narażeni na trudności w codziennym funkcjonowaniu i wymagają największego wsparcia społecznego.

Osoby z niepełnosprawnością fizyczną – 44,1% (63 osoby).

- Ograniczona mobilność jest kluczowym czynnikiem wpływającym na potrzebę pomocy w zakresie transportu, rehabilitacji i codziennego wsparcia.

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną – 18,2% (26 osób).

- Choć stanowią mniejszy odsetek, ich potrzeby mogą być specyficzne i wymagać bardziej zindywidualizowanych usług.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi – 11,3% (17 osób).

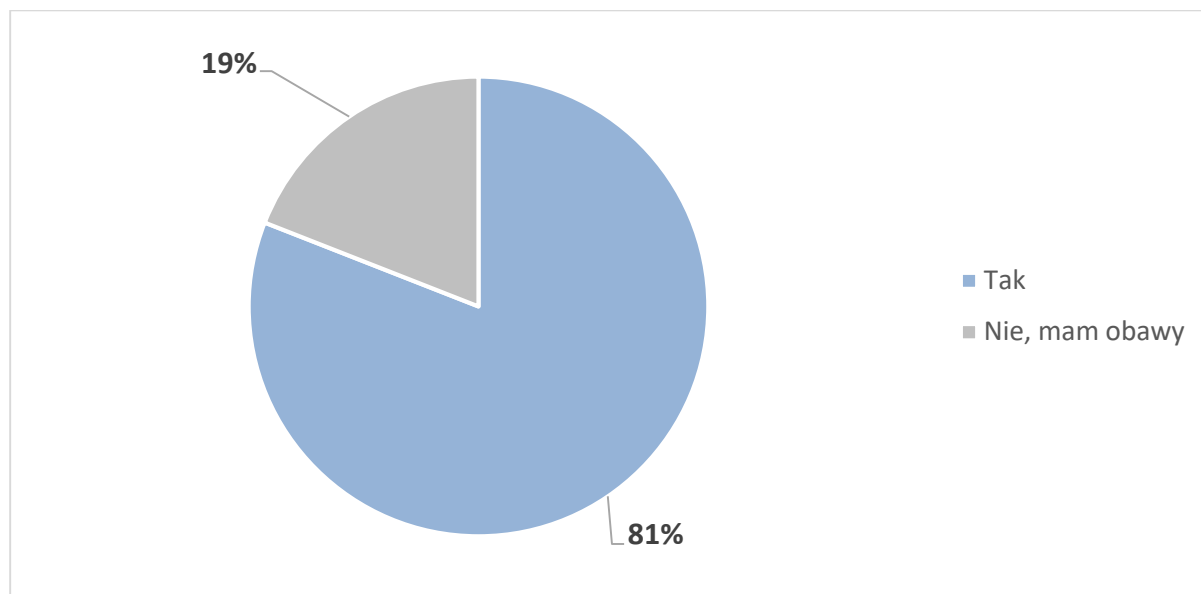
- Wskazuje to na niewielką, ale istotną grupę osób wymagających wsparcia psychologicznego i terapeutycznego.

10,5% (15 osób) nie zna nikogo, kto wymagałby wsparcia, co sugeruje, że problem może być niedostrzegany w niektórych środowiskach.

Początkowa część ankiety wskazała jak ważne jest wsparcie sąsiedzkie i środowiskowe. Pytanie o pomoc sąsiedzką dopełnia ten obraz.

Czy jest Pan/ Pani zwolennikiem usługi sąsiedzkiej polegającej na sąsiedzkim wsparciu osób starszych i potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu? Jeśli nie, proszę wskazać dlaczego.

Wykres 15 Zwolennicy usługi sąsiedzkiej

Zdecydowana większość seniorów (ponad 4 na 5 respondentów) dostrzega wartość wsparcia sąsiedzkiego, co sugeruje, że istnieje potencjał do rozwoju takich inicjatyw w gminie. Poparcie dla usługi sąsiedzkiej wykazuje 81% (119 osób) osób starszych i potrzebujących pomocy w codziennym funkcjonowaniu. 19% (28 osób) wyraziło obawy wobec tego rozwiązania.

Najczęstsze obawy dotyczące usługi sąsiedzkiej wskazywane przez badanych:

- Ryzyko niepowodzenia opieki

- Trudności w kontaktach z sąsiadami
- Brak zwyczaju szukania pomocy u sąsiadów
- Obawa przed obgadywaniem ich przez innych
- Obawa przed oszustwem i kradzieżą

Silne poparcie dla usługi sąsiedzkiej oznacza, że warto rozwijać i promować tę formę pomocy, np. poprzez programy wolontariackie, oficjalne sieci wsparcia czy kampanie społeczne zachęcające do angażowania się w pomoc sąsiedzką.

Obawy wskazują na potrzebę budowania zaufania społecznego – warto wdrażać mechanizmy weryfikacji osób świadczących pomoc oraz organizować spotkania integracyjne, które pomogą przełamać bariery w relacjach sąsiedzkich.

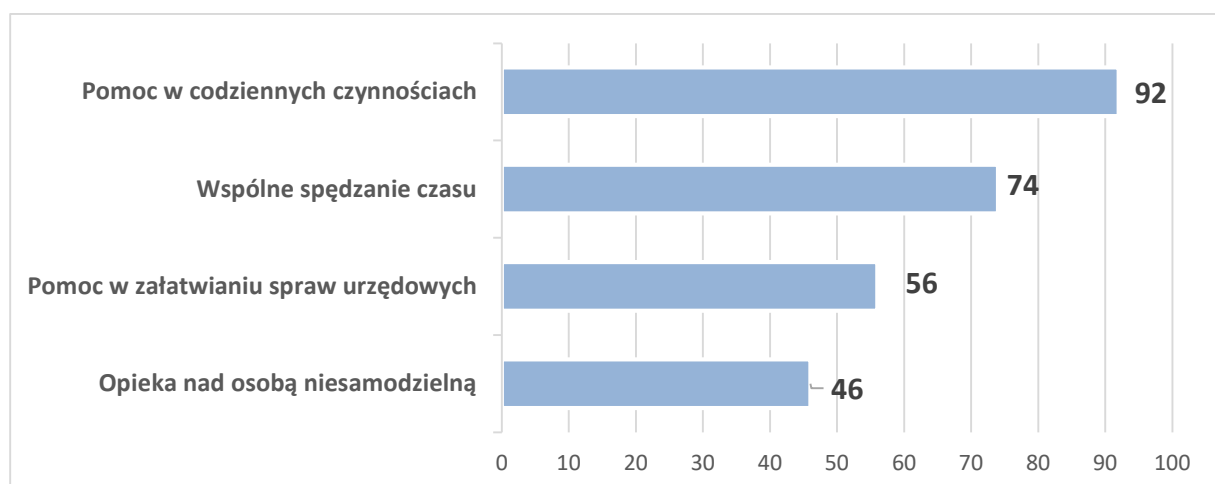
Edukacja i informowanie seniorów o korzyściach wynikających z pomocy sąsiedzkiej mogą pomóc w zmniejszeniu lęku przed oszustwami i społecznym ocenianiem.

Konieczność stworzenia systemu kontroli i nadzoru nad usługą sąsiedzką – np. możliwość zgłaszania nadużyć, szkolenia dla wolontariuszy czy wdrażanie rekomendacji dla osób oferujących pomoc.

Biorąc pod uwagę potencjalne entuzjastyczne przyjęcie pomysłu usługi sąsiedzkiej zapytano:

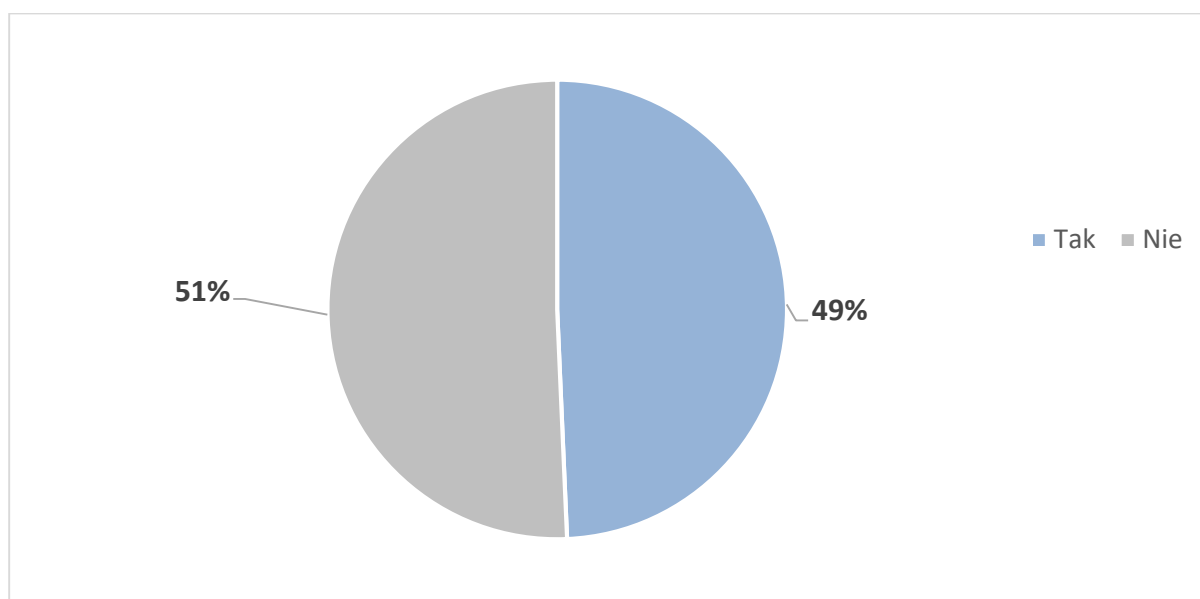
Jakiego rodzaju wsparcie sąsiedzkie uważa Pan/Pani za najbardziej potrzebne?

Wykres 16 Jakiego rodzaju wsparcie sąsiedzkie uważa Pani/Pan za najbardziej potrzebne?

Czy zna Pani/ Pan osoby, które potrzebowałyby usług sąsiedzkich?

Wykres 17 Czy zna Pani/Pan osoby, które potrzebowałyby usług sąsiedzkich?

Ważnym pytaniem było czy sami badani skorzystali by z takiej usługi.

Czy w razie potrzeby skorzystałaby Pani/ skorzystałby Pan z takiej formy usługi?

Respondenci wskazali, że najbardziej potrzebne są:

Pomoc w codziennych czynnościach (zakupy, sprząatanie, przygotowanie posiłków) – 65,7% (92 osoby).

To najczęściej wskazywana potrzeba, co potwierdza, że dla wielu seniorów problemem jest wykonywanie podstawowych obowiązków domowych.

Wspólne spędzanie czasu i przeciwdziałanie samotności – 52,9% (74 osoby)

Samotność jest dużym problemem wśród osób starszych, dlatego organizowanie towarzystwa i integracja są równie istotne, co pomoc fizyczna.

Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i medycznych – 40% (56 osób)

Seniorzy często napotykają trudności w kontaktach z urzędami i placówkami medycznymi, co czyni tę formę wsparcia istotnym elementem usług sąsiedzkich.

Opieka nad osobą niesamodzielną podczas nieobecności opiekuna – 32,9% (46 osób). Mniej osób wskazało tę potrzebę, co może oznaczać, że takie wsparcie częściej jest realizowane w ramach rodziny lub instytucji.

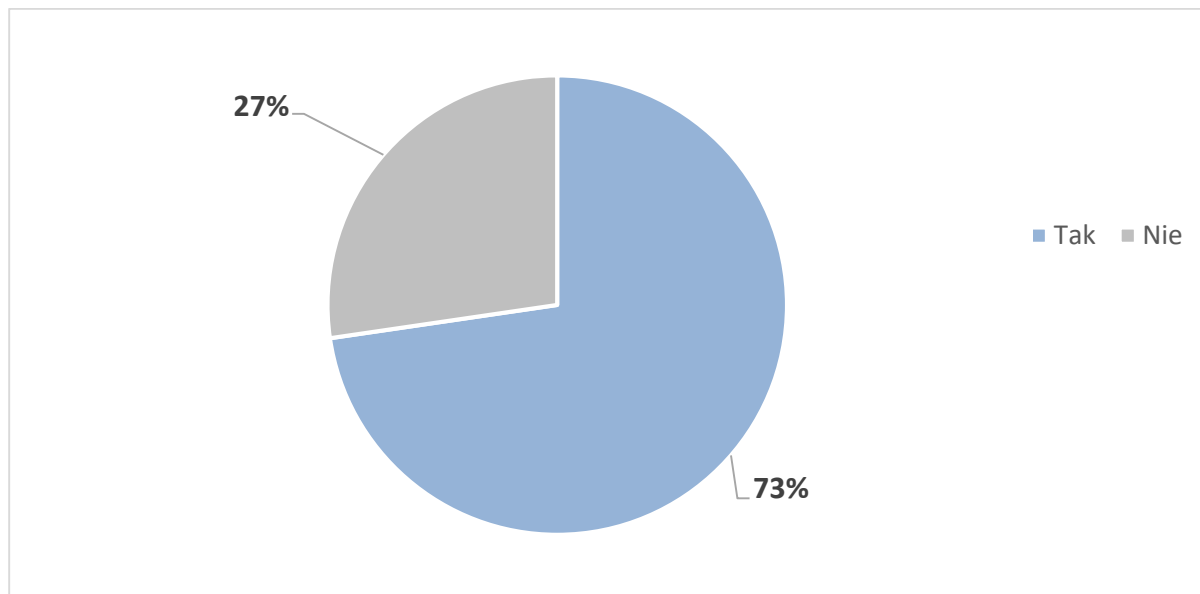
Czy w otoczeniu seniorów są osoby potrzebujące wsparcia sąsiedzkiego?

49,3% ankieterów zna osoby, które mogłyby skorzystać z usług sąsiedzkich.

50,7% nie zna takich osób, co może oznaczać, że problem nie jest powszechnie zauważany lub niektóre osoby nie informują otoczenia o swoich potrzebach.

Gotowość do skorzystania z usługi sąsiedzkiej

Wykres 18 Czy w razie potrzeby skorzystał(a)by Pani/Pan z usługi sąsiedzkiej?

72,7% seniorów deklaruje, że skorzystałoby z takiej pomocy w razie potrzeby, co pokazuje wysoką akceptację dla tej formy wsparcia.

27,3% nie byłoby zainteresowanych taką pomocą, co może wynikać z niezależności, nieufności lub braku potrzeby w danym momencie.

Największe zapotrzebowanie dotyczy pomocy w codziennych czynnościach oraz przeciwdziałania samotności – seniorzy najczęściej potrzebują wsparcia w utrzymaniu gospodarstwa domowego i nawiązaniu kontaktów społecznych.

Większość osób (72,7%) deklaruje gotowość skorzystania z usługi sąsiedzkiej, co oznacza, że rozwijanie tego rodzaju inicjatyw ma duży potencjał społeczny.

Warto stworzyć struktury organizacyjne (np. rejestr zweryfikowanych wolontariuszy, koordynatorów wsparcia), które zapewnią bezpieczeństwo seniorów i zwiększą skuteczność pomocy.

Wyniki jednoznacznie wskazują, że usługi sąsiedzkie mają duży potencjał i są akceptowane przez większość seniorów, ale wymagają odpowiedniego wdrożenia i promocji, aby były skuteczne i bezpieczne.

Jakie Państwa zdaniem usługi powinny być realizowane w gminie, a obecnie nie są dostępne dla osób starszych i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu? (pytanie otwarte)

Najczęściej wskazywane potrzeby:

1. Transport i mobilność

Brak dostępnych usług transportowych jest jednym z najczęściej podnoszonych problemów. Seniorzy i osoby wymagające wsparcia wskazują na potrzebę:

- Transportu do lekarza, urzędu, na badania profilaktyczne (w tym usługa „door-to-door”).
- Bezpłatnych usług transportowych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- Dowozu na rehabilitację oraz zajęcia terapeutyczne.

2. Opieka wytchnieniowa i codzienna pomoc

Seniorzy i ich rodziny wskazują na brak usług związanych z czasowym odciążeniem opiekunów oraz codzienną opieką:

- Opieka wytchnieniowa – możliwość czasowego przejęcia opieki nad osobą starszą przez profesjonalnego opiekuna.
- Kilku- lub kilkunastodniowa całodobowa opieka w sytuacjach kryzysowych.
- Opieka dzienna dla seniorów (DDP – Dom Dziennego Pobytu).
- Pomoc opiekunki w codziennych czynnościach (np. higiena, posiłki, sprzątanie).

3. Rehabilitacja i terapia zajęciowa

Seniorzy zwracają uwagę na brak odpowiednich usług rehabilitacyjnych:

- Większa dostępność rehabilitacji w domu.
- Sala rehabilitacyjna na terenie gminy.
- Rehabilitacja z dowozem, aby osoby z ograniczoną mobilnością mogły z niej korzystać.
- Terapia zajęciowa jako forma aktywizacji seniorów.

4. Pomoc w codziennych obowiązkach

Wielu seniorów wskazało na brak wsparcia w podstawowych czynnościach domowych i pracach fizycznych:

- Pomoc w sprzątaniu, zakupach, przygotowywaniu posiłków.
- Rąbanie drewna pomoc w paleniu w piecu, pomoc w ogródku Koszenie trawy,.
- Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych.

5. Działania przeciwdziałające samotności

Samotność i brak aktywności społecznej to ważne problemy, na które wskazali ankietowani. Potrzebne są:

- Spotkania senioralne, kluby seniora (zwłaszcza na wsiach).
- Pogadanki z lekarzami o zdrowiu.

- Zajęcia integracyjne, edukacyjne i rekreacyjne.

Dane jednoznacznie wskazują, że seniorzy i osoby wymagające wsparcia w gminie potrzebują przede wszystkim lepszego dostępu do transportu, usług opiekuńczych, rehabilitacji oraz codziennej pomocy domowej.

Aby skutecznie odpowiedzieć na te potrzeby, gmina powinna wdrożyć usługi door-to-door, zwiększyć liczbę opiekunów środowiskowych i asystentów, stworzyć dom dziennego pobytu dla seniorów oraz rozwijać działania integracyjne i przeciwdziałające samotności.

Niepokojącym sygnałem jest to, że respondenci wskazali trudności w wykonywaniu czynności, takich jak palenie w piecu czy rąbanie drewna. Może to oznaczać, że niektóre osoby starsze nie są w stanie samodzielnie zapewnić sobie ciepła w domu, co bezpośrednio wpływa na ich komfort życia i bezpieczeństwo, zwłaszcza w okresie zimowym. Ankieta sugeruje, że problem ten dotyczy głównie seniorów zamieszkujących tereny wiejskie, gdzie dostęp do centralnego ogrzewania jest ograniczony, a tradycyjne sposoby ogrzewania wymagają wysiłku fizycznego. Brak możliwości samodzielnego przygotowania opału może prowadzić do wychłodzenia mieszkań i zwiększonego ryzyka zdrowotnego, zwłaszcza wśród osób w podeszłym wieku i z problemami zdrowotnymi. Sytuacja ta wskazuje na pilną potrzebę wsparcia w tym zakresie – zarówno poprzez rozwój usług opiekuńczych obejmujących pomoc w ogrzewaniu domów, jak i poprzez tworzenie programów pomocowych, które ułatwią seniorom dostęp do gotowego opału czy wsparcia sąsiedzkiego i gminnego.

Jakie usługi są realizowane w Gminie Więcbork, ale powinno być ich więcej dla osób starszych i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu?

Najczęściej wskazywane usługi, które powinny być rozszerzone:

1. Usługi opiekuńcze i asystenckie

- Więcej opiekunów środowiskowych oraz codzienna opieka dla seniorów.
- Większa liczba asystentów osób z niepełnosprawnością.
- Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych (opieka nad osobami niesamodzielnymi).
- Opieka wytchnieniowa – zapewnienie czasowego wsparcia dla rodzin opiekujących się seniorami.

2. Pomoc sąsiedzka i przeciwdziałanie samotności

- Większy rozwój usług sąsiedzkich (pomoc w codziennych czynnościach, wsparcie w sytuacjach awaryjnych).
- Towarzystwo osobom samotnym – więcej wolontariuszy, którzy mogą odwiedzać seniorów.
- Więcej klubów seniora, szczególnie na wsiach.
- Organizowanie zajęć integracyjnych i aktywizujących dla seniorów.

3. Rehabilitacja i usługi zdrowotne

- Większa dostępność rehabilitacji, zwłaszcza dla osób niemogących samodzielnie dojechać.
- Zwiększenie liczby pielęgniarek środowiskowych.

- Organizacja rehabilitacji w ośrodkach lub w domach seniorów.

4. Pomoc w codziennych czynnościach i załatwianiu spraw urzędowych

- Więcej usług związanych z pomocą w sprzątaniu, gotowaniu i zakupach.
- Wsparcie w załatwianiu spraw urzędowych i administracyjnych.

5. Transport i mobilność seniorów

- Większa dostępność darmowego transportu dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- Rozszerzenie usług door-to-door dla seniorów.
- Lepszy transport na badania, rehabilitację i wizyty lekarskie.

Wyniki ankiety wskazują, że część ankietowanych seniorów nie jest świadomych dostępnych usług wsparcia, co może oznaczać, że nie korzystają z nich, mimo realnych potrzeb. Brak informacji na ten temat szczególnie dotyczy osób, które rzadko wychodzą z domu lub ograniczają swoją aktywność do niezbędnych wyjść, np. do lekarza.

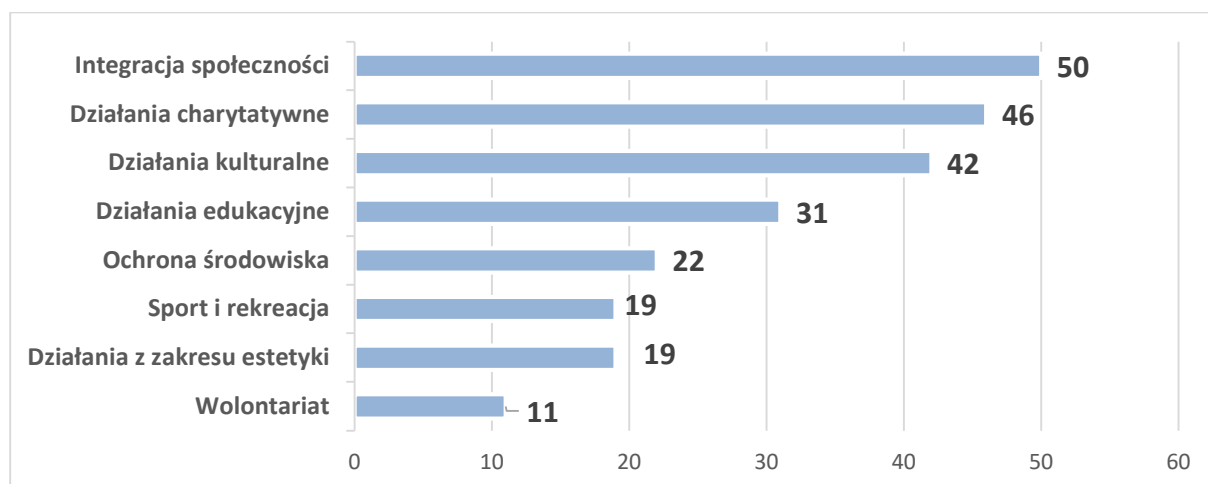
Ten deficyt świadomości sugeruje konieczność intensyfikacji działań informacyjnych i promocyjnych, aby dotrzeć do najbardziej potrzebujących seniorów. Kluczowe może być stosowanie różnych metod komunikacji, w tym ulotek dostarczanych bezpośrednio do domów, kampanii informacyjnych prowadzonych przez pracowników socjalnych, czy kontaktów telefonicznych dla osób, które nie korzystają z internetu.

Brak wiedzy o dostępnych formach wsparcia może prowadzić do niepotrzebnego obciążenia seniorów codziennymi obowiązkami, które mogłyby zostać ułatwione przez usługi opiekuńcze czy specjalistyczne. Dlatego konieczne jest nie tylko rozwijanie systemu wsparcia, ale także skuteczniejsze dotarcie z informacją do osób, które mogą z niego skorzystać.

Informacji o uczestniczeniu w działaniach realizowanych w gminie udzieliło 93 seniorów z 160 ankietowanych. Cześć z nich wprost wskazywała, że w niczym nie uczestniczy.

W jakich działaniach uczestniczy Pani/ Pan w gminie Więcbork?

Wykres 19 Udział mieszkańców w działaniach społecznych w Gminie Więcbork

Ankietowani seniorzy zostali zapytani o swoje zaangażowanie w różne działania realizowane w gminie. Wyniki wskazują, że **większość uczestniczy w aktywnościach społecznych, kulturalnych i integracyjnych**, jednak w niektórych obszarach zaangażowanie jest niższe.

Najpopularniejsze formy aktywności

Działania integrujące społeczność lokalną – 53,8% (50 osób)

To najczęściej wybierana aktywność, co potwierdza, że seniorzy chętnie uczestniczą w **piknikach, spotkaniach i imprezach okolicznościowych**, które pozwalają im nawiązywać relacje i aktywnie spędzać czas.

Działania charytatywne – 49% (46 osób)

Blisko połowa respondentów angażuje się w działania na rzecz innych, takie jak **organizowanie imprez, spotkania charytatywne czy propagowanie idei pomocy społecznej**.

Działania kulturalne – 45,2% (42 osoby)

Seniorzy aktywnie uczestniczą w **spotkaniach literackich, muzycznych, wystawach i wydarzeniach kulturalnych**.

Działania edukacyjne – 33,3% (31 osób)

Co trzeci respondent rozwija swoje umiejętności poprzez **warsztaty, szkolenia czy kursy**.

Działania na rzecz ochrony środowiska – 23,7% (22 osoby)

Mniejsza liczba osób angażuje się w inicjatywy ekologiczne, co może wynikać z braku wydarzeń skierowanych do seniorów w tej tematyce.

Działania związane ze sztuką i estetyką – 20,4% (19 osób)

Tylko jedna piąta uczestniczy w zajęciach plastycznych, rękodzielniczych czy spotkaniach artystycznych. Może to sugerować, że ta forma aktywności nie jest wystarczająco rozwinięta w gminie.

Działania sportowe i rekreacyjne – 20,4% (19 osób)

Relatywnie niski udział w aktywnościach sportowych może oznaczać, że oferta zajęć ruchowych dla seniorów jest ograniczona lub nie dostosowana do ich potrzeb.

Wolontariat – 11,8% (11 osób)

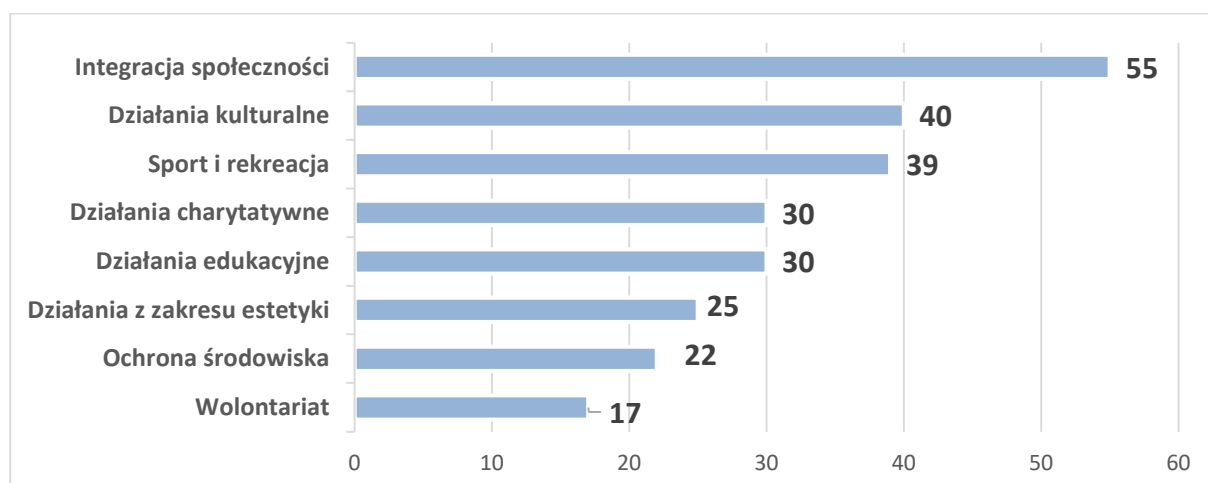
Najmniej osób angażuje się w wolontariat, co może wynikać z braku świadomości na temat możliwości zaangażowania się lub braku ofert skierowanych do seniorów.

Seniorzy najchętniej uczestniczą w działaniach integracyjnych i charytatywnych, co pokazuje, że cenią relacje społeczne i lubią angażować się w życie lokalnej społeczności. **Duże zainteresowanie działaniami kulturalnymi i edukacyjnymi** wskazuje, że seniorzy chcą rozwijać swoje pasje i zdobywać nową wiedzę.

Na chęć udziału w działaniach realizowanych przez gminę zadeklarowało się 101 seniorów:

W jakich działaniach chciałaby Pani/ chciałby Pan uczestniczyć w gminie Więcbork?

Wykres 20 Działania, w których mieszkańcy chcieliby uczestniczyć

Preferencje seniorów dotyczące działań społecznych w Gminie Więcbork

Najbardziej pożądane formy aktywności:

Działania integrujące społeczność lokalną – 54,5% (55 osób)

To najczęściej wybierana forma aktywności, co pokazuje, że seniorzy chcą uczestniczyć w spotkaniach, piknikach i imprezach okolicznościowych.

Potwierdza to, że relacje społeczne i przeciwdziałanie samotności są kluczowe dla osób starszych.

Działania kulturalne – 39,6% (40 osób)

Seniorzy chętnie uczestniczyliby w spotkaniach literackich, muzycznych, wystawach oraz spotkaniach z inspirującymi ludźmi.

Pokazuje to, że potrzebują dostępu do wydarzeń kulturalnych oraz przestrzeni do twórczego rozwoju.

Działania z zakresu sportu i rekreacji – 38,6% (39 osób)

To wyraźny sygnał, że seniorzy chcą być aktywni fizycznie i uczestniczyć w imprezach sportowych, zajęciach ruchowych czy wycieczkach.

Może to oznaczać potrzebę większej liczby zajęć sportowych dostosowanych do seniorów.

Działania charytatywne – 29,7% (30 osób)

Prawie co trzeci senior chciałby angażować się w pomoc innym, organizując imprezy, spotkania charytatywne oraz wspierając potrzebujących.

Działania edukacyjne – 29,7% (30 osób)

Seniorzy wyrażają zainteresowanie warsztatami, szkoleniami i nauką nowych umiejętności, co pokazuje chęć dalszego rozwoju intelektualnego i aktywności społecznej.

Działania na rzecz ochrony środowiska – 21,8% (22 osoby)

Mniejsza liczba osób chciałaby uczestniczyć w akcjach ekologicznych, co może oznaczać, że ten obszar nie jest dla nich priorytetem.

Może to również wynikać z braku inicjatyw skierowanych do seniorów w tej dziedzinie.

Działania z zakresu estetyki i rękodzieła – 24,8% (25 osób)

Choć część seniorów chciałaby uczestniczyć w warsztatach plastycznych i zajęciach twórczych, zainteresowanie tą formą aktywności jest umiarkowane.

Wolontariat – 16,8% (17 osób)

Stosunkowo niewielka liczba osób jest zainteresowana aktywnym wolontariatem, co może wynikać z braku dostosowanych ofert lub obaw o własne możliwości zaangażowania.

Kończącym pytaniem było:

Jako Mieszkanka/ Mieszkaniec gminy obserwuje Pani/ Pan codzienne życie i potrzeby innych ludzi w tym osób młodych i w wieku średnim.

Jakie potrzeby i usługi dla mieszkańców powinny być Pani/ Pana zdaniem realizowane, a obecnie ich nie ma lub jest za mała dostępność usług?

Ankieta pokazuje, że mieszkańcy **widzą braki w usługach publicznych**, dotyczące zarówno seniorów, jak i osób młodych oraz w wieku średnim. Wskazano na konieczność **poprawy transportu, organizacji czasu wolnego, usług opiekuńczych oraz likwidacji barier architektonicznych**.

Zdaniem ankietowanych:

Gmina powinna **zainwestować w rozwój transportu publicznego, w tym bezpłatnych przewozów dla seniorów, dzieci i osób z niepełnosprawnością**. Dodatkowo, warto **rozbudować infrastrukturę rowerową** i zapewnić mieszkańcom lepsze warunki do aktywnego poruszania się.

Gmina powinna **rozszerzyć ofertę kulturalną, sportową i rekreacyjną** – organizować więcej **zajęć sportowych, spotkań kulturalnych oraz darmowych zajęć dla młodzieży i dzieci**. Potrzebne są **nowe miejsca rekreacji**, takie jak **basen, siłownia, boiska oraz klub dla młodzieży**.

Gmina powinna **rozszerzyć usługi opiekuńcze i wprowadzić więcej działań integrujących seniorów**, np. **spotkania, wyjazdy, rozmowy na ważne tematy**. **Opieka wytchnieniowa i codzienna pomoc asystentów** również są kluczowe, zwłaszcza dla osób samotnych.

Należy **rozszerzyć infrastrukturę dla rodzin z dziećmi (przedszkola, żłobki)** oraz **usługi wsparcia dla osób niesamodzielnych, które mają trudności z samodzielnym wychodzeniem z domu**. Młodzież i dzieci potrzebują więcej możliwości aktywnego spędzania czasu oraz **dostępu do edukacji pozalekcyjnej (np. korepetycji, warsztatów, wydarzeń artystycznych)**. Stworzenie **klubu młodzieżowego** byłoby dobrym rozwiązaniem.

Kluczowe wnioski z badania

Ankieta jasno wskazała, że mieszkańcy Gminy Więcbork, szczególnie seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, potrzebują rozwoju usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych. Istniejące usługi są niewystarczające, a ich ograniczona dostępność powoduje, że wiele osób pozostaje bez odpowiedniego wsparcia.

Istnieje grupa osób, które wymagają pomocy, ale z niej nie korzystają – nieznane są jednak powody tego stanu rzeczy (np. brak informacji o dostępnych usługach, brak wystarczających środków na prywatną opiekę, ograniczona oferta wsparcia publicznego).

Kluczowe problemy to starość, samotność, niepełnosprawność i brak wsparcia rodzinnego, co wskazuje na konieczność rozwijania programów integracyjnych oraz usług opiekuńczych.

Sytuacja finansowa jest jednym z czynników ograniczających dostęp do pomocy, co może sugerować potrzebę wprowadzenia dodatkowych świadczeń finansowych, bezpłatnych usług opiekuńczych lub ulg dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Wyniki ankiety wyraźnie wskazują, że system wsparcia społecznego powinien zostać wzmocniony szczególnie dla osób o ograniczonych możliwościach opuszczenia domu, wymagających wsparcia opiekuńczego i w zakresie rehabilitacji.

Wśród usług społecznych szczególnie ważne są:

1. Sąsiedzkie usługi opiekuńcze – kluczowe dla seniorów i osób niesamodzielnych

Wysoki odsetek seniorów mieszka samotnie (ponad 40%) i nie zawsze mogą liczyć na wsparcie bliskich. Opiekunki środowiskowe nie są w stanie objąć pomocą wszystkich potrzebujących ze względu na ograniczoną liczbę etatów i zasoby gminy. Osoby starsze często nie potrzebują stałej opieki, ale drobnego codziennego wsparcia – np. pomocy w zakupach, przygotowaniu posiłków, załatwieniu spraw urzędowych czy towarzystwa.

Korzyści:

- Zmniejszenie izolacji społecznej seniorów i osób niesamodzielnych.
- Odciążenie formalnych opiekunów środowiskowych.
- Poprawa jakości życia starszych mieszkańców gminy.

2. Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w domu

Brak rehabilitacji domowej sprawia, że osoby o ograniczonej mobilności nie mają dostępu do odpowiedniego leczenia. Seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami często mają trudności z dotarciem do ośrodków rehabilitacyjnych i placówek zdrowia. Brakuje specjalistów, którzy mogliby świadczyć usługi w miejscu zamieszkania, dostosowane do indywidualnych potrzeb.

Korzyści:

- Zapewnienie dostępu do rehabilitacji i terapii osobom, które nie mogą samodzielnie dotrzeć do placówek.
- Wsparcie dla rodzin i opiekunów, którzy na co dzień zajmują się osobami niesamodzielnymi.
- Poprawa stanu zdrowia i większa samodzielność osób starszych i chorych.

3. Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego – dostępność bez barier finansowych

Brak sprzętu rehabilitacyjnego w domach seniorów i osób z niepełnosprawnościami utrudnia ich codzienne funkcjonowanie. Zakup lub wynajem komercyjny sprzętu (łóżek rehabilitacyjnych, wózków, chodzików, materacy przeciwoślizgowych) jest kosztowny i często poza zasięgiem finansowym potrzebujących. Nie zawsze możliwe jest bezkosztowe pozyskanie go w ramach np. NFZ. Wiele osób po operacjach i urazach potrzebuje sprzętu na krótki czas i jego wypożyczenie wsparłoby znacząco osoby potrzebujące.

Korzyści:

- Szybki i łatwy dostęp do sprzętu bez dużych wydatków.
- Poprawa jakości życia osób po operacjach, w trakcie rehabilitacji i seniorów.
- Odciążenie rodzin, które nie muszą martwić się o zakup drogiego sprzętu.

4. Aktywizacja seniorów poprzez działania na rzecz integracji społecznej i rozwoju.

Wiele osób starszych zmaga się z samotnością, brakiem aktywności społecznej i ograniczonymi możliwościami samorozwoju. Uczestnictwo w różnego rodzaju inicjatywach społecznych, kulturalnych i edukacyjnych pozwala seniorom nawiązywać nowe kontakty, rozwijać swoje zainteresowania i czuć się częścią lokalnej społeczności. Spotkania integracyjne, warsztaty, zajęcia edukacyjne oraz wspólne wydarzenia pozwalają seniorom na aktywne spędzanie czasu i zwiększenie ich zaangażowania w życie społeczne.

Korzyści:

- Przeciwdziałanie samotności i zmniejszenie ryzyka izolacji.
- Zachowanie sprawności i zdrowia poprzez aktywność fizyczną i umysłową.
- Wzmocnienie więzi społecznych – budowanie relacji międzypokoleniowych oraz nawiązywanie nowych znajomości.
- Możliwość samorealizacji i rozwijania pasji osób starszych.
- Zwiększenie samodzielności i niezależności poprzez zdobywanie nowych umiejętności i aktywność społeczną.

Utworzenie i funkcjonowanie Centrum Usług Społecznych

W odpowiedzi na rosnące potrzeby społeczne oraz złożoność wyzwań, przed którymi stają różne grupy mieszkańców, zasadnym jest utworzenie Centrum Usług Społecznych (CUS). Tego rodzaju instytucja

stanowiłaby kluczowy element systemu wsparcia lokalnych społeczności, zapewniając efektywną koordynację usług oraz przestrzeń do ich dalszego rozwoju.

CUS umożliwi zintegrowane świadczenie różnorodnych form wsparcia skierowanych do osób starszych, rodzin z dziećmi, osób z niepełnosprawnościami oraz innych grup wymagających pomocy. Integracja tych usług pozwoli na bardziej kompleksowe podejście do potrzeb mieszkańców i wyeliminowanie problemów wynikających z ich fragmentaryzacji.

Dzięki CUS możliwe byłoby także stworzenie platformy do współpracy pomiędzy różnymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi oraz wolontariuszami. To z kolei sprzyjałoby wymianie doświadczeń i pomysłów, co jest kluczowe dla innowacyjnego rozwoju usług społecznych. CUS stałoby się miejscem, gdzie różne podmioty mogłyby wspólnie pracować nad tworzeniem i wdrażaniem programów odpowiadających na aktualne potrzeby społeczności.

Warto także podkreślić, że Centrum Usług Społecznych może pełnić rolę edukacyjną, oferując szkolenia i warsztaty dla pracowników socjalnych oraz wolontariuszy. Podnoszenie kompetencji personelu przyczyni się do zwiększenia jakości świadczonych usług, a także do lepszego przygotowania do pracy z różnorodnymi grupami społecznymi.

Wdrożenie Centrum Usług Społecznych stanowi strategiczny krok w kierunku budowy nowoczesnego systemu wsparcia społecznego, odpowiadającego na dynamicznie zmieniające się potrzeby mieszkańców oraz współczesne wyzwania społeczne.

XV. REKOMENDACJE W ZAKRESIE POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW DIAGNOSTYCZNYCH

WSPARCIE OSÓB STARSZYCH

1. Działania wspierające osoby w wieku senioralnym:

- Działania aktywizujące seniorów - utrzymanie sprawności fizycznej, psychicznej i intelektualnej, przezwyciężenie samotności.
- Transport dla osób starszych na terenie gminy i poza gminą.
- Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego

2. Usługi z zakresu mieszkalnictwa i opieki:

- Mieszkania wspomagane w formie mieszkań wspieranych.
- Poprawa dostępu do usług opieki długoterminowej w miejscu zamieszkania.
- Usługi społeczne promujące zdrowie i ochronę zdrowia.
- Utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.

3. Specjalistyczne usługi opiekuńcze:

- Sąsiedzkie usługi opiekuńcze.
- Specjalistyczne usługi w miejscu zamieszkania:
  - Terapia zajęciowa,

- Rehabilitacja,
    - Dietetyka.
  - Organizowanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.
  - 4. **Wsparcie społeczne:**
    - Prowadzenie ośrodka wsparcia dziennego w postaci klubu samopomocy pod nazwą Klub „Senior+”.
    - Programy wsparcia opiekunów osób starszych.
  - 5. **Teleopieka:**
    - Rozwój usług „teleopieki” w ramach projektu „Kujawsko-Pomorska Teleopieka – etap I” (2024–2026).
-

WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

1. **Działania z zakresu mieszkalnictwa i usług opiekuńczych:**
    - Mieszkania wspomagane – realizacja mieszkań wspieranych.
    - Mieszkania z usługami – tworzenie mieszkań z usługami, pełniących także funkcję mieszkań treningowych, umożliwiających realizację treningów usamodzielniających, szczególnie dla młodzieży z niepełnosprawnościami wchodzącej w dorosłe życie.
    - Opieka długoterminowa – poprawa dostępu do usług opieki długoterminowej świadczonej w miejscu zamieszkania, w tym opieki wytchnieniowej.
  2. **Usługi opiekuńcze:**
    - Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania:
      - Terapia zajęciowa,
      - Rehabilitacja,
      - Dietetyka.
    - Sąsiedzkie usługi opiekuńcze – organizacja sąsiedzkich usług opiekuńczych.
    - Usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami – organizacja i świadczenie usług asystenckich w postaci „AOON”.
  3. **Wsparcie dla rodzin osób z niepełnosprawnościami:**
    - Usługi wspierające rodziny:
      - Organizowanie usług transportowych,
      - Zapewnienie różnych form terapeutycznych, w tym specjalistycznej rehabilitacji.
    - Edukacja opiekunów faktycznych – prowadzenie szkoleń i edukacji opiekunów faktycznych w zakresie opieki nad bliskimi.
  4. **Usługi społeczne z zakresu promocji i ochrony zdrowia:**
    - Promocja zdrowia – rozwój usług społecznych wspierających zdrowie i jego ochronę.
    - Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego – organizacja i prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.
-

WSPARCIE RODZIN Z DZIEĆMI

1. **Karta Dużej Rodziny:**
    - Realizacja zadań z zakresu Karty Dużej Rodziny (usługa dotychczas realizowana przez Gminę).
  2. **Asystent Rodziny:**
    - Organizowanie i świadczenie usług Asystenta Rodziny.
  3. **Poradnictwo specjalistyczne:**
    - Organizowanie i świadczenie poradnictwa specjalistycznego (pedagogicznego, psychologicznego).
  4. **Świetlica Środowiskowa UŚMIECH:**
    - Prowadzenie placówki wsparcia dziennego w postaci Świetlicy Środowiskowej UŚMIECH w Więcborku.
  5. **Dożywianie dzieci i młodzieży:**
    - Dożywianie (zapewnienie posiłku).
  6. **Punkt Interwencji Kryzysowej:**
    - Organizacja i prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej (poradnictwo psychologiczne, poradnictwo terapeutyczne).
  7. **Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna:**
    - Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach, żłobkach i klubach malucha.
    - Rozwój form wsparcia w zakresie opieki dziennej nad dziećmi w szkołach po zakończeniu zajęć lekcyjnych.
  8. **Wsparcie edukacyjne dla rodzin:**
    - Działania wspierające rodziny w formie wsparcia edukacyjnego dzieci.
  9. **Świetlice środowiskowe:**
    - Zwiększenie liczby miejsc w świetlicach środowiskowych.
  10. **Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci:**
    - Działania na rzecz wczesnego wspomagania rozwoju dziecka dla dzieci do 6. roku życia.
  11. **Wsparcie dla pieczy zastępczej:**
    - Promocja rodzicielstwa zastępczego, wsparcie wychowanków opuszczających system oraz rozwój mieszkań dla młodzieży usamodzielniającej się.
  12. **Przeciwdziałanie przemocy domowej:**
    - Dofinansowanie programów przeciwdziałania przemocy domowej, współpraca instytucji pomocowych i realizacja programów osłonowych.
-

WSPARCIE OSÓB W KRYZYSIE PSYCHICZNYM

1. **Mieszkania wspomagane**
  - Mieszkania w formie mieszkań wspomaganych (typu wspieranego).
2. **Opieka długoterminowa**
  - Poprawa dostępu do usług opieki długoterminowej świadczonych w miejscu zamieszkania.
3. **Usługi społeczne z zakresu promocji i ochrony zdrowia**
  - Organizowanie i realizacja usług wspierających zdrowie i jego ochronę.
4. **Sąsiedzkie usługi opiekuńcze**
  - Organizacja sąsiedzkich usług opiekuńczych.

5. Specjalistyczne usługi opiekuńcze

- Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

6. Interwencja kryzysowa

- Działania z zakresu interwencji kryzysowej w obszarze zdrowia psychicznego.
-

WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH I W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI

1. Klub Integracji Społecznej:

- Utworzenie Klubu Integracji Społecznej w Więcborku, w ramach projektu współfinansowanego z Funduszy Europejskich.

2. Wsparcie zawodowe:

- Realizacja programów aktywizacyjnych, doradztwa zawodowego oraz szkoleń.

3. Programy mieszkaniowe:

- Budowa mieszkań socjalnych, wspomaganych oraz chronionych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
-

WSPARCIE SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

1. Pomoc żywnościowa:

- Kontynuacja programu „Pomoc Żywnościowa 2023–2027” we współpracy z Caritas Diecezji Bydgoskiej.

2. Inwestycje w kulturę i edukację:

- Organizowanie wydarzeń kulturalnych i rozbudowa infrastruktury, aby sprzyjać integracji społecznej oraz promować lokalne tradycje.
-

KULTURA I TOŻSAMOŚĆ LOKALNA

1. Wzmacnianie dziedzictwa kulturowego:

- Dokumentowanie tradycji regionalnych (np. kulinaria, obrzędy) oraz ich promocja.

2. Organizacja wydarzeń kulturalnych:

- Festiwale, koncerty, przeglądy artystyczne i dni tematyczne wzmacniają lokalną tożsamość.

3. Edukacja kulturalna:

- Współpraca ze szkołami i przedszkolami w organizacji zajęć z lokalnymi twórcami.

4. Promocja online:

- Tworzenie kalendarza wydarzeń kulturalnych oraz ich szeroka promocja w mediach społecznościowych.
-

KULTURA FIZYCZNA I TURYSTYKA

1. **Infrastruktura sportowa i rekreacyjna:**
    - Budowa boisk, siłowni plenerowych, ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych.
  2. **Promocja aktywności fizycznej:**
    - Organizacja wydarzeń sportowych (biegi, rajdy rowerowe, pikniki rekreacyjne).
  3. **Turystyka regionalna:**
    - Rozwój tras tematycznych i promocja zasobów przyrodniczych oraz historycznych regionu.
  4. **Wsparcie agroturystyki:**
    - Promowanie lokalnych inicjatyw turystycznych i warsztatów rękodzielniczych.
-

POBUDZANIE AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ

1. **Programy aktywności obywatelskiej:**
    - Wsparcie dla wolontariatu, programów międzypokoleniowych i inicjatyw lokalnych.
  2. **Wolontariat międzypokoleniowy:**
    - Integracja seniorów i młodszych pokoleń poprzez wspólne projekty i codzienne wsparcie.
  3. **Cyfryzacja usług społecznych:**
    - Rozwój telemedycyny, cyfrowych usług administracyjnych i edukacji technologicznej dla seniorów.
-

MIESZKALNICTWO

1. **Mieszkania socjalne i wspierane:**
    - Budowa mieszkań dostosowanych do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością.
  2. **Programy mieszkaniowe:**
    - Tworzenie mieszkań chronionych, treningowych oraz dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, osób zagrożonych bezdomnością, osób starszych i osób z niepełnosprawnością.
-

REKOMENDACJE OGÓLNE

1. **Zapobieganie depopulacji:**
  - Inwestycje w poprawę warunków życia oraz promocję gminy jako atrakcyjnego miejsca do życia i pracy.
2. **Zintegrowane wsparcie międzypokoleniowe:**
  - Tworzenie przestrzeni, gdzie różne grupy wiekowe mogą współpracować i dzielić się doświadczeniami.

3. Wzmacnianie więzi lokalnych:

- o Organizacja wydarzeń, które integrują mieszkańców i budują poczucie przynależności do lokalnej społeczności.

Wykaz podmiotów realizujących usługi na terenie Gminy Więcbork			
Pomoc społeczna			
Centrum Usług Społecznych w Więcborku	ul. Mickiewicza 22a 89 – 410 Więcbork tel. 52-389 53 50	cuswiecbork.pl	sekretariat@cuswiecbork.pl
Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	ul. Mickiewicza 22a 89 – 410 Więcbork tel. 52-389 53 50	mgopswiecbork.pl	sekretariat@mgopswiecbork.pl
Posterunek Policji w Więcborku	ul. Wojska Polskiego 2	sepolno.policja.gov.pl	dzielnicowy.wiecbork1@bg.policja.gov.pl
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku	ul. Starodworcowa 8 89-410 Więcbork tel. 52 3897575	bip.pcprwiecbork.pl	poczta@pcprwiecbork.pl
Prokuratura Rejonowa w Tucholi	ul. Świecka 23 89-500 Tuchola		biuro.podawcze.prtuc@prokuratura.gov.pl
Punkt Interwencji Kryzysowej	ul. Mickiewicza 22 A 89-410 Więcbork tel. 52 389 53 66	cuswiecbork.pl	sekretariat@mgopswiecbork.pl
Stowarzyszenie JESIEŃ	Nowy Jasiniec 45 86-010 Koronowo tel. 52 382 97 29	stowarzyszeniejesien.pl	biuro@stowarzyszeniejesien.pl
Środowiskowy Dom Samopomocy w Więcborku	ul. Pocztowa 14 89 – 410 Więcbork tel. 52 389-89-36	sds.mgopswiecbork.pl	sds@sdswiecbork.pl
Świetlica Środowiskowa "Uśmiech" w Więcborku Kierownik Anna Cybulska	ul. Pocztowa 16 89 – 410 Więcbork tel. 52 3896 715	swietlica.mgopswiecbork.pl	usmiech@mgopswiecbork.pl
Urząd Miejski w Więcborku	ul. Mickiewicza 22 89-410 Więcbork	wiecbork.pl	umwiecbork@wiecbork.pl
Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Sądzie Rejonowym w Tucholi	ul. Świecka 59 89-500 Tuchola	tuchola.sr.gov.pl	kuratorzy@tuchola.sr.gov.pl
System pieczy zastępczej			

Centrum Administracyjne Domów Dla Dzieci w Więcborku sekretariat@capow- wiecbork.pl	Aleja 600-lecia 9 89-410 Więcbork tel. 660-669-541	bip.capow- wiecbork.pl	sekretariat@capow- wiecbork.pl
Dom Dla Dzieci Nr 1 w Więcborku	ul. Janusza Korczaka 1, 89-410 Więcbork	bip.capow- wiecbork.pl	etybura@capow- wiecbork.pl
Dom Dla Dzieci Nr 2 w Więcborku	ul. Janusza Korczaka 3 89-410 Więcbork	bip.capow- wiecbork.pl	dyrektor@capow- wiecbork.pl klacka@capow-wiecbork.pl
Dom Dla Dzieci Nr 3 w Małej Cerkwicy	Mała Cerkwica 18/1 89-430 Kamień Krajeński	bip.capow- wiecbork.pl	dyrektor@capow- wiecbork.pl lburkiewicz@capow- wiecbork.pl
Dom Dla Dzieci Nr 4 w Małej Cerkwicy	Mała Cerkwica 18/2 89-430 Kamień Krajeński	bip.capow- wiecbork.pl	khoppe@capow- wiecbork.pl
Promocji i ochrony zdrowia			
Centrum Medyczne FAMILIA	ul. Mickiewicza17 89-410 Więcbork tel. 729 477 573	cmfamilia.pl	rejestracja@cmfamilia.pl
DOM POMOCY SPOŁECZNEJ IM. ŚW. ANNY	ul. Podgórna 2 89-430 Kamień Krajeński tel. 52 388 60 15	dpskamienkrajenski .pl	poczta@dpskamienkrajenski.pl
DOM POMOCY SPOŁECZNEJ W SUCHORĄCZKU	Suchorączek 51 89-410 Więcbork tel. 52 3897694	dpssuchoraczek.pl	dps-suchoraczek@idea- net.pl
DOM SENIORA im. św. Franciszka z Asyżu prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszek od Pokuty i Miłości Chrześcijańskiej	ul. Stary Rynek 8 89 – 410 Więcbork tel. 668 411 499	domseniora.siostry zorlika.pl	domseniora@siostryzorlika. pl
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Więcborku	ul. Mickiewicza 22a 89 – 410 Więcbork tel. 52-389 53 50		hanna.polgesek@mgopswi ecbork.pl
Klub Senior+ Centrum Aktywności Seniora	ul. Mickiewicza 22 B 89-410 Więcbork		sekretariat@mgopswiecbor k.pl
Krajeńskie Stowarzyszenie Chorych na Stwardnienie Rozsiane „SILNI DUCHEM”	ul. Pocztowa 11 89-410 Więcbork		silni.duchem@wp.pl

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PROVITA Sp. z o.o. ul.,	Powstańców Wielkopolskich 2a 89-410 Więcbork tel. 52 389 85 61	provita-nzoz.pl	provita@onet.pl
NOVUM-MED Sp. z o.o. prowadząca Szpital Powiatowy im dr Adama Gacy i dr Józefa Łaskiego NZOZ w Więcborku	ul. Mickiewicza26 89-410 Więcbork tel. 52 3896231	szpital-wiecbork.pl	sekretariat@szpital-wiecbork.pl
Poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Sępólnie Krajeńskim	ul. Wojska Polskiego 20 89-400 Sępólno Krajeńskie	poradnia-sepolno.pl	dyrektor@poradnia-sepolno.pl
Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku	ul. Powstańców Wielkopolskich 2a 89-410 Więcbork tel. 52 389 67 90	poczta@pzoonwiecbork.pl	pcprwiecbork.pl
Stowarzyszenie „Szpital Wspólnym Dobrem”	ul. Mickiewicza26 89-410 Więcbork tel. 698 403 351 664 995 155		szpitalwiecbork@post.pl
Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Razem Od Nowa”	ul. Mickiewicza 22a 89-410 Więcbork tel. 784 604 457		klubabstynentaodnowa@wp.pl
Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Ze Spektrum Autyzmu "Niebiesko Mi" w Więcborku	ul. Wyzwolenia 2 89-410 Więcbork		niebieskomi2015@wp.pl
Stowarzyszenie Przyjaciół Wspierania Osób Niepełnosprawnych	Suchorączek 51 89-410 Więcbork tel. 52 389 70 51	dps-suchoraczek.lo.pl	ibialczyk@wp.pl
Wsparcie osób z niepełnosprawnością	ul. Wojska Polskiego 89-410 Więcbork		
Zespół Interdyscyplinarny w Więcborku	ul. Mickiewicza 22a 89 – 410 Więcbork tel. 52-389 53 50		hanna.polgesek@mgopswiecbork.pl
Edukacja publiczna			
Biuro Obsługi Oświaty Samorządowej w Więcborku	ul. Pocztowa 14 89 – 410 Więcbork	booswiecbork.pl	sekretariat@booswiecbork.pl
Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	Ul. Pocztowa 14 89-410 Więcbork		sekretariat@ckziu-wiecbork.pl
Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku	ul. Pocztowa 146 89-410 Więcbork	ckziu-wiecbork.pl	sekretariat@ckuiz-wiecbork.pl

Liceum Ogólnokształcące im. Janusza Korczaka w Więcborku	ul. Pocztowa 14 89-410 Więcbork		sekretariat@lowiecbork.pl
Liceum Ogólnokształcące im. Janusza Korczaka w Więcborku	ul. Pocztowa 14a 89-410 Więcbork	lowiecbork.edu.pl	sekretariat@lowiecbork.pl
Przedszkole Gminne „Niezapominajka”	ul. Gdańska 13 89 – 410 Więcbork tel. 52 389-70-80	przedszkole- wiecbork.pl	dyrektor@przedszkole- wiecbork.pl
Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Sępólnie Kr. Oddziały Zamiejscowe w Więcborku	ul. Hallera 29 89-400 Sępólno Krajeńskie	https://sosw-sepolnokrajenskie.pl/kontakt/	sekretariat@sosw-sepolnokrajenskie.pl
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Sępólnie Krajeńskim, oddziały zamiejscowe w Więcborku	Al. 600-lecia 9, 89-410 Więcbork		sekretariat@sosw-sepolnokrajenskie.pl
Szkoła Podstawowa im. Elżbiety i Jana Orzelskich w Runowie Krajeńskim	89 – 421 Runowo tel. 52 389 90 10		sekretariat@sprunowo.edu.pl
Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Pęperzynie	Pęperzyn 33 89 – 410 Więcbork tel. 052 389-92-77		sekretariat@sppeperzyn.pl
Szkoła Podstawowa im. Ziemi Krajeńskiej w Sypniewie	ul. Szkolna 1 89 – 422 Sypniewo tel. 52 389-20-23		szkola@sp-sypniewo.pl
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Polskich Noblistów w Więcborku	Al. 600-lecia 4 89 – 410 Więcbork tel. 52 389-70-27	sp1wiecbork.pl	szkola@sp1wiecbork.pl
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Kornela Makuszyńskiego w Więcborku	ul. Wyzwolenia 19 89 – 410 Więcbork tel. 52 389-71-63	spwiecbork.pl	szkola@spwiecbork.pl
Szkoła Podstawowa w Zakrzewku	Zakrzewek 25 89 – 410 Więcbork tel. 52 389 74 61		szkola@spzakrzewek.edu
Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Ks. Jana Twardowskiego w Jastrzębcu	Jastrzębiec 17 89-410 Więcbork tel. 52 389 93 29		sekretariat@szkolajastrzebiec.pl
Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sypniewie	ul. Kwiatowa 3 89-422 Sypniewo	zsckrsypniewo.pl	sekretariat@zsckrsypniewo.pl
Kultura			
Biblioteka w Runowie Krajeńskim	Runowo Krajeńskie 82 89 – 421 Runowo Kraj.		bibliotekawiecbork@wp.pl

Biblioteka w Sypniewie	ul. 29 Stycznia 36 89 – 422 Sypniewo tel. 52 389-20-87		sbazylinska@gmail.com
Koło Gospodyń Wiejskich „Jagódki” w Dalkowie			
Koło Gospodyń Wiejskich „Jezioranki” w Zakrzewku			kamilaowczarska@interia.pl
Koło Gospodyń Wiejskich w Borzyszkowie			
Koło Gospodyń Wiejskich w Lubczy			
Koło Gospodyń Wiejskich w Pęperzynie			
Koło Gospodyń Wiejskich w Wituni			
Koło Gospodyń Wiejskich w Zabartowie			
Koło Gospodyń Wiejskich w Zakrzewskiej Osadzie			
Krajeńskie Stowarzyszenie Kulturalne	Mickiewicza 22 89-410 Więcbork tel. 530612007		ksk@kwartalnik-pobocza.pl
Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Więcbork	ul. Pocztowa 1 89 – 410 Więcbork tel. 52 389-68-25	mgokwiecbork.pl	mgokwiecbork@poczta.onet.pl
Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Więcborku	ul. Hallera 22 89 – 410 Więcbork tel. 52 389-86-22	wiecbork.naszabiblioteka.com	bibliotekawiecbork@wp.pl
Stowarzyszenie “KRAJKA WIĘCBORK”	Śmiłowo 35 89-410 Więcbork		krajka.wiecbork@wp.pl
Stowarzyszenie “Nasz Jastrzębiec”	Jastrzębiec 39 89-410 Więcbork		
Stowarzyszenie Chór “Lutnia”	Nowy Dwór 6 89-410 Więcbork		karolszmidt@interia.pl
Stowarzyszenie KGW Runowo Krajeńskie	ul. 29 stycznia 61/1 89-422 Sypniewo		lida1970@wp.pl
Wiejski Dom Kultury w Sypniewie	ul. 29 Stycznia 36 89 – 422 Sypniewo tel. 52 389-20-87		wdk@okjastrowie.pl

Kultura fizyczna i turystyka

3 Szczep Więcborskich Drużyn Harcerskich Związku Harcerstwa Polskiego Hufiec Tuchola	tel. 537 528 108		szczep.wiecbork@zhp.net.pl
Fundacja "Pozytywna Energia"	Jastrzębiec 13 89-410 Więcbork		monika.winograd@wp.pl
Klub Sportowy „FIREMAN”	Zabartowo-Pęperzyn Zabartowo 16 89-410 Więcbork		balcer.irek@wp.pl
Klub Sportowy „TIME” Lubcza	ul. Leśna 30 89-422 Sypniewo		tomfif@wp.pl
Klub Sportowy Pogoń Witunia	ul. Lipowa 16 89-410 Więcbork		michalhas.kontakt@gmail.com
Ludowy Klub Sportowy „GRYF”	ul. Pocztowa 25/6 89-410 Więcbork		
Ludowy Zespół Sportowy „Gwiazda”	ul. 29 Stycznia 43 89-422 Sypniewo		zwiese82@wp.pl
Miejsko – Gminny Ludowy Klub Sportowy „GROM”	ul. Mickiewicza 22 89-410 Więcbork		grom.wiecbork@op.pl
Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy KARATE SHOTOKAN „ENPI” w Więcborku	Suchorączek 31 89-410 Więcbork		fryziak@interia.pl
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Więcborku	ul. Mickiewicza 22a 89-410 Więcbork Tel. 52 389 79 10	pzeri.dl.pl	pzerii.bydgoszcz@wp.pl
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Więcborku	Aleja 600-lecia 9/7 89-410 Więcbork	pzerii.bydgoszcz.pl/wiecbork	
Pomorsko-Kujawski Związek Pszczelarzy w Bydgoszczy, Koło Pszczelarzy w Więcborku	89-410 Więcbork tel. 692329755	www.pkzp.bydgoszcz.pl	chmielewska.helena@wp.pl
Stowarzyszenie “Kierunek Więcbork”	ul. Mickiewicza 22a 89-410 Więcbork		kierunekwiecbork@tlen.pl
Stowarzyszenie “Klinika Jeździecka”	Lubcza 49A 89-422 Sypniewo		klina.konie@interia.pl
Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie	ul. Mickiewicza 22 89-410 Więcbork tel. 52 389 53 50	aktywnispolecznie.mgopswiecbork.pl	aktywni.spolecznie@op.pl
Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Sypniewie	ul. Kwiatowa 3, 89-422 Sypniewo tel. 604 612 428	sil-sypniewo.co.pl	sil.sypniewo@gmail.com

Stowarzyszenie KGW Runowo Krajeńskie	Runowo Krajeńskie 81, 89-421 Runowo Krajeńskie Tel. 696891583		lida1970@wp.pl
Stowarzyszenie Liga Powiatowa – Amatorska Liga Piłki Nożnej Powiatu Sępoleńskiego	Pl. Powstańców Wielkopolskich 11 / 16 89-410 Więcbork		
Stowarzyszenie Ognisko Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „WODNIK”	ul. Wojska Polskiego 3a 89-410 Więcbork		kontakt@tkkfwodnik.org.pl
Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”	Wyzwolenia 19 89-410 Więcbork	spwiecbork.pl/spor t/	szkola@spwiecbork.pl
Uczniowski Klub Sportowy Sympatycy Więcbork	Aleja 600-lecia 4 89- 410 Więcbork		tombyk@wp.pl
Uczniowski Klub Sportowy UCZNIAK przy Liceum Ogólnokształcącym w Więcborku	ul. Pocztowa 14a 89- 410 Więcbork		sekretariat@lowiecbork.pl
Więcborski Klub Motorowy	Wyzwolenia 9 89-410 Więcbork		wkmwiecbork@o2.pl
Zakład Gospodarki Komunalnej w Więcborku Sp. z o.o.	ul. Pocztowa 2 89 – 410 Więcbork tel. 52 389-70-10	zgkwiecbork.pl	zgkwiecbork@op.pl
Reintegracja zawodowa i społeczna			
Klub Integracji Społecznej w Więcborku MGOPS Więcbork	ul. Mickiewicza 22A 89-410 Więcbork	izabela.szmaglinska @mgopswiecbork.p l	
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Bydgoszczy, prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kobiet GINEKA w Bydgoszczy	ul. Sułkowskiego 17 Bydgoszcz		biuro@kpowes.org.pl
Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim	ul. Tadeusza Kościuszki 11 89-400 Sępólno Krajeńskie tel. 523881350	sepolnokrajenskie.p raca.gov.pl	tose@praca.gov.pl